

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Sásd Város Önkormányzata

2018-2023

Tartalomjegyzék

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés	4
A település bemutatása	4
Értékeink, céljaink	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	15
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet	15
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	16
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	26
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	28
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete	32
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	35
3.7 Községi viszonyok, helyi község bemutatása	46
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	50
3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	51
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	52
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői	52
4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	57
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	58
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	62
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	86
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	87
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	87
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások	89
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	90
5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak	91
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)	91
5.6 A nők szerepe a helyi községben	91

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések	91
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	92
6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége.....	93
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői.....	93
6.2 Idősök munkaerő-piaci helyzete	95
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	96
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.....	100
6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	101
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	102
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	102
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei	105
7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	106
7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	108
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	109
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	113
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	114
1. A HEP IT részletei	114
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	114
A beavatkozások megvalósítói.....	115
Jövőképzés	116
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	117
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	135
3. Megvalósítás	140
A megvalósítás előkészítése	140
A megvalósítás folyamata	140
Monitoring és visszacsatolás	141
Nyilvánosság	142
Kötelezettségek és felelősség.....	142
Érvényesülés, módosítás	143
4. Elfogadás módja és dátuma.....	145

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Az egyenlő bánásmód elvének betartása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása is. Az Országgyűlés elismerte minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen. Kifejezte, hogy az Állam hatékony jogvédelmet kell, hogy biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, valamint kinyilvánította, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami feladat. Az egyenlő bánásmód elveinek betartása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása.

Sásd Város Önkormányzata - összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel - Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat. Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése, megvalósítása és módosítása során bevonja partneri kapcsolatrendszerét.

A település bemutatása

Sásd az Észak-Zselic területén helyezkedik el Pécestől 35 km-re, Kaposvártól pedig 34 km-re. A település Baranya megye északi határán helyezkedik el. A szomszédos településeket Felsőegerszeg, Vázsnok, Tarrós, Meződ, Mindszentgodisa, Palé és Baranyajenő alkotják.

A város a Hegyháti Járás székhelye, településnagyságot tekintve is a járás legnagyobb települése. Városi ranggal a járásban Mágocs rendelkezik még.

A mai Sásd város területe a bronzkortól lakott hely. A legrégebbi idők emlékét a pécsi levéltárban fellelhető temetőre utaló - hamvasztásos sírból előkerült - leletek idézik. A rómaiak idején sűrűn lakott hely, a Pannónián áthaladó borostyánkő utak közül a Mursa (Eszék) és Sopianae (Pécs) felől jövőnek itt volt az egyetlen átkelőhelye a sásos, mocsaras vidéken. A település neve is a sás vízínövényre utal. Címerében a név kezdőbetűjét sás növény fogja át a vízililiomot stilizáló heraldikai jellel. A Sásdról szóló első írásos emlék az 1332-ből származó pápai tizedgyűjtő jegyzék. A XIV-XVI. században a Dombay és a Werbőczy család birtokához tartozott a település. Az 1544-ben kezdődő török hódoltság idején a törökök palánkvárat emeltek és helyőrséget állítottak fel. A török uralom alól Sásd 1686. október 1-jén szabadult fel. Ezt követően a sásdi vámhely Esterházy tulajdonba került, és az elnéptelenedett település fokozatosan benépesült, illetve benépesítették németajkú telepésekkel. 1850-ben Sásd járási székhelyi rangot kapott. Ettől kezdve a település fejlődése felgyorsult, a századfordulóra a Hegyháti járás kereskedelmi, gazdasági, közlekedési és közigazgatási központjává vált. Az I. világháborút követően Pécs szerb megszállása miatt 1918. november 14-től 1921. augusztus 20-ig Sásd lett Baranya megye ideiglenes székhelye. Hörnyéket 1936. október 1-jén csatolták Sásdhoz, az egykor önálló település falusias arculatát őrizve ma a város egyik utcája. A szovjet csapatok 1944. november 30-án vonultak be Sásdra. 1956. október 23-nak helyi eseményeire a forradalom és szabadságharc tiszteletére állított emlékmű (Büszkeségpont) hívja fel a figyelmet. Sásd közigazgatási rangja a kommunista politikai rezsim időszakában is jelentős volt. Önálló tanács alakult 1950-ben, majd 1965-től közös tanács jött létre. Sásd 1970. július 1-jén lett nagyközség, majd a Köztársaság Elnökének 93./1995./VI.2./KE. határozatával 1995. július 1. napjával városi címet kapott. A járási székhelyet 1979. január 1-jén Komlóra helyezték át, ezzel az addig helyben működő járásbíróság, rendőrkapitányság, földhivatal stb. a tőlünk 20 km-re lévő városba költözött. Ez a döntés az addigi dinamikus fejlődést visszafogta. A

rendszerátalakítás után létrejövő önkormányzatiság és a tulajdonviszonyokban végbemenő gyökeres változások következtében új perspektívák nyíltak a település fejlődésében. Megalakult a Sásdi kistérség, melynek központja Sásd lett. Néhány hivatal, közszolgáltatás visszaköltözött (rendőrség, okmányiroda, járási hivatal, mentőállomás) és néhány visszaköltözése folyamatban van (tűzoltóság).

A közigazgatás 2012-ben megvalósított átszervezése következtében Sásd a Hegyháti járás székhelye lett, a Baranya Megyei Kormányhivatal Hegyháti Járási Hivatala 25 település államigazgatási ügyeit intézi Sásdon.

A város önkormányzati hivatala további 7 település (Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gödre, Meződ, Palé, Varga és Váznok községek) helyi igazgatási feladatait is ellátja. Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Meződ, Palé, Varga és Váznok települések lakossága számára az ügyfélfogadás megszervezése ügyfélszolgálati megbízott útján történik, Gödre településen az igazgatási tevékenység állandó kirendeltség működtetésével folyik.

A város szervezési, ellátási vonzáskörzete 22 település, közel 12.000 lakossal, de egyes intézményei ennél is több települést vonzanak.

Sásd közlekedési csomópont, a Pécs-Sásd-Budapest vasútvonal, a Pécs-Sásd-Kaposvár-Balaton 66. sz. főút és a Pécs-Sásd-Dombóvár-Siófok-Budapest 611. sz. útvonalak a településen haladnak keresztül.

A település demográfiai helyzete

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR 1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

A település lélekszáma az 1980. évi népszámlálásig folyamatosan nőtt, azóta a lakónépesség csökkenése megállíthatatlannak tűnik. Változó ütemben ugyan, de nagyjából évente 0,5-1 %-kal kevesebben élnek városunkban. Az elmúlt húsz évben 10 %-kal csökkent a lakosság szám.

2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

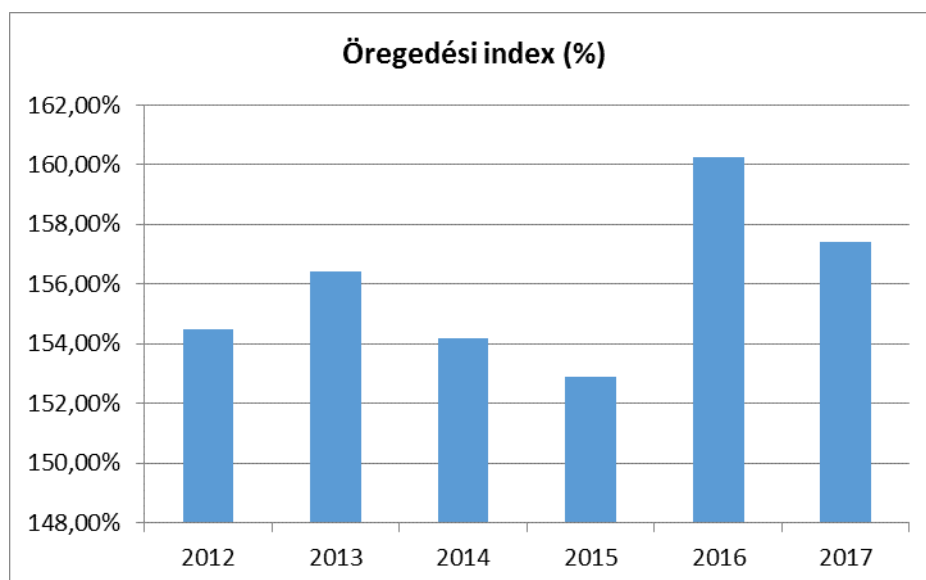
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	1 513	1 598	3 111	48,63%	51,37%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			74	2,38%	
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	209	166	375	6,72%	5,34%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	47	38	85	1,51%	1,22%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	894	875	1 769	28,74%	28,13%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	131	150	281	4,21%	4,82%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	232	369	601	7,46%	11,86%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség nemenkénti és korcsoportonként megoszlása 2016. évben

Az országos statisztikákhoz hasonlóan Sásdon is meghaladja a nők aránya a férfiakét, és ennek az idősebb, a 65 év feletti korosztályoknál tapasztalható nagyarányú eltolódás az oka, a férfiak rosszabb várható élettartam mutatói. A tendencia javítása érdekében a városnak figyelmet kell fordítania a férfi lakosságot is érintő szűrővizsgálatok szervezésére és a lakónépesség minél nagyobb számú bevonására.

A lakosság több mint fele az aktív korosztályból kerül ki, ezért igen fontos feladat a városban a munkalehetőségek megteremtése.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR **3. számú táblázat - Öregedési index**

Sajnos Sásd is az előregedő települések közé tartozik, a megfigyelt időszakban megjelenő kedvezőtlen demográfiai változások még inkább elmélyítették ezt a problémát. A 65 év feletti népesség számának folyamatos emelkedése mellett az elmúlt 15 évben több mint 25 %-kal csökkent a gyermekek lélekszáma. Az előregedés oka tehát sajnos nem a várható élettartam látványos emelkedése, sokkal inkább az elmaradt születések, a gyermekek számának drasztikus csökkenése, amely folyamatosan az idősebb korosztály arányának emelkedését okozza. A 2001-ben tapasztalt 10

%-os arányszám helyett most már állandósult a többszöröse: másfélszer több idős él a településen, mint ahány gyermek.

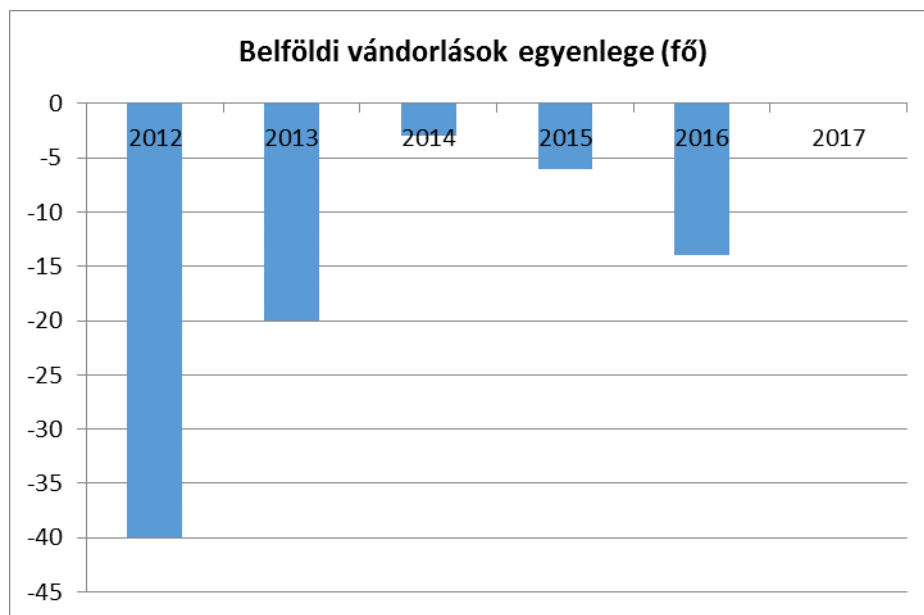
2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma	29	23	-6
16 éves gyermekek száma (TS 0501)	46	27	-19
17 éves gyermekek száma (TS 0502)	47	41	-6
Összesen	122	91	-31

Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

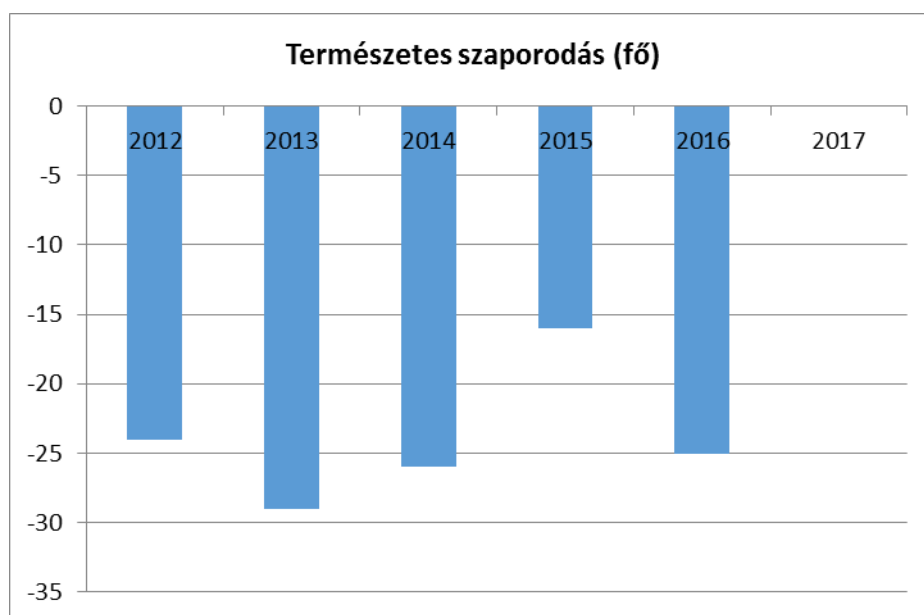
A gyermekvállalási hajlandóság emelkedése érdekében az önkormányzatnak kiemelt figyelmet kell fordítania a gyermekes családok és a nők esélyegyenlőségének biztosítására.

A város népességének előregedése következtében egyre inkább növekszik a szociális ellátások iránti igény.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR **4. számú táblázat - Belföldi vándorlások**

Leszögezhetjük, hogy a népességcsökkenés egyik oka a negatív vándorlási egyenleg. A vizsgált időszakban, mint az már korábban is jellemző volt, a vándorlási egyenleg folyamatosan negatív. Ez azt jelenti, hogy a korábbi évtizedekben jellemző térségi szerepből adódó beköltözés (jellemzően kisebb településekről), és a korlátozott munkalehetőségek miatti elköltözés (jellemzően nagyobb városokba) már nem egyenlíti ki egymást, az elvándorlás határozott jelensége lett a jellemző.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR **5. számú táblázat - Természetes szaporodás**

A népességfogyás másik oka a vizsgált időszakban a természetes fogyás volt. Az országos mutatókhoz hasonlóan Sásdon is kevesebb a születések száma, mint a halálozásé, évente mintegy 20 fővel többen haltak meg, mint amennyi gyermek született.

Az utóbbi két évtized népesség népegységcsökkenését tehát a természetes fogyás okozta, amelyhez hozzáadódva a negatív vándorlási különbözet felgyorsította a folyamatot.

Értékeink, céljaink

Önkormányzatunk az elkészített településfejlesztési stratégiai dokumentumokban nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a település minden családja megtalálja helyét és szerepét az évszázados hagyományokra építő, a jelen kihívásaira korszerű választ adni tudó közösségében. Alapvető cél, hogy az önkormányzat az általa biztosított szolgáltatások révén hozzásegítse a lakosságot egy minőségi, az egyén és közössége számára egyaránt értékes élethez, s lehetővé tegye a szükségletek kielégítésével a szolgáltatások magas színvonalon történő elérését. A társadalmi integráció megteremtése érdekében, elengedhetetlen a civil szervezetek és egyházak szorosabb bevonása a közszolgálati feladatok ellátásába, a pályázati lehetőségek kihasználása, a társadalom periferiájára szorult csoportok, így különösen az idősek, egyedülállók, a több gyermeket nevelők, a nehéz anyagi helyzetben lévő családok számára olyan segítő, hátránykompenzáló programok indítása, amelyek révén biztosítható lesz a település hosszú távú fejlődése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Sásd Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- tervezi a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemzésből (HE) és intézkedési tervből (IT) áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el, jelen dokumentum 2013. óta, az első program elkészítése óta a második ilyen jellegű kezdeményezés. Az elemzés öt területre koncentrált: lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy, oktatás, szociális- és közszolgáltatások.

A HEP elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelten figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre.

A program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését is. Célunk, hogy a programmal felmérjük a településen élő marginalizálódott csoportok helyzetét, egyben meghatározzuk azokat a fejlesztési irányokat, melyek e célcsoportok életminőségében jelentős változásokat érnek el:

- az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében a kötelezettségek meghatározása;
- a kötelezettségek teljesítéséért felelős személyek kijelölése, akiknek fő feladata:
 - a) a program megvalósításának koordinálása,
 - b) a program végrehajtásának nyomon követése,
 - c) az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása;
- a Program nyilvánosságának biztosítása;
- a Program megvalósításában érintett intézmények vezetőinek tájékoztatása;
- esélyegyenlőségi kockázatok kezelése, intézkedési tervek készítése, értékelése, folyamatos korrekciója;
- fejlesztési célok időrendi prioritásának kialakítása, a mérhetőséget lehetővé tevő indikátorok meghatározása;
- az esélyegyenlőség javításához kapcsolódó prioritási sorrend meghatározása;
- az eredmények nyilvánosságra hozásakor a személyes adatok védelmének maximális érvényesítése;
- a település döntéshozóinak két évente történő tájékoztatása a megvalósításról.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A program a vonatkozó magyar jogszabályi előírásokra, és az Európai Unió ajánlásaira tekintettel készült.

Az Alaptörvény Szabadság és felelősség című fejezete deklarálja: A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet 2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai fejezete,
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különösen a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjai – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális biztonság helyzetét tárjuk fel, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre;
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépéssel, továbbá az egyenlő eséllyel történő hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre;

- a közszolgáltatásokhoz, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre;
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a lakosság ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Önkormányzatunk az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintően alkotott helyi rendeletei a következő szabályozási tárgykörökben születtek:

- szociális és gyermekvédelmi ellátások, szolgáltatások: Az egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 2/2015.(II.16.) önkormányzati rendelet
- közművelődés: az önkormányzat közművelődési feladatairól, a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról szóló 4/2001.(IV.2.) önkormányzati rendelet
- lakásgazdálkodás: az önkormányzati lakások és helyiségek használatáról szóló 12/2015.(XI.2.) önkormányzati rendelet, a fiatalok lakáshoz jutásának támogatásáról szóló 7/2008.(IV.21.) önkormányzati rendelet
- egészségügyi ellátás: az egészségügyi alapellátás körzeteiről szóló 6/2002.(IV.28.) önkormányzati rendelet.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

A program figyelembe veszi Sásd Város Önkormányzatának mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- Sásd Város Önkormányzat költségvetése, 2018.
- Sásd város településfejlesztési koncepciója
- Sásd Településrendezési terve, szerkezeti terv
- Sásd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015
- A Hegyháti Járás Esélyteremtő Programterve 2015

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését. A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor

partnerségi tervet fogadott el, amely mentén került sor a fejlesztésben érdekelt szereplők tervezési folyamatban történő részvételére, bevonására, illetve a szakmai munka és döntés-előkészítés hivatalon belüli koordinációjának megvalósítására. Az ITS egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Sásd Város Önkormányzata 122/2014.(VIII.28.) KTH. határozatával elfogadott Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.

A stratégia alapvető célkitűzése, hogy Sásd város megfelelően pozicionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK) illeszkedve elkészült a Baranya megyei területfejlesztési koncepció és program, melyek keretet adnak a településfejlesztési elképzeléseknek. Ezekhez illeszkedve készült el Sásd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

A város 2030-ig elérendő jövőképe: Sásd stabil gazdasággal és népességgel rendelkező, élhető kisváros, amely a térségének magas színvonalon szolgáltató központja. Koncepcióban megjelenő prioritások:

- a munkahelyteremtő beruházások számára terület biztosítása,
- a város megközelíthetőségét javító közúti fejlesztések (M65), és ezzel egyidejűleg a jelenlegi, városon átmenő főközlekedési utak külterületen történő kiváltása,
- a lakóterület ésszerű, a kisvárosias, falusias jelleget megtartó bővítése,
- a jelenlegi városközpont kisvárosias jellegű rehabilitációja.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Sásd város megbízásából és együttműködésével készült el a Hegyháti Járás Esélyteremtő-programterve, amelynek megvalósítására pályázati forrásból - ÁROP-1.A.3-2014 -2014-0120 „Együtt egymásért - Területi összefogás a Sásdi járásban az esélyegyenlőség biztosítás érdekében”- került sor. A járási szintű együttműködés javítja a feladatok szervezésének, ellátásának minőségét és koordinációját, ésszerű költségfelhasználást tesz lehetővé, így jelentősen javulhat a költséghatékonyság és a problémakezelés színvonala. A Sásd város kezdeményezésére elkészült programterv a Hegyháti járás 25 települése közül 16 településre terjed ki. Ezek Alsómocsolád, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gödre, Kisbeszterce, Kishajmás, Mágocs, Mekényes, Meződ, Mindszentgodisa, Nagyhajmás, Palé, Sásd, Tormás, Varga és Váznok. A programterv legfőbb célja egy olyan koncepció kidolgozása a Hegyháti járás érintett települései számára, amely megvalósíthatja a további „esélyteremtés” alapját, folyamatát, kijelöli a főbb fókuszpontokat, stratégiai irányokat, rámutat ezek előnyeire, és elemzi az előnyök kiaknázásához szükséges alapvető feltételeket. Az Esélyteremtő-programterv elkészítésének további célja, hogy a járásnak legyen egy egységesen kidolgozott és elfogadott programterve az esélyegyenlőségi kérdésekre.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítéséhez a KSH és a TeIR adatbázis valamint a népszámlálási adatok szolgáltak alapul. Emellett Sásd Város Önkormányzata, intézményei, illetve a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal is rendelkezett megfelelő adatokkal. Közfeladatot ellátó más intézmények, civil szervezetek és egyéb szervezetek is szolgáltatottak adatokat. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés továbbra is nehézkes. Az adatok gyűjtése, elsősorban a nehéz anyagi helyzetben lévő családokról, a fogyatékos személyekről, az ő foglalkoztatásukról, iskolai végzettségükről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, volt problémás.

A romákra vonatkozó adatok szenzitív adatnak minősülnek, ezért azokat nyilvántartani nem lehet. Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke volt segítségünkre az adatok megbecsülésével.

A települési önkormányzat nem gyűjtött és nem elemzett adatokat a romákkal, nőkkel és a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, amelyeket a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős a települési, lakóövezeti, térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagy valószínűsége jellemzi. Ezen meghatározást alapul véve Sásd ugyan nem tartozik a mélyszegénység által sújtott települések közé, de mindenképpen figyelnünk kell azokra a társadalmi csoportokra, településrészekre, amelyek egyre inkább efelé sodródnak.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal (etnikai és szociális dimenzió összemosása). Mi abból indulunk ki, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt.¹

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

A sásdi roma nemzetiségi önkormányzat² becslései alapján a népszámlálási adatokhoz, a magukat a népszámlálás során romáknak vallók számához képest magasabb a romák aránya a lakónépességen belül. A nemzetiségi önkormányzat tevékenysége során 600-700 fővel került kapcsolatba.

A korcsoportos megoszlást tekintve, míg az időskorúak közül alacsony, addig az aktív korúak közül már magasabb, a fiatalok között pedig még magasabb a romák becsült aránya.

A város roma lakosságának nagyobb része több nemzedékre visszamenőleg helybeli, e családok főként a települést övező erdők cigánytelepeiről a 60-70-es években kerültek a város különböző részeibe, jellemzően elszórtan, a nem romákkal együtt élnek. A betelepülők többsége a környékbeli kisebb falvakból költözött Sásdra.

A településen élő romák a nemzetiségi önkormányzat becslése szerint 70 %-ban állami pénzellátásból élnek. Mintegy 10 %-uknak van állandó munkahelye, ez ma már, főként a fiatalabb korosztályokban külföldi munkavégzést is jelent. Az iskolázottság a cigány lakosság körében a városi átlagnál nem rosszabb.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve a háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket.

¹ Cserti-Csapó-Orsós 2012

² Kincses Sándor elnök nyilatkozata alapján (2013.09.30.)

A településen élők jövedelmi és vagyoni helyzetét elsősorban a foglalkoztatottság szempontjából, a munkajövedelmekhez való hozzáférés szemszögéből vizsgáljuk.

„A mélyszegénységben élők legnagyobb problémája az alacsony jövedelmi szint, illetve az, hogy ezzel az alacsony jövedelemmel nem átmenetileg, néhány hónapig, hanem akár évekig, évtizedekig is számolniuk kell. Generációk nőnek fel úgy, hogy a szülők munkahely nélkül, alacsony jövedelemből, segélyekből tartják fenn magukat és a családot.

Az alacsony jövedelem oka többféle lehet. A tartós munkanélküliek kizárólag az önkormányzat által folyósított ellátásokban, illetve a közmunkában bízhatnak. A járásban kevés munkahely van, amely foglalkoztatni tudná az eltérő szintű végzettséggel rendelkező lakosságot. Fő foglalkoztatóként továbbra is csak az önkormányzatok szerepe erősödik a közmunka programok révén.

Problémát jelent az iskolázatlanság és a tankötelezettség megszűnése 16 éves kor után. A képzést adó tanfolyamok (pl. kosárfonás, virágkötés) általában nem a valós piaci igények alapján indulnak, így ezekkel nem lehet elhelyezkedni, munkába állni. Előbb munkahelyeket kellene szervezni, kialakítani, és csak utána kellene következnie az álláshoz szükséges képzések oktatásának. A roma kisebbségi önkormányzatok javaslatai alapján is olyan oktatásra, képzésre van szükség, amely szemléletváltást tud elérni a mélyszegénységben élőknel, köztük a romáknál is, és amely után nagyobb eséllyel tudnak eredményesen teljesíteni és megkapaszkodni a munka világában.

Bár a foglalkoztatottság megoldatlansága, a munkahelyek hiánya alapvető gond, ugyanakkor az önkormányzati és állami munkáltatók sem nagyon tudnak túllépni azon, hogy a közmunka csak utcasepréből, városszépítő kertészeti feladatokból állhat. Nagy szükség lenne az értelmes és hasznos munka megfelelően kialakított rendszerű betanítására, ellenőrzésére, a munkafegyelem kialakítására.

Az esélyteremtést jelentősen megnehezítik a szocializációs gondok. Az élet számos területén hiányzik maga a mintaadás is, ahogyan hiányzik a munka becsületének kialakítása, a munkára nevelés a mélyszegénységben élőknel. Sok esetben az esélyteremtést azzal kell kezdeni, hogy az érintettek megtanulják a mosógépes mosást, a fürdőszoba és a WC használatát. A lakhatási gondok megoldása általában nem tartós, mert nincs állandóság az elhelyezésben, és nem is érzik sajátjuknak a szociális lakást a kedvezményezettek, a gazdaszemlélet teljesen hiányzik.

Hasonlóan fontos feladat megtanítani a háztartásvezetést és a pénzbeosztást, ami az esélyteremtés alapvető feltétele a megfelelő családi vagy környezeti minták hiányában.

A járás településein élő romák létszáma és aránya miatt is szükséges foglalkozni esélyegyenlőségükkel. A szegénységük oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken. A hátrányos helyzet generációkon keresztüli átöröklődése jellemző. A mélyszegénységben élők egészségügyi állapota elmarad az országos átlagtól. A munkavállaláshoz szükséges alapkompenciák (pl. írástudás, időkeretek tartása, önfegyelem) hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedését.”³

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző

³ Hegyháti Járási Esélyteremtő Programterv 2015.

foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) Foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A 290/2014. (XI.26.) kormányrendelet a Hegyháti járást a komplex programmal fejlesztendő járások közé sorolja, a járások fejletlenségi rangsorában a Hegyhát a 23. a 197 járás közül. Az aprófalvas településszerkezetből adódóan, az elzárt, rossz közlekedési helyzetben lévő kistelepüléseken nincsenek munkahelyek, rosszak a munkajövedelemhez jutás esélyei.

A Sásdon élők foglalkoztatási helyzete a környező kistelepülések, a járás átlagához képest mondható kedvezőnek. Bár jelentős, nagyobb számban felesleges munkaerőt felszívni képes foglalkoztató itt sincs, de számos kisebb-nagyobb egyéni vállalkozás, kis- és közepes nagyságú társas vállalkozás, kisebb-nagyobb mezőgazdasági üzem segíti a településen élők foglalkoztatását.

A járásban a korábbi évtizedekben a mezőgazdaság volt a legjelentősebb foglalkoztató. Hagyományosan vezető ágazatnak számított annak ellenére, hogy a földek termőterületi értéke az országos átlagnál alacsonyabb. A jelenlegi termelési viszonyok között – bár a gazdaság meghatározó szereplői - a mezőgazdasági vállalkozások munkaerő felszívó képessége nem jelentős. A városban a szolgáltató szektor ágazatai, közülük is a kereskedelem – lévén a város vonzáskörzete számára mindig is jelentős kiskereskedelmi szerepkörrel bírt - hagyományosan még nagy jelentőségű foglalkoztató, illetve a pénzügyi szektor szerepe sem elhanyagolható. A legjellemzőbb ugyanakkor az, hogy az állami-önkormányzati szektor, az állam (közalkalmazott, kormánytisztviselő) és az önkormányzat (közalkalmazott, köztisztviselő) együtt vizsgálva a város legnagyobb munkaadója.

A városban élők foglalkoztatottsági helyzetét, munkanélküliek, tartós munkanélküliek számát és arányát a következő táblázatokkal mutatjuk be.

Főbb munkaerőpiaci mutatók Sásd településen 2015. és 2017. szeptemberében

	2015	2017
nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	127	123
- ebből folyamatosan több mint 1 éve nyilvántartott	40	32
- járadékban részesülő	13	21
- segélyben részesülő	2	13
- rendszeres szociális segélyben részesülő	2	0
- FHT-s	35	24
- 25 év alatti	18	20
- 50 éves és idősebb	30	42
- pályakezdő	14	14
- legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik	47	55
Gazdaságilag aktív népesség (becsült) fő	1392	1369
Álláskeresők gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya (%)	9,1	9,0
Munkavállalói korú népesség (fő)	2107	2171
Álláskeresők munkavállaló korú népességhez viszonyított aránya (%)	6,03	5,67
A relatív mutató (munkanélküliségi ráta) országos mutatóhoz viszonyított aránya	1,15	1,45

Forrás: TeIR, Munkaügyi Központ

A legfrissebb folyamatokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy bár a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökken, a leghátrányosabb helyzetben lévő munkatapasztalat nélküli fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a korosabb munkavállalók aránya nőtt, az ő elhelyezkedési esélyeik romlottak. Sásdon a javuló tendenciák mellett is egyre nő az országos átlaghoz viszonyítottan az elmaradásunk: az ország javuló foglalkoztatási mutatóit Sásd nem követi, még nő is a leszakadásunk.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		247	223	175	134	132	98
20 év alatti (TS 1002)	Fő	5	5,25	4,5	2	2,75	2,25
	%	2,0%	2,4%	2,6%	1,5%	2,1%	2,3%
20-24 év (TS 1003)	Fő	38	26,25	21,75	15,75	15,75	10,5
	%	15,4%	11,8%	12,4%	11,8%	12,0%	10,8%
25-29 év (TS 1004)	Fő	34,75	27,75	21	16	15,25	9
	%	14,1%	12,4%	12,0%	12,0%	11,6%	9,2%
30-34 év (TS 1005)	Fő	22	20	23,5	16,5	16,25	7
	%	8,9%	9,0%	13,4%	12,3%	12,3%	7,2%
35-39 év (TS 1006)	Fő	32,75	30,5	18,5	14	9	8,75
	%	13,2%	13,7%	10,6%	10,5%	6,8%	9,0%
40-44 év (TS 1007)	Fő	34	23,75	22,25	16,5	14,25	11
	%	13,8%	10,7%	12,7%	12,3%	10,8%	11,3%
45-49 év (TS 1008)	Fő	27,25	35,25	18,5	16,25	15	10,75
	%	11,0%	15,8%	10,6%	12,1%	11,4%	11,0%
50-54 év (TS 1009)	Fő	30,25	24,75	22,25	17	18,75	13
	%	12,2%	11,1%	12,7%	12,7%	14,2%	13,3%
55-59 év (TS 1010)	Fő	20,5	24,75	17,75	12	11	10
	%	8,3%	11,1%	10,2%	9,0%	8,3%	10,3%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	2,75	4,75	4,75	7,75	13,75	15,25
	%	1,1%	2,1%	2,7%	5,8%	10,4%	15,6%

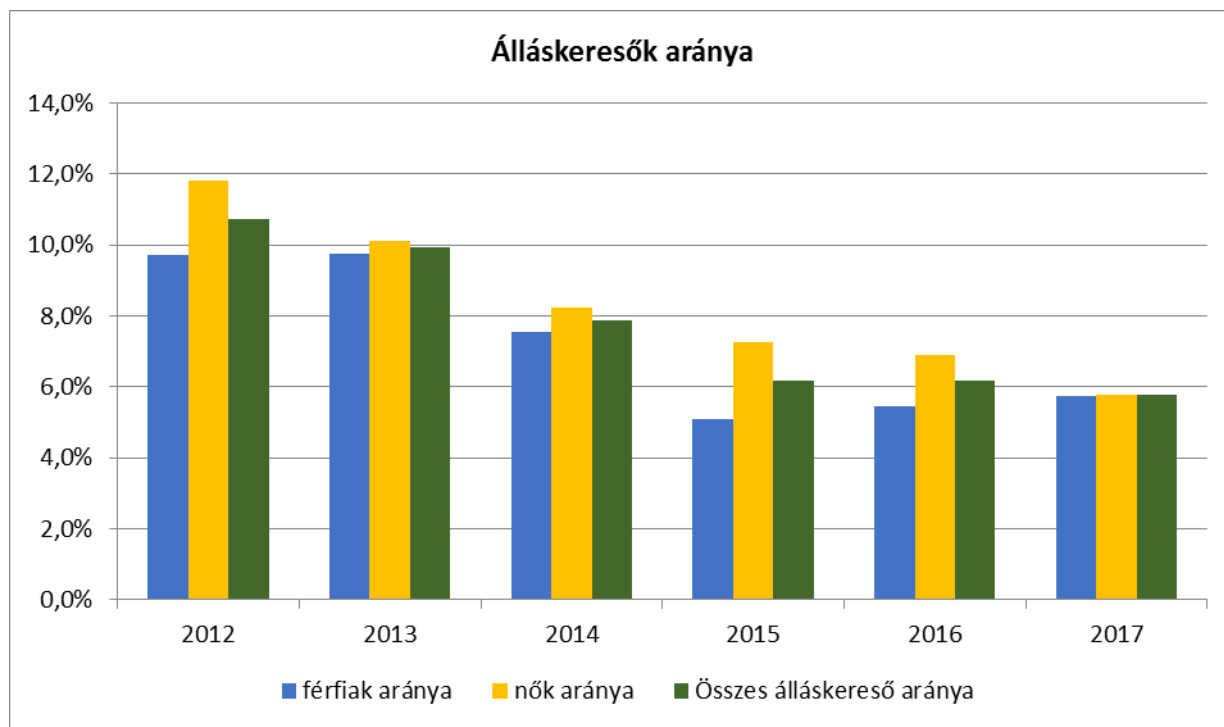
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A veszélyeztetett csoportokkal kapcsolatos adatok hiányosak, nem állnak rendelkezésre. Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja.

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint									
Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	(TS 0803)	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	1160	1142	2 302	113	9,7%	135	11,8%	247	10,7%
2013	1135	1111	2 246	111	9,8%	112	10,1%	223	9,9%
2014	1111	1104	2 215	84	7,6%	91	8,2%	175	7,9%
2015	1098	1073	2 171	56	5,1%	78	7,2%	134	6,2%
2016	1072	1063	2 135	59	5,5%	73	6,9%	132	6,2%
2017	1039	1039	2 078	60	5,8%	60	5,8%	120	5,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Városunkban a 25 évnél fiatalabb, de még inkább az 55 évnél idősebb munkavállalókat sújtja leginkább munkanélküliség. Ennek valószínűsíthető oka, hogy a fiatalabb korosztály nagy része még valamilyen tanulmányokat folytat, vagy a közelmúltban fejezte be tanulmányait és már újabb, piacképes végzettséggel rendelkezik. A 40 év felettiek körében még magasabb számban fordul elő, hogy alacsonyabb, legfeljebb középfokú iskolai végzettséggel, valamint már többnyire elavult, nem piacképes szakképesítéssel rendelkezik. Az 55 év feletti korosztály jelentős aránynövekedése ennek a korcsoportnak az elhelyezkedési esélyei romlását jelzi.

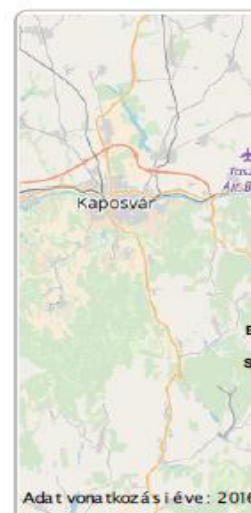
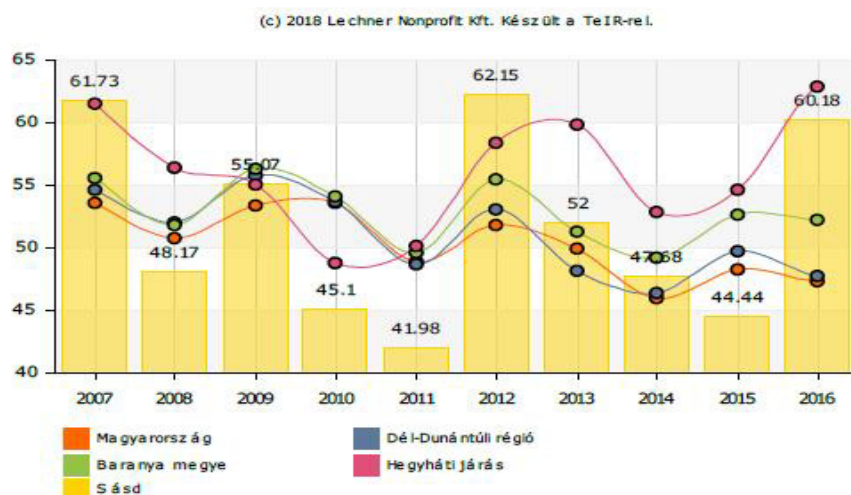

A nők és a férfiak aránya mára közel azonos az állást keresők között.

Az elhelyezkedési lehetőségek térségünkben jellemzően nem az országos méretekben bővültek. Ahogy már kitűnt, a leghátrányosabb helyzetben lévő munkatapasztalat nélküli fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a korosabb munkavállalók arányának növekedése azzal jár, hogy a munkanélküliek jelentős hányada rossz elhelyezkedési esélyekkel rendelkező, az állástalansággal hosszú távon küzdik. Jellemző a településre a tartós munkanélküliség nagy aránya.

Tartós munkanélküliek aránya (%)

180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek az összes munkanélküli százalékában.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint						
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	24,37	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2013	41,03	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2014	26,8	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2015	29,16	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2016	27,5	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
2017	30,06	na.	na.	0	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Míg az országos, de még a megyei tendencia szerint is csökken a tartós munkanélküliek aránya, addig a településen – nagyon nagy eltérésekkel – ez inkább stagnál, a mutatók tartós javulása nem látszik.

b) Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Nem rendelkezünk adatokkal a foglalkoztatottak iskolai végzettségéről. Az alacsony iskolai végzettségűek munkanélküliség által való érintettségét tudjuk vizsgálni.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	247	16	6,3%	68	27,5%	164	66,2%
2013	223	15	6,8%	66	29,6%	142	63,6%
2014	175	10	5,9%	56	31,9%	109	62,2%
2015	134	9	6,9%	46	34,0%	79	59,1%
2016	132	10	7,8%	48	36,4%	74	55,8%
2017	120	9	7,7%	44	36,7%	67	55,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Regisztrált álláskeresők iskolai végzettség szerint

A nyilvántartott sádsi álláskeresők több mint fele alapfokúnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, csak néhány százalékuknak nincs 8 általános iskolai végzettsége sem. A középfokú végzettséggel rendelkezők csökkenő, de máig nagy arányára tekintettel kimondhatjuk, hogy a képzettségek iránya nem felel meg a piaci keresletnek. A munkaerőpiacról kiszorult emberek minél hatékonyabb munkába állításának fontos feladata korszerű, „piacképes” szakképzések biztosítása a felnőttoktatás keretében, erre kell a továbbiakban nagyobb hangsúlyt fektetni.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők			
Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁK)

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában								
Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (fő) - (TS 3601) ?
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2015	26	26	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2017	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Bár pontos adatokkal nem rendelkezünk a romák foglalkoztatottságáról, de tudjuk, hogy jelentős számban élnek segélyből, közmunkából, egyéb állami transferekből, és azt is leszögezhetjük, hogy a roma háztartások legalább fele tartós szegénységben él. Az állandósuló, immár több mint két évtizedes munkanélküliség miatt egyre szélesebb körben fenyeget az inaktivitás, mint a fiatalok számára látott társadalmi minta normává rögzülésének veszélye, mely negatív hatással van a fiatal korosztályok tanulási/továbbtanulási motivációira. A jelenlegi romákkal kapcsolatos foglalkoztatási adatok háttérben komplex társadalmi-gazdasági folyamatok állnak. Ezek eredője a nyolcvanas évektől induló gazdasági folyamatokra vezethető vissza, amikor is a piacgazdaság kiépülésével egyidejűleg olyan iparágak épültek le, amelyek a szakképzetlen munkaerőt korábban tömegesen szívták fel: bányászat, mezőgazdaság stb. Érintettségükönél fogva ezen jelenségek súlyosabban érintették a roma lakosság foglalkoztatási viszonyait, mint a nem roma népességet. Az országos statisztikai becsléseket tekintve általában véve a következő tendenciák figyelhetők meg: a romák foglalkoztatottsági szintje durván a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem roma népességnek.

A roma nők kétszeresen is hátrányban vannak a mindennapi élet számos területén, így a foglalkoztatásban is. Nőként a gyermeknevelés és a családi élet biztosítása megnehezíti az iskolák elvégzését, egy teljes értékű munkahely megszerzését és megtartását, és mindez fokozottan így van a romák körében a korai gyermekvállalás és magasabb gyerekszám miatt.

Az Önkormányzat egyik kiemelt célja, hogy a romák közül minél többen váljanak munkából élő, családjuk eltartására és a közterhek viselésére alkalmas polgárokká.

c) Közfoglalkoztatás

Önkormányzatunk a kezdetektől fogva aktívan vett részt a különböző típusú közfoglalkoztatási programokban. Célunk egyrészt a tartós munkanélküliek munkavégzési készségének szinten tartása, munkaerőpiaci lehetőségeinek növelése, de a segélynél magasabb összegű jövedelem lehetősége is, másrészt a forráshiány miatt nehezen finanszírozható közfeladatok ellátása.

A közfoglalkoztatás szerepét a Kormány másként értelmezi: egy olyan átmeneti foglalkoztatásnak tekinti, amely segély helyett munkát és fizetést biztosít az álláskereső számára. Célja az elsődleges munkaerő-piaci integráció és reintegráció, a tartósan munka nélkül lévők aktiválása által.

A Kormány értékelése szerint a közfoglalkoztatás 2017-es évét egyértelműen és alapjaiban befolyásolta a nyílt munkaerőpiac helyzete, az általánosan jelentkező, már a közfoglalkoztatásban is tapasztalható munkaerőhiány, valamint a gazdaság élénkülésével folyamatosan csökkenő álláskeresői létszám, a megfelelő, végzettséggel, képzettséggel rendelkező, motivált, dolgozni képes és akaró álláskeresői munkaerő egyre szűkülő létszáma.

A kormányzati szándékból és a Sásdon is jelentkező megfelelő munkaerő hiányából adódóan egyre csökken a közfoglalkoztatásban résztvevők száma.

Önkormányzati közfoglalkoztatásban résztvevők száma

	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok becsült száma
2010	98	4,04	52
2011	96	3,98	57
2012	58	2,54	29
2013	57	2,72	25
2014	91	4,41	40
2015	89	4,22	36
2016	54	2,56	41
2017	59	2,72	39

Forrás: Önkormányzat adatai

A közfoglalkoztatottak mindannyian közterületi, vagy intézményen belüli munkát végeznek, főként fizikai munkákat, kisegítő tevékenységet.

A közmunkások feladatai közé legnagyobb részben kommunális, környezetvédelmi célú tevékenységek ellátása, intézmények tevékenységét segítő szolgáltatások végzése (pl. kézbesítés), egészségügyi és szociális, valamint a művelődési és közoktatási területeken végzett feladatok segítése tartozik. A férfi és női közmunkások által ellátott feladatok szerkezete értelemszerűen különbözik egymástól. A férfiak által leggyakrabban végzett munkák: köztisztasági és karbantartó feladatok, parkgondozás, intézményekhez tartozó udvar takarítása, vízelvezető árkok fenntartása. A nők esetében a takarítás a leggyakrabban ellátott feladat. Ezt követik a köztisztasági munkák, a mezőgazdasági munka és az adminisztratív kisegítő feladatok.

A közfoglalkoztatottak munkájával, tevékenységével az intézmények alapvetően elégedettek voltak.

d) A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

Az önkormányzat a fejlesztési stratégiájában átfogó célként tűzte ki „a Helyi gazdaság növekedését, ezzel a helyben foglalkoztatás fokozását. Sásd jövője szempontjából kiemelten fontos a fejlett helyi gazdaság. A közmunkát kiváltó foglalkoztatás a képzetlenebb, kevésbé mobilis, önellátásra, gazdálkodásra nem alkalmas hátrányos helyzetű rétegnek jelenthet állandó jövedelemforrást, de szükséges a családi gazdaságok erősödése és a jól kvalifikált munkaerőt foglalkoztatása is, ami segít a városban tartani a fiatalokat, köztük a felsőfokú végzettséggel rendelkezőket. A cél elérésében legfontosabb a város iparterületének fejlesztése, a megfelelő képzettség megszerzése és a szociális gazdaság működtetése.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Iparterület bővítése
- Járási fedett piac létrehozása
- Zöldség- és gyümölcsfeldolgozó létrehozása
- Hiányszakmák, helyi munkáltatói igényeknek megfelelő szakmák népszerűsítése, városi ösztöndíjprogram kialakítása. „⁴

A város által nyújtott munkahelyek mellett mindig is jellemző volt – a jó közlekedési helyzete alapján – a környezető településeken, különösen a környezető városokban, így Dombóváron, Komlón, Pécsen és Kaposváron elérhető munkahelyekre történő ingázás. Mind a vasúti, de még inkább az autóbusz-közlekedés ezt lehetővé is teszi.

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munkanapokon	átlagos utazási idő autóbuszal
Dombóvár	6 perc	20	9 perc
Komló	20	16	30
Pécs	39 perc	13	46 perc

Forrás: menetrend

e) Fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A foglalkoztatottsági szint Magyarországon is függ az egyén iskolai végzettségétől. A nemzetközi összehasonlításban alacsony hazai foglalkoztatási rátát jelentős mértékben az alacsony iskolázottságúak foglalkoztatásbeli elmaradása magyarázza. Az OECD-országokkal összehasonlítva Magyarországon az alacsony iskolai végzettségűek (alapfokú vagy középfokú végzettségűek) 37%-os foglalkoztatási rátája a legalacsonyabbak közé tartozik. Egy lehetséges magyarázat erre a magyar munkaerő általánosan jellemző alacsony tudásszintje.

Kutatások a magyar képzési rendszer egyik negatívumaként említik, hogy túlképzés folyik az oktatásban, elsősorban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt meg az utóbbi években oly mértékben, amelyet a munkaerőpiac által támasztott szükségletek nem indokolnak. Ugyanakkor a szakmunkásképzés egyre inkább háttérbe szorul, nincs elegendő számú szakképzettséggel rendelkező olyan munkaerő, amelyet a piac megkívánna.

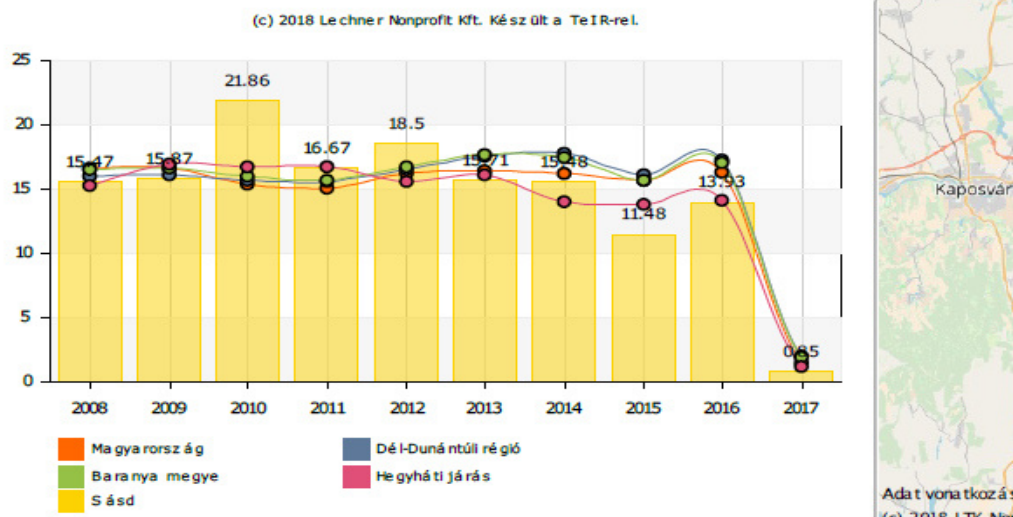
A szakiskolai képzésben szakképzettséget szerző fiatalok már az oktatási rendszerből való kilépéskor rosszabb esélyekkel indulnak a munkaerőpiacon, mint azok a társaik, akik érettségit adó iskolatípusban szereztek meg bizonyítványukat. A szakiskolai képzést a felmérések szerint azok a

⁴ Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015

fiatalok választják, akik az általános iskolát rosszabb eredménnyel végezték. Ezek a fiatalok többnyire más hátrányokkal is küzdenek: a családban a szülők iskolai végzettsége alacsony, így már az alapfokú oktatásba belépéskor rosszabb helyzetben vannak. A tanulást a szülők ugyan preferálják, de abban segítséget adni nem tudnak, a gyermekeik iskolai kudarcainak kezelésében nem járatosak.

25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (%)

25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában)

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	3051	1592	1459	2734	1366	1368	317	10,4%	226	14,2%	91	6,2%
2011	2662	1410	1252	2509	1319	1190	153	5,7%	91	6,5%	62	5,0%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

Az alacsonyan iskolázott népesség Sásdon

Látható, hogy főként a nők körében magas a 8 általános iskolai osztályt el nem végzők aránya, melynek magyarázata lehet a korai gyermekvállalás. Az elmúlt 10 évben ugyanakkor mindkét nemnél csökkent az alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma és aránya.

A lakosság iskolai végzettsége ugyan egyre kedvezőbb összetételű, de az is kimutatható, hogy az alacsony iskolai végzettség újratermelődik. Manapság is minden egyes évfolyam körülbelül ötöde a munkaerőpiacon alig konvertálható alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb általános iskola) lép ki az oktatásból. Ennek egyik oka a lemorzsolódás: a középfokú oktatásban jelentős azok aránya, akik elkezdnek valamilyen iskolát, de nem fejezik azt be.

Meg kell jegyeznünk, hogy a lemorzsolódás folyamatairól csak töredékes képet alkothatunk a jelenlegi statisztikai adatok alapján. A hazai statisztikai rendszer nem tud megbízható adatokat szolgáltatni arról, hogy hány tanulót érint évről évre ez a probléma.

Egy település életében rendkívül fontos az oktatás jelenléte és minősége. Ez nem csak az adott település, illetve mikrotérség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is. A népesség korösszetétele nagy súllyal esik a latba

egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent. A népesség iskolázottsága a két legutóbbi népszámlálás között eltelt 11 év során jelentős emelkedést mutatott. Sásd városban alap- és középfokú oktatás is elérhető helyben, a településen.

A közoktatás új alapokra történő helyezése, és az oktatás színvonalának emelése a társadalom évek óta jelentkező jogos elvárása. Ennek kívánt megfelelni a nemzeti köznevelésről szóló törvény azzal, hogy deklarálta, hogy a nemzeti köznevelés biztosításában az elsődleges felelősség az államot terheli. Mindez a feladatellátásban az eddigi állami-önkormányzati feladatmegosztás jelentősen megújuló formáját jelenti, függetlenül az oktatás színvonalát a települések pillanatnyi anyagi helyzetétől. A törvény 74. § (1) bekezdése és 95. § (2) bekezdése alapján 2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról. A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló CLXXXVIII. törvény az átadás-átvétel vonatkozásában a részletszabályokat állapítja meg. A települési önkormányzat állami köznevelési alapfeladatot 2013. január 1-jétől nem láthat el.

A településen jellemzően nem merült fel igény az általános iskolai felnőtt oktatásra. Utoljára 2013 év végén indult közfoglalkoztatási képzési program keretében e hiányosságot pótlendő alapkompenciát fejlesztő, felzárkóztató képzés, sásdi helyszínnel 29 fő képzése folyt.

f) Munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése

Sásd város a Baranya Megyei Kormányhivatal Komlói Járási Hivatal Munkaügyi Osztálya illetékességi területéhez tartozik. Az állami munkaügyi szervezet feladata, hogy elősegítse a foglalkoztatási helyzet javítását, az álláskereső megfelelő munkához jutását. Céljuk, hogy a munkahelyek számbavétele, felkutatása során az álláskereső megfelelő munkahelyet, a munkaadók megfelelő munkatársakat találjanak. A foglalkoztatottak számának növelése, a munkához jutás elősegítése, a munkanélküliség megelőzése, a munkahelyek megtartása, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében különféle támogatásokat, szolgáltatásokat kínálnak ügyfeleiknek.

A Munkaügyi Osztály szolgáltatásainak igénybe vételét, az ügyintézés könnyítését szolgálja, hogy míg korábban éveken keresztül 2, majd heti egy alkalommal volt kihelyezett ügyfélfogadás keretében az előírt rendszeres jelentkezésre, kapcsolattartásra lehetőség, addig 2017 második félévében már heti két alkalommal a Hegyháti Járási Hivatal épületében a Munkaügyi Osztály valamennyi szolgáltatása elérhető, elkerülhető a Komlóra utazás is.

A munkanélküliség kezelésében jelentős szerepet kap a képzés, továbbképzés. Bár az álláskereső között akad 8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, ha nem is túl magas számban, nem jellemző, hogy felnőtt oktatás keretében elvégeznék az általános iskolát. Ennek egyrészt az az oka, hogy ez helyben nem elérhető, de az érintettek nagy része már a nehezen mozgósítható korosztályba is tartozik. Településünkön 2011/12-ben folyt álláskereső számára képzési program, akkor 3 szakmában 45 fő képzésére került sor. Majd a 2013/14-s téli start közmunka programon belül 15 fő foglalkoztatását és képzését bonyolította le az önkormányzat.

g) Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az önkormányzat maga, illetve intézményei (és társulásban fenntartott intézményei) együtt mintegy 90 fő foglalkoztatását valósítják meg. E munkakörök többsége szakképzett, kvalifikált munkaerőt

igényel, mintegy 10 %-uk tölthető be alacsony iskolai végzettséggel, szakképzettség nélkül is, azonban e munkakörökben is gyakran dolgoznak a szükségesnél magasabb végzettségű dolgozók, „túlképzettek”, pl. érettségizett takarítónő. Ez a jelenség még mindig a rossz elhelyezkedési esélyeket, a „túlkínálatot” jelzi.

Az önkormányzat (intézményeivel) foglalkoztatóként figyelembe veszi a munkakörök betöltésénél a tartós munkanélküliek, mélyszegénységen élők és romák elhelyezkedésének segítését, de e szempontokat jórészt csak a közfoglalkoztatás során tudja érvényesíteni a mélyszegénységgel együttjáró alacsony iskolai végzettség, gyakori mentális problémák stb. miatt. A közfoglalkoztatás elsőrendű célcsoportjai viszont valóban a munkaerő-piacról kiszoruló mélyszegénységben élők és romák, a közfoglalkoztatottak átlag 80 %-a közülük kerül ki.

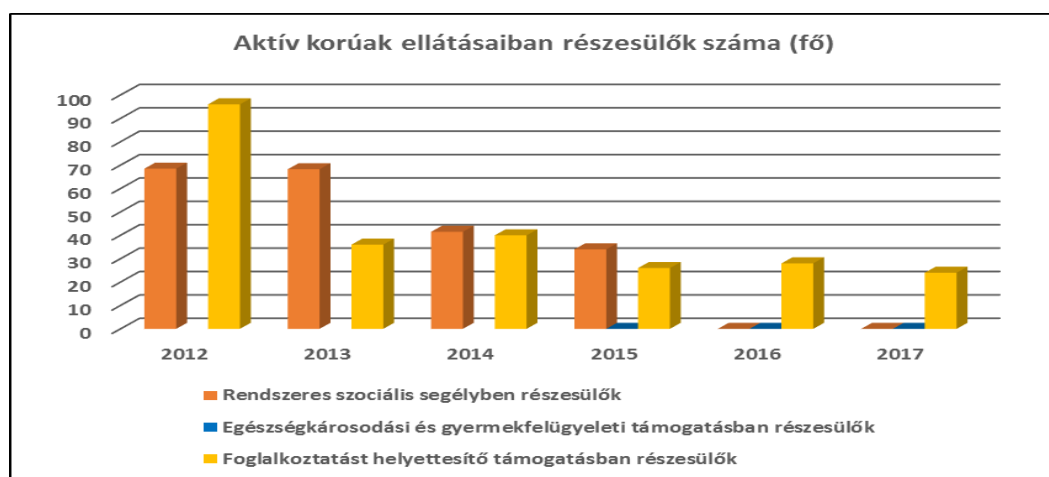
h) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Olyan hátrányos megkülönböztetés esetéről nincs tudomásunk, amelyben pusztán a nemzetiséghez tartozása, illetve a mélyszegénység valamely jellemzője alapján került volna valaki hátrányos helyzetbe a foglalkoztatás terén.

Sokkal jellemzőbb a mélyszegénységgel többnyire együttjáró alacsony iskolázottság, alacsony önbecsülés, mentális problémák miatt az elhelyezkedési esély romlása.

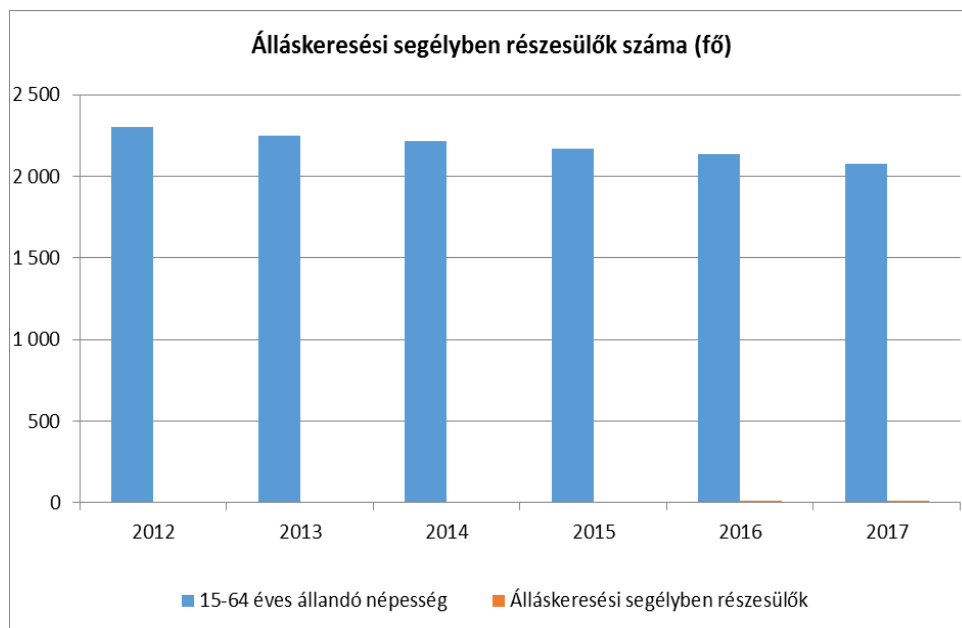
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

2015. március 1-jével az állami szociális ellátórendszerhez, a járási hivatalhoz került valamennyi munkanélküliséghez kapcsolódó támogatás folyósítása, így az aktív korúak ellátásával kapcsolatos ügyekben az önkormányzatnak nincs közvetlen információja az ellátottak számáról, összetételéről, alakulásáról.

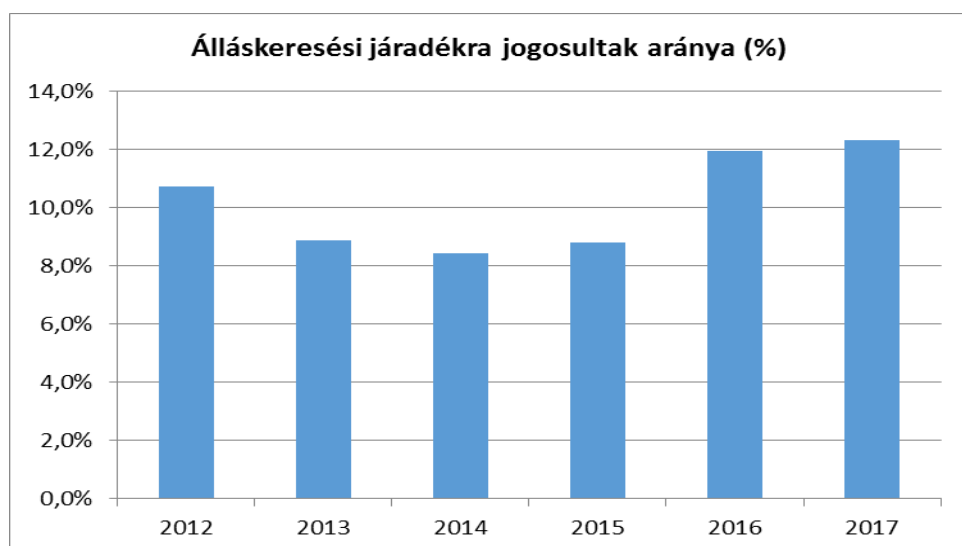

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

A regisztrált álláskereső számának jelentős csökkenése örömdetesen megjelent az aktív korúak ellátásában részesülők számának csökkenésében is.

Forrás: TeIR, Munkügyi Központ **3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma**

Forrás: TeIR, Munkügyi Központ **3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma**

A gazdasági válság a város foglalkoztatottságában 2011-ben érte el a csúcsát. A munkanélküliek számának növekedése együtt járt a különböző támogatásban részesítettek álláskeresői segély, álláskeresői járadék, aktív korúak ellátása – számának emelkedésével. Ezt követően folyamatos a regisztrált munkanélküliek és az ellátásban részesülők számának csökkenése. Korcsoportos bontásban elmondható, hogy a munkanélküliség elsősorban az 50 évesnél idősebb korosztályt érinti. A munkanélküliek körében a vizsgált időszakban nem csökkent azok aránya, akik 180 napnál hosszabb ideje nem találtak munkát. A munkanélküliek aránya minden év első és negyedik negyedében a legmagasabb, évközben pedig mérséklődik. Az adatokból az is egyértelműen kirajzolódik, hogy az álláskeresők kisebb hányada 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

a) Bérlakás-állomány

Magyarországon továbbra sem elterjedtek a bérlakások, míg az EU államaiban átlagosan a lakók 30%-a lakik bérlakásban, addig Magyarországon országosan 6,5%. Az önkormányzat 21 önkormányzati bérlakással rendelkezik. Döntő többségük szociális bérlakás, 5 pedig szolgálati lakás. A bérlakások a városközpontban régi építésű társasházban, újabb építésű kisvárosias lakóövezetben, illetve Hörnyék településrészben találhatók. Három szükséglakással rendelkezik az önkormányzat. Lakásaink közül 3 rossz állapotban lévő, bontandó épületben van, 2017-ben ennek az épületnek a kiürítése, a lakók kiköltöztetése megtörtént, az épület bontásra vár. Egy másik rossz állapotú többlakásos épület is bontásra került ebben az évben.

b) Szociális lakhatás

Az önkormányzat bérlakásai nagyobb részét szociális bérlakásként hasznosítja, ezek közül az alacsonyabb komfortfokozatú jellemzően családi ház jellegű, több lakásosra átalakított nagyobb ingatlanban alakulhat ki ez a veszély. Az alacsony státuszú lakásokat hátrányos helyzetű, munkanélküliséggel sújtott, mélyszegénységben élő családok fogadják el.

2007-ben, majd 2017-ben is sikerült egy többlakásos, leromlott műszaki állapotú épületből a családokat szétköltöztetni, az épületet lebontani. Akkor ezeknek a szegény sorsú, többnyire roma családoknak a korábbi egy helyett sikerült több szegregációs gócot létrehozunk: életvitelük nem változott, továbbra is jellemző a munkanélküliség, lakbérhátralékok felhalmozása. A Rákóczi Ferenc út 38., Temető utca 1. és a Hörnyék 19. számú épületek egyaránt többlakásos lakóházak, szintén rossz műszaki állapotban. Jellemző volt mindkettőre az is, hogy maga a tulajdonos önkormányzat sem törődött folyamatosan az épületek állagával, felújításával. A tető rossz állapota, a vízelvezetés és szigetelés hiánya miatt a nedvesség komoly károkat okozott. Ezzel párhuzamosan a benne élők sem tettek eleget a karbantartási kötelezettségeiknek, a lakások belülről is tönkrementek.

A Rákóczi Ferenc út 38. városközponti elhelyezkedésű, az eredetileg 6 lakásból 3 komfortos, vízelvezetési problémák miatt az utóbbi időben már csak 3 lakás volt lakható. Az önkormányzat a központi elhelyezkedés – a kirakatba tett szegénység, közösségbe való beilleszkedés hiánya a tapasztalatok szerint nem járható - és az épület sorsának bizonytalansága miatt a kiürítését határozta el, melyet 2 év alatt, két esetben más lakásba való átköltöztetéssel, egy esetben pedig kilakoltatással tudott megvalósítani. Az épülettömb a város egyik frekvenciált helyén található (vasútállomás közvetlen szomszédságában van, valamint utcafronton a 611. számú főút halad el) a terület szociális bérlakásként történő hasznosítása nem szolgálja a város érdekeit. Bár továbbra is nagy szükség volna az itt kialakítható, felújítható lakásokra, a korábbi tapasztalatokból kiindulva a képviselő-testület inkább a felszámolás mellett döntött, jelenleg folyik az épület bontása.

A Temető utca 1. szám alatti épület nemcsak rossz műszaki állapota, de pfrekvenciált, a városközpont fejlesztését célzó projekt miatti elhelyezkedése miatt került a bontandó épületek körébe. Itt korábban 3 komfortos lakás volt, mára mindhárom üres.

A hörnyéki lakóépület is 3 lakást, kifejezetten szükséglakásokat, komfort nélküli, a lakhatás minimális feltételeit biztosító egységeket tartalmaz, fenntartásának célja az olcsón elérhető lakások biztosítása azok számára, akik még a komfortos lakások fenntartásával sem boldogultak, hátralekakat halmozva kellett megszüntetni korábbi lakásbérleti jogviszonyukat.

A képviselő-testület a jelentős lakbérhátralek, a lelakott, tönkretett lakások és a beilleszkedési problémákat észlelve egyre nagyobb figyelmet fordít a bérlakás-helyzet rendezésére. Céljuk elérni, hogy minden család olyan, általa még megfizethető és fenntartható lakásban éljen, amelyet magáénak érez, felelősséget tud vállalni az állapota fenntartásáért. Ezt egyrészt a rendeleti szabályozás felülvizsgálatával, másrészt hatékonyabb ellenőrzéssel, a kötelezettségek – akár a bérleti díj, közműkötségek fizetése, akár a lakás rendbentartása – szigorú és következetes elvárásával kívánják elérni.

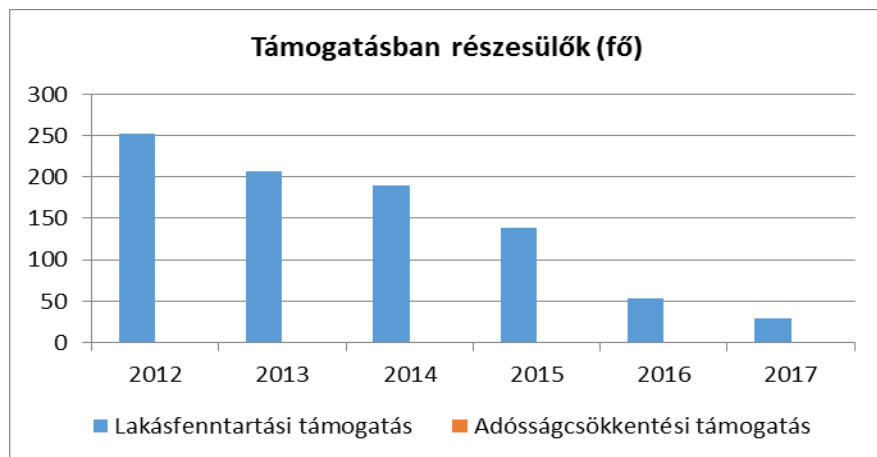
Az önkormányzat a településfejlesztési stratégiájában célul tűzte ki a városrehabilitáció keretein belül a bérlakás-állomány fejlesztését, átalakítását, de konkrétan a leromlott állapotú Rákóczi út 38. alatti szociális lakások bontását és területének rendezését is.

Sásd város bérlakás-állományának minőségi növelése keretében elsősorban nem a bérlakás-állomány számszerű növelését, hanem az állomány minőségének javulását szeretnék elérni. A projekt elképzelhető közhasznú bérlakás-építési program formájában is.

c) Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A külön tárgyalt Gálykút cigánytelep 3 épületén kívül az utóbbi két évben jelent meg olyan tendencia, hogy a városban lakhatási lehetőséget nem találó családok a hörnyéki szőlőhegy hétvégi háznak, présháznak épült, gazdasági épületként nyilvántartott ingatlanait veszik lakásként használatba. Két ilyen esetről van az önkormányzatnak tudomása, mindkét esetben a még elérhető áru ingatlan, olcsó fenntartási költség vezette e kényszerhelyzetbe az ottlakókat. A belterületől távol eső, közművekkel hiányosan ellátott területen még iskolás korú gyermek is él.

d) Lakhatást segítő támogatások

Forrás: Önkormányzat 3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

2015. március 1-jétől a lakásfenntartási támogatás korábbi rendszere megszűnt, a lakhatás támogatása a települési támogatások körébe tartozó, alternatív ellátási formává vált. A képviselő-testület saját döntésétől függő támogatási lehetőség a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott támogatás, amely a korábbi lakásfenntartási támogatást felválthatta. A településen jellemző probléma a megterhelő rezsiköltségek viselésének nehézsége, ezért Sásd Város Képviselő-testülete rendszeres települési támogatást nyújt a lakhatási költségek megfizetéséhez. Lakásfenntartási települési támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 220%-át, egyszemélyes háztartás esetén 250 %-át, továbbá az elismert havi lakásfenntartási költségek a háztartás összjövedelmének 25 %-át eléri, és a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona, Jelenleg 42 család részesül ebben a támogatási formában, melynek havi összege 2.500 Ft.

A településen élő, itt letelepedni kívánó fiatal házaspárokat (élettársakat) és gyermeküket egyedül nevelő szülőket első lakástulajdonuk megszerzésében (lakásvásárlás vagy építés) vissza nem térítendő pénzbeli támogatással segíti az önkormányzat. Évente átlagosan 5 igénylő kap 100-100 ezer forint támogatást. A fiatalok helyben maradását segítő támogatás immár 3 évtizedes múltra tekint vissza, mára azonban sajnos valóságos, hatékony eszköznek a jelen lakásárak mellett nem tekinthető.

Az évek óta stagnáló lakásépítési kedvet remélhetőleg megpezsztíteni a kormány új családi otthonteremtési kedvezmény programja, az új lakás építéséhez, vásárlásához igénybe vehető ún. CSOK. A képviselő-testület – elsősorban a családi ház építkezések megindulását elősegítendő az újtelepen rendelkezésre álló összközműves építési telkeket – egyelőre 10 ilyen áll rendelkezésre, mely a későbbiekben bővíthető – a CSOK feltételeinek megfelelő, az állam által is támogatásban részesített igénylők részére féláron (500 Ft/m²) biztosítja.

e) Eladósodottság

Nem rendelkezünk átfogó ismeretekkel a lakással kapcsolatos eladósodottság pontos mértékéről. Az önkormányzat azokról az esetekről szerez tudomást, amikor a család támogatásért fordul az önkormányzathoz (többnyire közmű-hátralékok, amelyeket szociális kölcsönnel sikerült megoldani), illetve a bedőlt lakáshitel miatt a lakást a Nemzeti Eszközkezelő az önkormányzatnak ajánlotta fel (két esetben).

f) Lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélt nem lakáscélt lakások ingatlank (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	1 366	6	24	3	17	3	3	3

2013	1 366	6	23	3	17	3	3	3
2014	1 366	6	23	3	17	3	3	3
2015	1 366	6	23	3	17	3	3	3
2016	1 366	8	23	6	17	5	5	3
2017	1 366	8	21	6	16	5	5	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásállomány néhány éve a kismértékű növekedés-stagnálás állapotában van. A legnagyobb lakásépítési időszakban – 1970-80-as évek – a családi ház építési kedv mellett a többlakásos társasházi lakások is jelentős számban épültek.

Szobaszám				Lakás és lakott üdülő együtt	Helyiségek			100 lakásra és lakott üdülőre jutó szoba	100 szobára jutó lakó	100 lakásra jutó fürdőszobák száma	Konyhával rendelkező lakások aránya, %
1	2	3	4–		12 m ² -nél nagyobb	12 m ² vagy kisebb	fürdőszoba				
					szoba						
51	304	606	404	1365	3060	1235	1446	315	75	106	98,8

A lakások és lakott üdülők szobaszám és használati jogcím szerint, 2011

A lakásállomány minősége javuló tendenciát mutat. A lakásállomány nagyságát illetően az egy lakásra jutó szobák száma 3,14 db, a lakások nagyság szerinti összetétele a nagyobb alapterületű lakások arányának növekedését mutatja.

A lakások és lakott üdülők építési év szerint, 2011

1946 előtt	1946–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005	2006–2011	Összesen
255	129	227	418	227	64	34	11	1365

Lakásállomány kor szerinti összetétele a következőképpen alakul: A lakóépületek 18 %-a 1945-ben és előtt épült, 1946 és 1970 között 26 %, a hetvenes években 30 %, a nyolcvanas években 17 %, 1990 után pedig a lakások 8 %-a sem. A hetvenes évek kiugróan magas lakásépítési mutatóját a tömblakások, az akkoriban épült társasházi sorok, mini lakótelepek hozták, a 60-as és 80-as évek pedig az újtelepi magánérős családi ház építési hullámok miatt voltak kiugróak.

A lakások és lakott üdülők komfortosság szerint, 2011

Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás	Összesen
737	549	19	44	16	1365

A lakásállomány komfortfokozat szerinti megoszlását elemezve megállapítható, hogy a lakások 40 %-a komfortos lakás (elenyésző a félkomfortos), és több mint fele összkomfortos, tehát a lakások közművel való ellátottsága jó. A lakásállomány mindössze 5 %-a komfort nélküli és szükség-lakás, amely valószínűleg elsősorban az 1944 előtt épült lakásállományt érinti.

A lakások és lakott üdülők felszereltség szerint, 2011

Hálózati	Házi	Meleg folyóvízzel	Víz-öblítéses WC-vel	Köz-	Házi	Összesen
vízvezetékekkel				csatornával		
ellátott lakás						
1328	7	1305	1314	1214	121	1365

A vezetékes víz- és áram-ellátás, a közvilágítás, a szennyvízcsatorna-hálózat és a gázhálózat kiépítettsége 100%-os, ezek igénybe vétele is magas szintű a városban.

A város belterületi úthálózatának a hossza 13,67 km. Valamennyi belterületi út aszfaltburkolatos, az elmúlt években a korábban megkezdett útfelújítási program szünetelése miatt azonban az utak állapota jelentősen leromlott.

A kiépített járdák hossza csaknem 15,75 km. Van még a városban néhány olyan utca, főként az újtelepi városrészben és Hörnyéken, ahol a gépjárműforgalom indokolja a járda megépítését legalább az utca egyik oldalán.

Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint	Kiépített hossz	Kiépítetlen hossz	Kiépített utak területe	Kiépített utak átlagszélessége
	kilométer	kilométer	ezer m2	m
Belterületi kiszolgáló és lakóutak	13,67	1,868	56,001	4,1
Külterületi közutak	0,49	20,464	2,4	4,9
Bel- és külterületi közutak összesen (05+06)	14,16	22,332	58,401	0
Kerékpárutak	0	0	0	0
Gyalogutak és járdák	15,715	n.a.	16,878	1,1

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A hagyományos cigánytelepek több hullámban lefolytatott felszámolása folytán a településen már csak egy ilyen külterületi, erdőszéli cigánytelep lakott. A telep lakossága évtizedenként megfeleződött, Gálykút jelenlegi 4 lakosa „modernizált”, gyalogjárdával, villanyárammal ellátott telepen él. A gálykútiak alkalmazkodtak a nehezen megközelíthető, rossz állapotú lakóházak adta lehetőségekhez, koruk és beszűkült lehetőségeik miatt nincs szándékukban elköltözni.

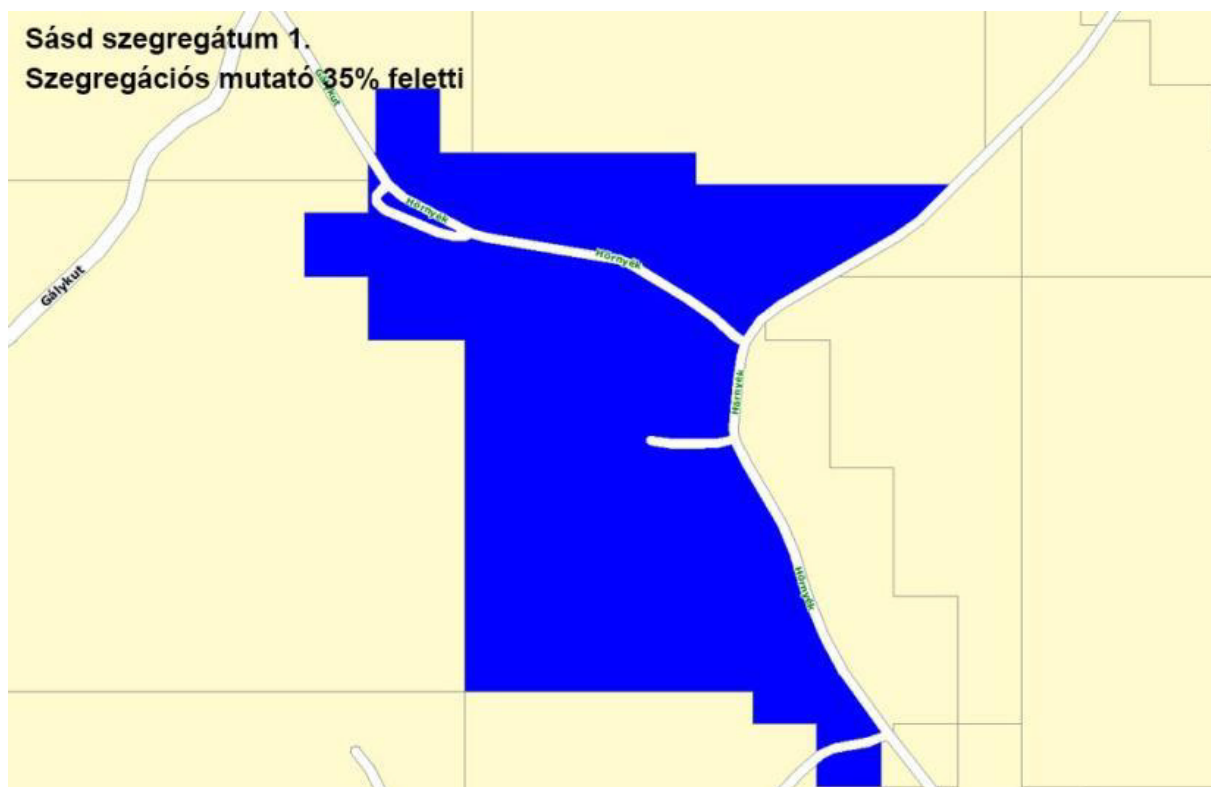
Ezen felül a városban egy olyan lehatárolható jórészt összefüggő terület vizsgálendő, ahol az alacsony státuszú lakosok koncentráltan jelennének meg. Hörnyék, az 1936-ban Sásdhoz csatolt településrész a városmagtól való elkülönülése (fél kilométer), máig megőrzött falusias településképe és a beköltözött cigány családok viszonylag magas száma miatt figyelmet érdemel.

Itt a szegregációnak már mutatkoznak jelei. Úgy vizsgáljuk a kérdést, hogy szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területnek tekintjük az olyan egybefüggő terület, amelyen az

alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. A lehatárolás a 314/2012.(XI.8.) Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. Mivel Sásd város járásszékhely, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- ☐ szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 35%;
- ☐ szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Hörnyék egy része, Gálykúttól délre az északi bekötőút kereszteződéséig tekinthető szegregátumnak, a szegregációs érték itt 38,8 %.

A területen a legnagyobb problémát a rendszeres munkajövedelem hiánya és az iskolázatlanság jelenti. Ennek megfelelően a szegregáció mérséklését/megszüntetését célzó intézkedések között elsőrendű a munkaerő-piaci integráció, a foglalkoztatottság növelése. Ez szükségszerűen az alapfokú képzettség megszerzésével, szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével történhet meg. Ez csak egy átgondolt, következetes, hosszú távon végigvitt nevelő vagy szemléletformáló komplex programként történhet, lépcsőzetesen elérve a munkanélküliek bevonását, és ezáltal a munka közbeni tanítását a munkahelyek írott és íratlan szabályaira. Az itt élők foglalkoztatását ezen túlmenően képzéssel, és programokkal kell ösztönözni, a beilleszkedésüket mentális foglalkozásokkal kell segíteni. Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahely-teremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni/folytatni. Ezek az intézkedések rendszeres és legális jövedelemforrást, és hosszú távon az élet más területein megvalósuló integrációt is jelentenének. Nem választható el a munkára ösztönző program egy

szemléletformáló, példaadó, pozitív mintákat rögzítő komplex beavatkozástól. Pl. gazdálkodási, életvezetési, gyermeknevelési felvilágosító munka, szemléletformáló képzések szervezése, egészségügyi és szexuális felvilágosítás, alapvető szűrővizsgálatok hatékony kommunikációja.

A munkaerő-piaci integráció, képzési, átképzési, munkahely-teremtési, elhelyezkedést segítő programok indításában az önkormányzat vezető szerepet játszhat. A közmunkában foglalkoztatottak egy része az önkormányzati intézményekben továbbfoglalkoztathatók (nőket főleg szociális területen, férfiakat a városfenntartás és üzemeltetés területén) és ezzel tartósan a munkaerőpiacon maradhatnak. A programnak minden esetben elengedhetetlen feltétele állami, pályázati forrás, amelynél a kiválasztás, betanulás, képzés megtörténhet, sikeres felkészítést követően az önkormányzati, intézményi státuszokra nagyobb eséllyel lehet alkalmazni ezeket az embereket is.

A munkaerő-piaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A képzési programok kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. A tanulatlan hátrányos helyzetűekre általában jellemző, hogy alacsony presztízsű munka és tanulás közül jobban preferálják a munkát és mivel az egzisztencia/jövő/családtervezés nem jellemző, az oktatásban csak a szükséges mértékben vesznek részt.

Az alapkompenciák kiépítésének egy helyi formája lehet a Nyitok Tanulási Központtal (NYTK) való együttműködés, helyi program létrehozása.

Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás-írás, számítógép használat elsajátítását. Mivel a közmunkaprogramban indított képzésekhez általában csak azok tudnak kapcsolódni, akik legalább 8 osztállyal rendelkeznek – a szegregátum lakói közül sokan ennek nem felelnek meg –, így ez a képzés kiemelt fontosságú. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt, méghozzá olyan szakmák terén, melyek a város és környékén hiányszakmaként jelentkeznek.

A szegregáció csökkentésének másik útja az oktatási integráció. A szegregátumban élők gyermekei többségükben a sásdi oktatási intézményekben tanulnak. Az önkormányzat támogatási politikájában a helyi lakos diákok segítése a rászoruló diákok szociális étkeztetésén keresztül érvényesül. Az óvoda alaptevékenységébe tartozik a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása. Az intézmény működési gyakorlata az esélyegyenlőség és szegregációmentesség elvét követi.

A hátrányos helyzetűek többsége nem érdeklődés miatt tanul tovább a helyi szakképzésben, hanem mert nem tudja finanszírozni a másol megszerezhető egyéb szakmák költségeit (kollégium, utazás). Az önkormányzat a helyi hátrányos helyzetű diákokat a helyben nem oktatott szakmák támogatásával (utazási, kollégiumi támogatás) is segítheti. A támogatás olyan szakmánál indokolt, amelyekhez helyi foglalkoztatási igények is párosulnak, illetve amelyek a helyben, mint egyéni vállalkozó az önfoglalkoztatás is lehetséges. A roma önkormányzat akár ösztöndíj nyújtásával, akár pályaválasztási, motivációs programok szervezésével, akár példabemutatóval tudja segíteni a beavatkozást. Ezen túl a hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódási fokának csökkentése érdekében cigány tanoda elindítása is lehetséges.

A szegregátum problémáinak komplex kezelése során nem kerülhető el a lakhatási szegregáció csökkentése sem. Bár a szegregátum területén az önkormányzat mindössze 2 szociális bérlakással rendelkezik (ikerlakások, Sásd, Hörnyék 40/A és 40/B.), ezért az önkormányzat csak közvetett úton tud beavatkozni a lakhatási körülmények javításába. Ennek legfontosabb eleme, hogy szociális és

piaci típusú bérlakások kialakításával jobb életkörülményeket alakít ki. Az új/felújított bérlakásállományba a szegregátum területén nagyon rossz körülmények között élőknek is módjuk lehetne beköltözni. Az önkormányzat a tulajdonába kerülő bontandó ingatlanokat közmunkások bevonásával tudná bontani, majd az egyébként közműves telkeket hasznosítani.

A szegregátumként számon tartott Hörnyéken kívüli rehabilitációs terület a szegregációs kritériumoknak az 50 főt el nem érő népessége miatt nem megfelelő, ám valójában szegregációs gócpontként számon tartott leromlott műszaki állapotú bérlakáscsoportjai: a vasútállomás közelében lévő, erősen lepusztult ingatlan (Rákóczi F. út 38.) 2017-es bontásáig sok éven keresztül fennállt problémaköre, a hörnyéki 3 szükséglakást tartalmazó épület stb.

Általában is jellemző egyes önkormányzati bérlakásokban élők szegregáció-veszélyeztetettsége, ahogy azt a szociális bérlakásban élők helyzetének tárgyalásánál bemutattuk.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A háziorvosi ellátást a településen 3 felnőtt- és 1 gyermekorvos biztosítja, 8 település lakossága számára. Valamennyi háziorvosi körzet szakképzett orvossal betöltött. Az egészségügyi privatizáció teljes körű, a háziorvosok valamennyien vállalkozói formában, saját rendelőben és eszközökkel látják el tevékenységüket.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás			
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	0	3	1
2013	0	3	1
2014	0	3	1
2015	0	3	1
2016	0	3	1
2017	0	3	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fogorvosi alapellátás – összevontan a felnőtt és a gyermeklakosság számára, illetőleg iskolafogászati feladatokkal - egy körzetben történik, 21 település lakossága számára, szintén sásdi székhellyel. A fogorvos szintén vállalkozóként látja el praxisát, számára az önkormányzat bérel rendelőt és eszközt, mivel ezzel sem az orvos, sem az önkormányzat nem rendelkezik. Ez a helyzet hosszú távon nem tartható fenn, szükség van egy önkormányzati rendelő létesítésére, amellyel folyamatosan biztosítani lehet a minőségi ellátást.

A védőnői szolgálatot 2 védőnő látja el, sásdi székhellyel. Néhány éve a védőnői szolgálatok funkcionális privatizációjára is sor került. A kísérlet jó eredményeket hozott: mindkét védőnő szakmailag is kiváló teljesítményt nyújtva látja el feladatát az önkormányzati tulajdonú közös tanácsadó helyiségben, a finanszírozáshoz pedig az egészségbiztosítási pénzeszközök elegendő fedezet nyújtanak. Az önkormányzat tulajdonában álló védőnői szolgálatnak is helyt biztosító Arad u. 1. számú épület felújításra szorul. Az ingatlan tetőszerkezete elavult, nyílászáróit cserélni kell, egy része nem akadálymentes. Az önkormányzat pályázati támogatással megkezdte az épület felújítását, amelyet követően a védőnői szolgálatok korszerű körülmények között végezhetik munkájukat.

Az alapellátáshoz kapcsolódó sürgősségi ellátást (központi ügyeletet) a Sásdi Medicina Egészségügyi Szolgáltató Bt. látja el. A vállalkozásban működtetett ügyeleti feladatellátás 21 településre terjed ki, az aprófalvas szerkezetből adódóan azonban alacsony lélekszámú, a mintegy 10 ezer fő után járó állami finanszírozás nem fedezi a vállalkozás kiadásait, emiatt az érintett önkormányzatok egyre növekvő arányú támogatásával tud a jelenlegi rendszer fennmaradni. Szervezési problémával is szembesül a vállalkozás: a nyugdíjas korú háziorvosok saját praxisuk mellett már nem vállalják az ügyeletben való részvételt, amely a jól finanszírozott alapellátáshoz képest jelentősen alacsonyabb jövedelemszintet is nyújt, így sem az érintett orvosok sem külső, például szakellátásban dolgozó orvos nem szívesen vesz részt az ügyeletben. Ezzel együtt a szolgáltatás társadalmi elismertsége, elégedettségi szintje is hagy kívánnivalót maga után: az orvos elérhetetlensége gyakori panasz.

Az iskola-egészségügyi ellátást a sásdi oktatási intézményekben külön megbízással és az állami finanszírozást kiegészítő önkormányzati támogatással a házi gyermekorvos, illetve a két körzeti védőnő látja el.

A legközelebbi járóbeteg szakellátás és a fekvőbeteg ellátás a dombóvári Szent Lukács Kórházban érhető el. A gyógyszerekhez, gyógyhatású készítményekhez való hozzájutást a helyben működő patika biztosítja. A településen 3 egészségügyi szolgáltató is vállal otthonápolási szolgáltatást, a háziorvosi szolgálatokkal együttműködve a beteg otthonában biztosítva a szakápolást.

A mentőállomás 2015-ben történt megépítésével jelentős fejlődés történt a sürgősségi betegellátáshoz való hozzájutásban. A projekt megvalósításához az önkormányzat biztosította a telket. Az újonnan létesített mentőállomáson új orvostechnikai eszközök és mentőgépjárművek (2 db) kerülnek beszerzésre. A fejlesztés eredményeként a térségben élő betegekhez rövidebb idő alatt tud eljutni az orvosi segítség.

b) Prevenációs és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A gyermekek számára kötelezően biztosítandó szűrések a házi gyermekorvosi szolgálat és a védőnői szolgálat közreműködésével, illetve az iskola-egészségügyi ellátás keretében történnek.

A felnőtt lakosság számára az egészség megőrzését, betegségek korai felismerését célzóan az önkormányzat az egészségügyi szolgáltatóval együttműködve lehetőség szerint évente szűrővizsgálatokat szervez (szűrőkamion), alapvető szolgáltatásokat hoz ilyenkor helybe számunkra ez a lehetőség: pl. tüdőszűrés, mammográfia, anyajegy szűrés stb. A szűrés kampányszerűsége – a meghirdetett lehetőségről sokan értesülnek, szívesebben áldozzák idejüket a helyben, kis várakozással elérhető szolgáltatásra – egyben előnyt is jelent, jelentős számú olyan személyt fogad, akik a helybe érkező lehetőséggel élnek, egyébként nem vennének részt szűréseken. Amennyiben sikerülne az esetlegességét kiküszöbölni, kiszámíthatóbbá tenni, hogy milyen szolgáltatások és milyen rendszerességgel jönnek házhoz, jól működhet a szűrőkamion programunk.

c) Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A helyben elérhető szolgáltatások között településnagyságunkra tekintettel nem szerepelnek a fejlesztő és rehabilitációs ellátások. Ezeket a város lakossága a környező települések ellátóinál (pl. Dombóvár, Harkány, Mosdós, Pécs, Szigetvár stb.) elérheti el.

d) Közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az Engeddd, hogy segíthessünk alapítvány Egészségtudatosan a Hegyháton címmel (EFOP-1.8.5-17-2017-00185 azonosító számú) projektet dolgozott ki a Sásdi Általános Iskola diákjaira építve a gyermek, tanulók egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, egészségkultúrájuk fejlesztése érdekében. A program során a témában előadásokat, foglalkozásokat tartanak a tanulóknak, szűrővizsgálatokat, felméréseket készítenek, amelyek szaktanácsadással, konzultációs lehetőséggel összekötve közvetlenül szolgálják a gyermekek egészséges fejlődését. A szemléletformálás, az egészséges táplálkozás és életmód népszerűsítése érdekében: kreatív ételkészítési programokat szerveznek. Valamennyi program a szülő bevonásával történik, hiszen a gyermek életmódját és táplálkozását a szülő tudja legnagyobb mértékben befolyásolni. Az egészséghezen sportvetélkedőkre kerül sor, közismert ember bevonásával. A tájékoztató napokon a gyermekek és családjaik számára lehetőség nyílna a közösen elkészített ételek kóstolására. Az egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok között szerepel rajzpályázat, plakáttervező verseny, valamint kvízverseny. Az iskolai étkezéshez szükséges eszközök, bútorok, konyhatechnológiai berendezések és dekoratív plakátok beszerzése is része a projektnek, az egészséges táplálkozás, illetve az étkezési kultúra fejlesztése érdekében.

e) Sportprogramokhoz való hozzáférés

Az általános iskolában működő sportkörök, különböző korosztályú futbalcsapatok hagyományosan ismert és kedvelt iskolai sportprogramok, melyek a tanulók körében népszerűek és keresettek. Ezen túl immár több évre visszanyúló hagyománya az iskolának a sportágválasztó, sportnépszerűsítő iskolai sportnap megrendezése, amelynek keretében az iskola a sportágak népszerűsítésével, a testmozgás és a sport dimenzióival újabb, változatos programokat, lehetőségeket kínálnak a gyermekeknek a szabadidő egészséges és hasznos eltöltésére, annak érdekében, hogy a fizikai aktivitás beépüljön mindennapjaikba, kialakuljon az egészségtudatos gondolkodásuk. A mindenki számára hozzáférhető sportolási lehetőségek megteremtésével az esélyegyenlőséget szolgálják, olyan tevékenységeket kínálnak, melyek a tanulókat sikerélményhez juttatják. A játékos sportfoglalkozásokon olyan sportágakkal ismertetik meg a gyerekeket, amelyek – ha iskolai keretben nem is művelhetők (pl. lovaglás, vívás, kangoo, spinning, steep aerobik, darts stb.) de elérhető közelségben, 10-25 km-es körzetben található sportegyesületekben művelhetők.

A Sásd Városi Sportkör asztalitenisz szakosztálya is várja a fiatalokat akár szabadidő-, akár versenysport szinten.

A Nyílzápor Hagyományörző Íjász Egyesület különleges, hagyományörzést is felvállaló mozgásformát kínál az érdeklődőknek.

f) Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorultak részére a szociális ellátást és a személyes gondoskodást az állam, az önkormányzat, illetve magánszolgáltatók biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A településen jelenleg működő személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- család- és gyermekjóléti szolgáltatás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- támogató szolgálat
- nappali ellátás idősek és demens betegek részére.

2005-ben Sásd Város Önkormányzata és a város vonzáskörzetéhez tartozó további 26 települési önkormányzat közösen hozta létre a Sásdi Többcélú Kistérségi Társulást, amely megalakulása óta ellátta a kistérség szociális és gyermekvédelmi alapszolgáltatásait a társulásban működtetett intézmény, a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ (a továbbiakban: HSZAK) útján, itt látták el a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a családsegítő és a támogató szolgálat, illetőleg a gyermekjóléti szolgálat feladatokat is.

2014. január 1-jétől az önkormányzatok – finanszírozási nehézségek és egyeztetési problémák miatt – a szociális alapellátási feladatokat kiemelték a társulás által ellátott feladatok közül. A feladatok egy részét - a jelzőrendszeres segítségnyújtást és a támogató szolgálatot - fenntartó-váltással kiszervezték egy civil fenntartóhoz, a Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft. működteti. A **Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft.** fenntartásában 2014. november 30-tól működő **Hegyháti Szociális Alapellátási Központ** jelenleg két szociális alapszolgáltatást működtet Sásd és térségében.

Az intézmény által *ellátottak köre*₂ *szakfeladatok* területi hatálya a működési engedély szerint:

a) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: - a Hegyháti járás 26 településének közigazgatási területe, valamint 45 önkormányzat közigazgatási területe a Szigetvári Járás területén.

b) támogató szolgálat: A Hegyháti járás 27 településének közigazgatási területe

A kft. az önkormányzatoktól teljes mértékben elkülönülve végzi tevékenységét, az önkormányzatokkal való kapcsolata csekély, a feladatellátás nehézségeiről, finanszírozási problémák jelentkezéséről tudnak az önkormányzatok, mivel a fenntartó támogatást kérve fordult az önkormányzatokhoz. Sásd Város Önkormányzata 2017-ben annak érdekében, hogy a tulajdonos Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás megszüntetésének ez ne legyen akadálya – megvásárolta és térítésmentes használatban adta a szolgáltatás céljára szolgáló speciális kialakítású kisbuszt, elhárítva ezzel a működés alapvető akadályát.

A szociális alapellátás kötelező feladatait a társult önkormányzatok maguk oldották meg, különböző megoldásokkal. A Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal 8 önkormányzata, Sásd gesztorságával 2014-től Sásdi Szociális Társulás néven intézményfenntartó társulást működtet, a családsegítés, gyermekjóléti szolgálat és házi segítségnyújtás ellátására Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat néven közös intézményt hozott létre. A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás 2015. év végi

reformja következtében az ellátott feladatok közül kikerült a család- és gyermekjóléti szolgáltatás, amely feladatot a járási központ feladataival együtt Sásd Város Önkormányzata önálló intézményben old meg, a teljes közös önkormányzati hivatal, illetve a járás területén. A szociális társulás, illetve az általa fenntartott intézmény feladata maradt a házi segítségnyújtás, illetőleg a 2015-ben új feladatként kialakított nappali ellátás biztosítása.

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális- és gyermekvédelmi szolgáltatások:

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, **Sásdi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat Szakmai Egysége** ellátási területére vonatkozóan 2017. évben együttműködési megállapodás alapján 32 gondozott családot, tanácsadtként, illetve egyszeri alkalommal 139 főt látott el. A szolgáltatást igénybe vevők tekintetében elsődleges problémaként a gyermekelhanyagolás, gyermeknevelési nehézségek, családi-kapcsolati konfliktus, illetve gyermekintézménybe való beilleszkedési probléma jellemezhető legnagyobb mértékben. A szakmai tevékenységekre vonatkozóan: az ügyintézéshez történő segítségnyújtás, családlátogatások, valamint az egyéni gondozási nevelési terv (központ által bevonva) megvalósításában nyújtott szociális segítő tevékenység halmozott adatai emelhetők ki. A jelzőrendszeri tagok tapasztalatai alapján megfogalmazott problémák: iskolai hiányzás, anyagi problémák, ezzel összefüggésben a munkanélküliség, gyermek elhanyagolás, családi párkapcsolati problémák, fejtetvesség, gyermeknevelési problémák, fiatakorúak terhessége, iskolai teljesítmény zavar, bántalmazás. A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat az elmúlt év során 6 szakmaközi megbeszélést valósított meg, valamint éves szakmai tanácskozársra is sor került.

Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, **Járási Család- és Gyermekjóléti Központ Szakmai Egysége** tevékenységét illetően összegezhető, hogy 2017-ben 85 védelembe vett gyermek állt gondozásban, 22 védelembe vételi javaslat került benyújtásra, 7 esetben került sor ideiglenes hatályú elhelyezésre, nevelésbe vételre 7 esetben született határozat, 24 esetben volt családba fogadás. A bűncselekményekkel érintett kiskorúakra vonatkozóan történő családgondozás és szociális munka tapasztalatára vonatkozóan összegezhető, hogy 5 kiskorú gyermek állt megelőző pártfogó felügyelet alatt, garázdaság (rongálás, verekedés) illetve lopás vétsége miatt, ők egy kivételével a vásárosdombói mikro-térségben, Kisvaszar településen élnek, Ezeket a szabálysértéseket jellemzően csoportosan követték el a kiskorú gyermekek. A szabálysértést elkövető gyermekek szülei együttműködőek az esetmenedzserrel, pártfogó felügyelővel. A pártfogó felügyelő és az esetmenedzser munkájával elősegíti, hogy további bűncselekményt ne kövessen el a kiskorú gyermek. A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ az ellátási területéhez tartozó család- és gyermekjóléti szolgálatok részvételével, havi rendszerességgel szolgálatok közötti megbeszélést szervezett, erre összesen 12 alkalommal került sor.

Intézményünk speciális szolgáltatásait tekintve:

- kapcsolattartási ügyeletet tart,
- telefonos készenléti szolgálatot működtet,
- jogi tanácsadást,
- pszichológiai tanácsadást,
- munkavállalási, pályaválasztási tanácsadást nyújt,
- a jelzőrendszeri tanácsadó prevenciós foglalkozást tartott pályaválasztási és drog-prevenció témakörök szerint öt általános iskolában: Vásárosdombón, Gödrében, Mindszentgodisán, Mágocson, Sásdon.

Fent említett szolgáltatásokkal 23 alkalommal, összesen 386 főt ért el.

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ által megvalósított egyéb programok:

- Intézményünk öt napos Erzsébet táborát valósított meg 17 hátrányos helyzetű gyermek részvételével 2017. július 24-27-ig. A gyermekek számára színes program került összeállításra, többek között a Bikali élménybirtokon eltöltött nap, vagy a Vázsnokon megvalósított természetvédelmi vetélkedő, bográcsozás.

- A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ 2017. 02.16-án tesztírást szervezett a tartósan álláskereső számára. Előzetes egyeztetésünknek megfelelően a Trenkwalder Személyzeti Szolgáltató Kft. projekt munkatársa bonyolította le a tesztírást, amelyen 6 fő álláskereső vett részt.

- 2017. december 7-én Mikulásnap Játsház valósult meg a Sásdi ÁMK-ban. A rendezvény Rabb Gyözőné, Sásd Város polgármestere kezdeményezésére a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ szervezésében, a Sásdi Közös Önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Német Nemzetiségi Önkormányzat támogatásával valósulhatott meg.

A programon a kicsik számára kialakított játszósarok, a nagyobb gyermekek számára ügyességi vetélkedők, kézműves foglalkozás nyújtott lehetőséget a felhőtlen kikapcsolódásra. A Mikulás és segédjei minden gyermek számára ajándécsomagot osztottak, melyet nagy örömmel vettek át, a bátrabbak verset is szavaltak cserébe.

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ pályázatai

1. Együttműködési megállapodás került megkötésre 2017. november 11-én, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal, az RSZTOP-1.1.1-16 – „**Szegény gyermekes családok és rendkívül alacsony jövedelmű személyek számára természetbeni juttatás biztosítása**” tárgyú **RSZTOP-1.1.1-16-2016-00002** azonosító számon regisztrált pályázat tekintetében. A pályázat keretein belül tartós élelmiszer kerül kiosztásra havonta, a projekt időszakra vonatkozóan.

Ezt követően támogatottak köre kibővült, az RSZTOP-4.1.1-16-2017-00001 kiemelt európai uniós projekt keretében szociálisan rászoruló megváltozott munkaképességű, valamint rendkívül alacsony jövedelmű időskorú személyek számára is élelmiszer-csomagok kerülnek kiosztásra negyedévente.

2. Az **EFOP-1.4.2-16-2016-00023 azonosító számú Integrált térségi gyermekprogramok „Gyökerek és Szárnyak” elnevezésű projekt** (a továbbiakban: GYEP) megvalósítása a Hegyháti járáshoz tartozó településeken, továbbá Bikal és Oroszló községekben történik 2017. október 1-től, a szakmai vezető, 5 koordinátor, közösségi ház-vezető, és asszisztens alkalmazásával. 2018. február 1-től a projekt további megvalósítói kerültek felvételre, jelenleg 23 kolléga látja el feladatait.

A projekt átfogó célja a 2007-2013 közötti programozási időszakban indított integrált térségi gyermekprogramok továbbfejlesztése, újabb célterületekre való kiterjesztése az alábbiakban megfogalmazott specifikus célok elérésével:

- a szegénység csökkentése érdekében családi gazdálkodási stratégiák átalakítása, jövőkép kialakítása, a szegény családokban élő gyerekek fokozott támogatása, szocializációjuk segítése; körükben a Biztos Kezdet⁵ szemlélet elmélyítése, elterjesztése,
- az alacsony képzettség hosszú távú csökkentése, a hátrányos helyzetű gyerekek iskolai és iskolán kívüli képesség- és készségfejlesztése, továbbtanulási arányuk növelése, a korai iskolaelhagyás csökkentése,
- egészségtudatos életmód elterjesztése a hátrányos helyzetű gyerekek és szüleik körében, melynek keretében az egészségi állapot javítása, tinédzserszülések csökkentése, szenvedélybetegségek, egyéb devianciák csökkentése,
- a humán szolgáltatások kapacitásbővítése a támogatott hátrányos helyzetű területeken,
- a szociális, pedagógiai, kulturális, egészségügyi ellátórendszer intézményei közötti együttműködések javítása,
- szakemberek számának növelése, hiányzó szakember-kapacitás pótlása (pl.: iskolapszichológus, szociális munkás, gyógytornász, fejlesztő pedagógus),

⁵ Biztos Kezdet szemlélet: az első életévek fontossága, minél korábbi beavatkozás, a fejlődési hátrányok felismerése, kezelése, ledolgozása, nélkülözés okozta problémák kezelése, gyermekkel-szülővel való közös munka, partneri együttműködés a szülőkkel, szakemberekkel, helyi közösséggel

- cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszerveződések ösztönzése és megerősítése. Az átfogó és specifikus célok elérését olyan eszközök szolgálják, mint az innovatív módszerek kidolgozása helyi szakemberek bevonásával, szakmai műhelyek megtartása, jó gyakorlatok átadása, célcsoport számára szolgáltatások és képzések nyújtása, szabadidős és fejlesztő programok megvalósítása, civil kezdeményezések és hálózatos együttműködések ösztönzése.”⁶

A Sásdi Szociális Szolgálat által nyújtott személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások:

„Házi segítségnyújtás

A társulás közigazgatási területén a házi segítségnyújtás tevékenységet az elmúlt évben 4-3,5 gondozó végezte. A gondozónők 8 - 6 - 4 órában látták el a gondozási tevékenységet. Végzettségük megfelelt a törvényi előírásoknak. A feladataik ellátásához a szükséges tárgyi feltételekkel rendelkeztek. (kerékpár, vérnyomásmérő, gumikesztyű, fertőtlenítőszer) A szolgáltatást 2018 évben 28-30 fő igényelte.

Település szerinti bontás:

Település	Ellátottak száma (fő)
Baranyaszentgyörgy	4
Felsőegerszeg	4
Gödre	3
Meződ	4
Sásd	13
Varga	1
Váznok	1
Összesen	30

A törvény által meghatározott létszám aránya: egy gondozóra jutó gondozotti létszám 7 főben van meghatározva, nyolc órás munkaviszony mellett. A 30 fő gondozotti létszámhoz a törvény által előírt szakfeladat ellátását végző dolgozók száma: 4,5 fő – amit jelenleg 3,5 fő lát el - tehát ez 1 fővel kevesebb az előírt létszámnál. A szakmai vezető a létszám arányában a törvény által előírtaknak megfelelt. A szakterület engedélye 60 fő. A szükségletek a segítségnyújtás tevékenységen belül arányaiban az alábbiak szerint alakultak: Bevásárlás, mosás, takarítás tevékenységekben való segítségre volt a legnagyobb igény. Ezt követte a mentális gondozás, amelyen belül az orvos által előírt gondozási ápolási feladatok is szerepeltek. A személyi higiéné megtartásában való segítségnyújtás is fontos feladat volt a gondozás során. Kisebb mértékben szerepelt a szükségletek között az ügyintézésben való segítségnyújtás, és a meleg ételkészítésben való segítség.”

„Nappali ellátás

„Idősek és demens személyek nappali ellátása szolgáltatás bevezetésére 2015. év végével a Sásdi Szociális és Gyermejjóléti Szolgálat intézmény új szakmai egységeként került sor. Sásd esetében e szolgáltatás a település nagyságrendje miatt kötelező feladat, míg a társulás kistépülései esetében önként vállalt feladat. 2018. január 01-től 75 főre bővült az ellátottak száma, melyre a Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya megadta az engedélyt. A 75 fős létszám nagyobb része sásdi idős.

A szociális szolgáltatás célja: A hiányzó családi gondoskodás pótlása főként az idős ember szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények közé juttatása, egyedüllétének megszüntetése, a tétlenséggel járó káros hatások megelőzése, valamint egészségi állapotának figyelemmel kísérése és javítása, higiénés szükségleteinek biztosítása. A klubban nyújtott gondozás összetett, komplex tevékenység –melyet a klubtag egyéni sajátosságainak és lehetőség szerinti igényeinek tervszerű, együttes alkalmazásával valósítjuk meg. Komplex gondozás megvalósítása: az intézmény biztosítja igény szerint az ellátottak napi egyszeri meleg ebédjét, a tisztálkodási, mosási, vasalási lehetőséget. Törekszik az ellátottak nyugalmanak biztosítására, valamint mentálhigiénés ellátására. Az önállóság helyreállítása, fenntartása: az ellátottak mozgásának aktivizálása,

⁶ Sásdi Család- és Gyermejjóléti Központ 2017. évi beszámoló

csoportbeszélgetések, foglalkoztatás, egyéni és közösségi vallásgyakorlás. Az ellátott az intézmény által szervezett feladatvégzésekbe, foglalkoztatásokba egészségügyi állapotától függően kapcsolódjon be, saját fizikai és szellemi erőnlétének megtartása érdekében is. Az ellátottak családi és társadalmi kapcsolatainak fenntartása: az ellátottaknak segítjük az egymás közötti, illetve a hozzátartozókkal való rendszeres kapcsolattartását. Elsősorban saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy időskoruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, illetve igény szerint napközbeni étkeztetési lehetőséget nyújt.

Demens személyek nappali ellátása a Pszichiátriai Szakkollégium által befogadott demencia centrum demencia kórképet megállapító szakvéleményével rendelkezők számára biztosít rendszeresen szervezett egyéni és csoportos foglalkozásokat, meglévő képesség megőrzésére és fejlesztésére irányuló programokat, mentális gondozást, felügyeletet.

Az intézmény által ellátott feladatok:

- Az intézmény biztosítja az idős emberek számára a megszokott életvitelük fenntartása mellett az egyes szolgáltatások igénybe vételének lehetőségét.
- Az ellátottak rendszeres ápolói felügyelete.
- Szűrő vizsgálatok megszervezése.
- Az ellátottak pszichés állapotának folyamatos megfigyelése, az észlelt változások jelentése, az előírt dokumentáció vezetése.
- Családi- és társas kapcsolatok ápolása, kiépítése, szinten tartása.
- Személyre szabott, évszaki sajátosságokat figyelembe vevő foglalkoztatása az előre elkészített foglalkoztatási terv alapján.
- Demenciában szenvedőknél a meglévő képességek megőrzése, fejlesztése, az állapot rosszabbodás gyorsaságának csökkentése.
- A lelki egészség védelme.

A demens betegek ápolása. Alapvető cél, hogy a demenciával küzdő idős ember a szellemi leépülése során életminőségét megőrizve, jó közérzettel, boldogan élje életét, érzékelje a jó bánásmódot, képes legyen az adott pillanatok élvezetére, állapotromlását késleltető támogatást kapjon. Önellátási képességének csökkenése mellett is kielégítettek legyenek szükségletei és meg tudja őrizni emberi méltóságát. Vagyis mindazon beavatkozások és eljárások biztosítása, melyek hozzájárulnak a demens jól-létének, -a "well-being" –biztosításához.”⁷

Szakosított ellátásban azokról a szociálisan rászorult személyekről kell gondoskodni, akiknek az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni. A népesség előregedésének következtében napjainkban növekszik a szociális ellátások iránti igény. A fiatalabb korosztály számára egyre nagyobb nehézséget jelent az idősek ápolását-gondozását megoldani. Sásd város lakói számára a szomszédos Vásárosdombón (Margitmajor) egyházi fenntartású, Alsómocsoládon, Mágocson és Szakcson önkormányzati fenntartású idősek otthonai biztosítanak ellátást. Ezen otthonok jellemzően kis létszámú, a mikrokörzetük települései igényeit kielégítő intézmények, például a mágocsi idősek otthonában a 35 férőhely éves óta csak a rászorulóknak - kb. 70 fő - felének nyújt megoldást. Sásdon egyre nagyobb igény jelentkezik az idősotthoni elhelyezésre. Ezeket az igényeket lehet ugyan késleltetni a házi segítségnyújtás, nappali ellátás formáival, de az otthon már nem gondozható, illetőleg család nélkül élő idősek létszáma egyre nő. Kifejezetten hiányzik az idősek otthonában biztosítható ellátás a térségben.

Sásd Város Önkormányzata által közvetlenül biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatás:

⁷ Sásdi Szociális Szolgálat 2017. évi beszámolója

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.

Sásd Város Önkormányzata 2013-ig társulásban, majd 2013. júliustól a környékbeli kistélepedéseket is ellátva (Felsőegerszeg, Mezöd, Palé, Varga, Vázsnok) ellátási szerződés alapján önállóan gondoskodik az étkeztetés feladatairól. Az ebéd beszerzése a napközi konyháról (ÁMK) történik, a szolgáltatás megszervezéséhez szociális asszisztens, a kiszállításhoz gépkocsivezető és gépkocsi áll rendelkezésre. Az ellátottak átlagos száma mintegy 120 fő, a napi igénybevétel átlaga 90 fő körül alakul.

Az önkormányzat a gyermekek nappali ellátása (bölcsőde, óvodai és iskolai napközi) keretében gyermekétkeztetést biztosít saját intézménye két konyhájával. A Sásdi Általános Művelődési Központ az óvoda és a bölcsőde részére az óvoda-bölcsőde intézményegységben létesített konyhát, az iskolások és a szociális étkeztetés számára pedig a közösségi ház épületében működtet önálló konyhát.

Így települési szinten biztosítva van az intézményekben a közétkeztetés, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

2016-tól új kötelező feladatként kell megszervezni a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvény 21/C. § szerinti szünidei gyermekétkeztetést. Sásd Város Önkormányzata e feladatot a Sásdi Általános Művelődési Központ intézménye útján látja el. A rászoruló gyermekek számára a gyermekintézmények zárva tartása idején hétköznapiokon a meleg ebéd előállítását, kiszolgálását a Szent Imre út 25-27. szám alatti iskolai konyhán történik

Az önkormányzat a szociális alapszolgáltatási feladatokat ellátó intézményei, szolgálatai munkáját évente értékeli, fenntartóként, illetve a társulás tagjaként részt vesz a fenntartói feladatok ellátásában, az önkormányzati hivatal útján pedig napi kapcsolatot tart az ellátottak érdekében az intézmények, szolgáltatók munkatársaival.

g) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nincs tudomásunk a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások területén hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk.

h) Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Sásd Város Képviselő-testülete az 1993. évi III. törvényben kapott felhatalmazás alapján, annak helyi végrehajtására utoljára az egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 2/2015.(II.16.) önkormányzati rendeletben határozta meg az önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások, a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások szabályait, alkotta meg a települési támogatások új rendszerét, helyi szabályait.

A rendelet szabályozza az önkormányzat által nyújtott egyes pénzbeli és szociális ellátásokra vonatkozó hatáskörgyakorlást. A képviselő-testület a hatáskörét átruházta

a) a Humánügyek Bizottságára

- aa) települési támogatás
 ab) köztemetés
 ac) étkeztetésre való jogosultság és személyi térítési díj megállapítása
 ügyekben,
 b) a polgármesterre pedig az azonnali intézkedést igénylő esetekben rendkívüli települési támogatás megállapítása ügyekben.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma	
Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	152
2013	104
2014	103
2015	70
2016	110
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma			
Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2012	39	3	42
2013	39	5	44
2014	39	4	43
2015	37	2	39
2016	n.a.	0	#ÉRTÉK!
2017	n.a.	0	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A rendeletről kikerültek a helyi szabályok az állami szociális ellátórendszerhez, a járási hivatalhoz került, illetve egyszerűen megszüntetett olyan ellátásokra vonatkozóan, mint a rendszeres szociális segély, az ápolási díj formái, a közgyógyellátás, lakásfenntartási támogatás stb.

Az önkormányzatnak 2015. március 1. óta nincs közvetlen információja ezekben az ellátásokban részesülők számáról, összetételéről, alakulásáról.

A szociális ellátások rendszerét 2015. márciusától úgy alakította át a törvényalkotó, hogy az állam nyújtja a szociálisan rászorultak részére az élethelyzetük szerinti, főként jövedelmet pótló ellátásokat, míg a helyi önkormányzatok az állam által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján – pénzbeli vagy természetbeni formában – települési támogatást nyújtanak. Az önkormányzatok feladata volt kialakítani a települési támogatások rendszerét, felmérve, hogy az adott településen milyen jellegű szociális problémák igényelnek beavatkozást.

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

E felsorolás szerinti szociális problémák enyhítésére – amennyiben úgy ítéli meg, hogy a lakosságát jelentős mértékben sújtja - települési támogatást állapíthat meg a képviselő-testület, addig a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani. A

korábbiaktól eltérően a létfenntartási gondok objektív mutatójaként a család egy főre jutó jövedelme maximális összege sincs a törvényben szabályozva.

Sásd Város Önkormányzata az alábbiak szem előtt tartásával alakította ki a települési támogatás helyi rendszerét:

1. Meg kell tartani a korábban lakásfenntartási támogatásra jogosult családok lakásfenntartási kiadásaihoz kapcsolódó támogatást, lehetőség szerint a korábbi rászorultsági feltételekkel, a jogosult számára egységesen 2,5 ezer forintos havi támogatást kell adni.
2. Nincs mód megtartani a két méltányossági ápolási díjas ellátását, ezt a támogatási formát folytatás nélkül kell megszüntetni.
3. Fontos, hogy a több mint 100 idős, beteg rászoruló, akik eddig méltányossági közgyógyellátásban részesültek, gyógyszerkiadásuk ellentételezésére valamiféle támogatásban részesüljenek. Ők lesznek az átalakítás nagy vesztesei: korábban havi 6-12 ezer forint értékben jutottak gyógyszerhez és ezen felül a szükséges gyógyászati segédeszközhöz. A továbbiakban ezeket a gyógyszereket meg kell vásárolják, az önkormányzat legfeljebb hozzájárulni tud a rendszeres kiadásokhoz. Problémát okoz viszont ezeknek a költségeknek az igazolása.
4. Fontos, hogy egyes támogatások kiesésével és csökkentésével meg tudjuk tartani, de még inkább megerősíteni a rendkívüli támogatásokat: temetési segély, egyedülálló idősök kommunális adó átvállalása, szemétdíj csökkentése, beiskolázási segély, szociális kölcsön, rendkívüli segély stb. A kialakított új szabályozás a következő lett:

Az önkormányzat rendkívüli települési támogatással, valamint rendszeres települési támogatással segíti a szociálisan rászorult, méltánylandó anyagi nehézséggel küzdő személyeket.

Rendszeres települési támogatás nyújtható

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez (lakásfenntartási települési támogatás)
- b) a gyógyszerkiadások viseléséhez (gyógyszertámogatás)
- c) gyermekintézmények térítési díjának kifizetéséhez (térítési díj támogatás).

Lakásfenntartási települési támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 220%-át, egyszemélyes háztartás esetén 250 %-át, továbbá az elismert havi lakásfenntartási költségek a háztartás összjövedelmének 25 %-át elérik, és a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona. A lakásfenntartási települési támogatást 12 hónapra kell megállapítani, havi összege 2.500 forint.

Gyógyszertámogatásra jogosult az, akinek a családjában az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250 %-át, egyedül élő esetében 350 %-át, és a havi rendszeres gyógyító ellátás költsége meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 20 %-át. A gyógyszertámogatás havi összege a rendszeres gyógyító ellátás havi költségének fele, de maximum 10.000 forint.

A térítési díj támogatás a gyermekintézményekben fizetendő étkezési, kollégiumi térítési díj vagy a bejárás költségeinek megfizetéséhez nyújtható, a rendkívüli települési támogatásnál szabályozott szociálisan rászorultak számára. A támogatás a tanítási év vagy a félév végéig szól.

Rendkívüli települési támogatást kell nyújtani a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére.

Évente legfeljebb hat alkalommal, eseti jelleggel vagy meghatározott időszakokra rendkívüli települési támogatásban lehet részesíteni azokat a személyeket, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segísre szorulnak, feltéve, hogy a kérelmező egy főre számított havi családi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át.

Évente legfeljebb két alkalommal, eseti jelleggel rendkívüli települési támogatásban lehet részesíteni azokat a személyeket is, akik alkalmanként jelentkező, nem várt többletkiadások (így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakérülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások) anyagi segítségre szorulnak, feltéve, hogy egy főre számított havi családi jövedelmük nem haladja meg a (2) bekezdésben foglalt jövedelemhatár kétszeresét.

Gyermekneveléshez kapcsolódó rendkívüli támogatási esetek:

- A gyermekek iskoláztatásához kapcsolódó egyszeri költségek, elsősorban a tankönyvek árának megfizetéséhez való hozzájárulásként beiskolázási rendkívüli települési támogatás nyújtható.
- A szülőt a gyermek megszületését követő 6 hónapon belül benyújtott kérelmére gyermekenként 10.000 Ft rendkívüli települési támogatás illeti meg, ha a családban az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 350%-át.

Idősek számára biztosított rendkívüli támogatási esetek:

- Természetbeni rendkívüli települési támogatásként kérelmére átvállalja az általa lakott lakás után fizetendő magánszemélyek kommunális adójának megfizetését az önkormányzat annak a 70 éven felüli egyedül élő személynek, akinek a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át.
- Természetbeni rendkívüli települési támogatásként átvállalja az általa lakott lakás után fizetendő hulladékszállítási díj felének megfizetését az önkormányzat a 70 éven felüli egyedül élő személynek, a települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatásról szóló helyi rendeletben foglaltak szerint.

Az önkormányzat a helyi önkormányzatok szociális célú tűzifavásárlásához kapcsolódó kiegészítő támogatása keretében a rászoruló lakosság számára természetbeni rendkívüli települési támogatásként szociális célú tűzifa juttatást biztosít.

Rendkívüli települési támogatás a nem várt rendkívüli kiadás miatt nehéz helyzetbe került kérelmező részére 2 évente egyszer pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható. A kamatmentes kölcsön összege 50.000 forintig terjed.

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként rendkívüli települési támogatás (a továbbiakban: temetési támogatás) nyújtható annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, ha a temetési költségek viselésére a saját, illetve családja létfenntartása veszélyeztetése nélkül nem képes. Létfenntartást veszélyeztetet a temetési költségek viselése, amennyiben az eltemettető családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 350 %-át, egyedül élő esetén 400 %-át. A támogatás összege legalább 15.000 Ft.

Önkormányzatunk a kezdetek óta részt vesz a Bursa Hungarica Felsőoktatási Szociális Ösztöndíjpályázatban, 800 ezer és egymillió forint közötti összegekkel támogatja minden évben a település szociálisan rászorult mintegy 20 hallgatóját.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) Közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek. A közösségeknek fontos, lényeges szerepe van az életminőség javításában.

Közösségek alatt az emberek olyan összefüggő hálózatait értjük, amelyek a lakóhelyük (település, szomszédság), a napi tevékenységüket legnagyobb mértékben kitöltő elfoglaltságuk (oktatási intézmények), munkájuk (munkahelyük), valamilyen életkori (idősek), demográfiai jellemzőik (nők), esetleg közös problémáikra közös válaszokat kereső (önsegítő csoportok) stb. dimenziók mentén „szerveződnek”.

Sásd kellően színes képet mutat civil és egyéb szakmai szervezetek területén. Az Önkormányzat törekvése támogatni a civil és szakmai szervezeteket, tudatosan összefogni munkájukat, véleményeiket pedig érvényesíteni és megjeleníteni az egyes programok megvalósítása során. Az önkormányzatnak kiemelten értékes a civil szervezetek munkája, mivel a benne résztvevő emberek kedvtelésből segítenek, tesznek hasznosat szűkebb környezetüknek, mind a közgazdasági, mind az eszmei haszna nagyon jelentős.

A Sásdi Általános Művelődési Központ, főként annak közművelődési feladatokat is ellátó intézményegysége, a Városi Könyvtár és Művelődési Központ, rendkívül jelentős értékteremtő erő a település életében, az itt élők sokféle igényének tesz eleget. Szerepe alapján a lakosság széles rétegének nyújtja a kultúra, különösen a társas, közösségi művelődés, másrészt a kulturált társas együttlét lehetőségét. A közösségi ház adta lehetőségeket kihasználva sportolási lehetőséget, családok számára kikapcsolódást, programokat nyújt, sporteseményeknek is helyszínül szolgál. A Sásdi Történeti Téka, mely a Sásdi ÁMK Városi Könyvtár és Művelődési Központ telephelye, szintén közművelődési és muzeális feladatokat lát el. Működteti állandó helytörténeti kiállítását. Időszakos kiállítások szervezésével végzi a folyamatosan bővülő gyűjtemény tematikus bemutatását. Közösségi térként helyszínt biztosít a városi programokhoz, helyi civilek részére, közösségek megerősítése céljából, illetve családi és baráti összejövetelekre.

Az önkormányzat gondoskodik a kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezéséről, a humán szolgáltatások, az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti alapellátások, a városüzemeltetési feladatok ellátásáról. E kötelezettségeinek részben közvetlenül, mint intézményalapító és fenntartó, részben közvetett módon, ellátási szerződés útján tesz eleget.

Egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, a történelmi egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel.

b) Közösségi együttélés jellemzői

A Városi Könyvtár és Művelődési Központ által támogatott közművelődési szerveződések és programjaik:

Sásdi Őszidő Klub: idősek helyi kulturális és érdekvédelmi szerveződése, a hetente tartott klubfoglalkozásokon önkéntes alapon befizetett hozzájárulással bárki részt vehet.

Sásd Városi Koncert Fúvószenekar: a 40 éves zenekar hetente tart próbákat, évente több mint 20 fellépésük van, amelyek egy része helyben, térítésmentesen látogatható, de tartanak koncerteket az ország több területén és külföldön is.

A Sásdi Vegyeskar, amely nemrég ünnepelte fennállásának 20 éves évfordulóját, szintén hetente próbál, fellépéseik egy része a városban van, de ők is fellépnek az országban több helyen és külföldön egyaránt. Bemutatkozásaik nagy része ingyenes.

A zenekar és a kórus tagjaik sorába várnak minden, a zenei kultúra iránt érdeklődőt, anyagi hozzájárulást nem kérnek.

A Deutsch Klub Magyar-Német Barátság Egyesület szintén két évtizedes múltra visszatekintő kulturális szervezet, 2 hetente tartják klubfoglalkozásaik, fenntartanak egy hagyományőrző énekkart, amely a településen és a környékbeli, illetve megyei rendezvényeken is rendszeresen bemutatkozik. Az egyesület és az énekkar szintén térítés nélkül fogadja a helyi német nemzetiségi kultúra és hagyományok iránt érdeklődőket, az énekkar fellépései pedig mindig térítésmentesen látogathatók.

A Városi Könyvtár és Művelődési Központ rendszeres közművelődési programjai és művelődési közösségei:

Az intézmény keretében működő Olvasókör havi rendszerességgel tart találkozót, a részvétel ingyenes. A program előre meghirdetett témában és időpontban kerül megrendezésre, amelyről az érdeklődők hirdetményeikről értesülnek.

Az intézményben működő Foltvarrókör és a Borbarát Kör már jól körülhatárolható, szinte állandó tagsággal rendelkeznek. Mivel hobbi alapon szerveződtek, a foltvarrások kizárólag a nők, míg a borosgazdák a férfiak, közülük is elsősorban a nyugdíjasok köréből kerültek ki. Mindkét szerveződés önkéntes alapon névleges hozzájárulást szed működési költségeikre. A foltvarrók évente több alkalommal a városi rendezvények alkalmával bemutatóval örvendeztetik meg a város lakosságát. A borbarátok szintén a helyi rendezvényeken vállalnak rendszeres közreműködést, borkóstoltatást, illetve aktív résztvevői az éves borversenyeknek. Szakmai tanácskozásaik, találkozói egyébként is nyilvánosak.

A Városi Könyvtár és Művelődési Központ hagyományos rendezvényei:

Teljesen térítésmentes és nyilvános a

- január 22-én tartott Magyar Kultúra Napja
- március 15-i városi ünnepség
- áprilisban tartott borverseny
- júniusban a Grossmutter's Küche
- augusztus 20-i városi ünnepség
- szeptemberi Pite- és Borfesztivál
- október 6-i városi ünnepség
- október 23-i városi ünnepség
- országos könyvtári hét októberi rendezvényei
- adventi vásár
- az év során 2-3 alkalommal amatőr képzőművészek kiállításai.

Belépődíjas rendezvények viszont a nagyjából kéthavonta tartott zenés mulatságok, a bálók, discók.

c) Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Az önkormányzat a fejlesztési stratégiájában felismerve, hogy „A kultúrában rejlő gazdaságfejlesztő erő megfelelő hasznosítás révén jelentősen hozzájárulhat a települési identitás és társadalmi kohézió javításához. A közösségfejlesztés a népesség kötődését eredményezi és hozzájárul a tömeges érdektelenség visszaszorulásához, az egymásért, a város és környezet fejlesztéséért tenni akaró szellemiség terjedéséhez. Ugyanígy fontos a hátrányos helyzetűek, valamilyen okból korlátozott képességűek helyzetén is javító programok kidolgozása és megvalósítása.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Szemléletformáló közösségi programok
- Helyi identitás és kohézió erősítése
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok kidolgozása
- Sásd egyik üresen álló parasztházának felújítása
- Római Katolikus Templom felújítása
- Akadálymentesítés: rendőrség és KLIK járási tankerület épülete
- Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítása (szegregáció oldása).⁸

Szintén kitűzött cél „Az oktatás és szociális ellátás minőségi fejlesztése, közszolgáltatások jelenléte. A tematikus cél egyrészt az életminőség javításához, másrészt a helyi és térségi szerepek minőségi ellátásához járul hozzá, amely a járás több településén segíti a lakosságmegtartó képesség fokozását. A programok az állagmegóvási és fejlesztési igények, az elmúlt évek demográfiai és társadalmi változásai, és az infrastruktúrában meglévő hiányosságok miatt szükségesek, és hozzájárulnak az oktatásnál a meglévő kapacitások kihasználásához és alkalmazkodnak sajátos adottságokhoz (magas bejáró diák), illetve az idősellátás terén a jelenleg ellátatlan feladatok pótlásában és a bentlakási szakszolgáltatás kapcsán a jelenlévő, de kielégítetlen igényekre reagálnak. Mindezek mellett országos szervezetek telephelyeinek (katasztrófavédelmi őr, mentőállomás) létesülése hozzájárul az egész térség jobb ellátottságához.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Védőnői szolgálat fejlesztése, idősök nappali ellátását biztosító helyiség kialakítása, orvosi rendelő létesítése
- Komplex feladatot ellátó szociális központ kialakítása (bentlakásos szociális otthon)
- Bérlet-állomány fejlesztése/átalakítása
- Általános iskola régi tornaszobájának helyt adó épület komplex felújítása
- Lobby a szakoktatás fokozatos, helyi igények kielégítő átalakításáért
- Középiskolai kollégium nyitása
- Mentőállomás létesítése
- Katasztrófavédelmi őr létesítése.

A szakképző iskola képzési profilja – vendéglátás – alapján nem a helyi igényeket szolgálja ki. A szakmai, képzési struktúrájában szükséges lenne a térségi szükségleteket is figyelembe venni. Erre az önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de folyamatos jelzéssel, lobbytevékenységgel lehetséges a ráhatás.

Az önkormányzat egy helyi szociális települési támogatás bevezetésével közvetlenül tudja viszont támogatni a helyi munkáltatói igényeknek megfelelő képzést, átképzést vállaló lakosokat, ezzel a város hozzá tud járulni mind a lakosság helyben maradásához, mind a munkáltatói szükségletek kielégítéséhez.

Az önkormányzat fejlesztési elképzelési közt jelölte meg az intézmények, helyi civil szervezetek, közösségek közreműködésével, bevonásával közösségi, térségi és települési helyi identitást erősítő marketing akciók, rendezvények, találkozók szervezését. Cél a civil szervezetek támogató szerepének erősítése, az együttműködésre, önkéntességre és karitatív tevékenységre való hajlandóság növelése helyi szinten.

Az önkormányzat szükségesnek látja továbbá a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok kidolgozását. Ezek célcsoportja a hátrányos és rossz körülmények között

⁸ Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015

élők. A kidolgozandó programok a szegénység, társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítását célozzák.”

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen két jelentős létszámú nemzetiség él. A 2011. évi népszámlálás során 220 sásdi lakos nyilatkozott német nemzetiséghez való kötődéséről és 197 fő vallotta magát a cigány nemzetiséghez tartozónak. Ez már előrelépés ahhoz képest, hogy 2001-ben még 88 magát cigány nemzetiségűnek valló, és 115, a német kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődő lakosa volt a városnak. Nyilvánvaló, hogy a csökkenő lakosságszám mellett nincs szó a nemzetiséghez tartozók számának ilyen jelentős arányú növekedéséről. Úgy tűnik, hogy az emberekben oldódik a nemzetiségi kötődésük megvallása terén tapasztalt vonakodás. Becslések, így a roma nemzetiségi önkormányzat véleménye szerint ez még nem a roma származásúak valós száma, számításaik szerint például a város lakosságának nagyjából 20 %-a tartozik a roma nemzetiséghez.

Mind a roma, mind a német nemzetiség saját nemzetiségi önkormányzattal rendelkezik. A német nemzetiségi önkormányzat 1994. óta folyamatosan, a roma nemzetiségi önkormányzat pedig egy 2006-2010. közötti problémákkal teli időszakot kivéve működött a helyi nemzetiségi lakosság közéletének szervezése, a hagyományok őrzése érdekében, jó együttműködésben a város önkormányzatával. A nemzetiségi önkormányzat működése gyakran belső feszültségekkel, ellentétekkel terhelt – ennek következtében a 2007-2009. közötti időszakban meg is szűnt a kisebbségi önkormányzat -, de a városi önkormányzattal való kapcsolata mindvégig megfelelőnek mondható.

A roma nemzetiségi önkormányzattal kialakított jó kapcsolatot szemlélteti az is, hogy a romák körében tapasztalható szegénység, szociális nehézségek miatt az önkormányzat kezdetektől bevonta az egészségügyi, oktatási és szociális kérdésekkel foglalkozó – korábbi nevén népjóléti bizottság, jelenleg humánügyek bizottsága – képviselőtestületi bizottság munkájába a roma nemzetiségi önkormányzatot, a bizottság egyik, nem képviselő tagját a nemzetiségi önkormányzat jelöli. A humánügyek bizottsága egyrészt döntés-előkészítő, javaslattevő szerepet tölt be az önkormányzat szociális, egészségügyi, köznevelési feladatellátása tekintetében, másrészt pedig az önkormányzati pénzbeli és természetbeni szociális ellátások jelentős részében döntéshozó hatáskörrel rendelkezik.

A nemzetiségek és a többségi lakosság közötti mindennapi élet többségében problémamentes, a város területén belül a roma nemzetiség integrálódva él.

A nemzetiségi önkormányzat a roma közösség kulturális életének szervezése, a nemzetiségek érdekeinek védelme és képviselete mellett a legfontosabb feladatának a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, a gyermekek nemzetiségi nevelése és a nemzetiségi kultúra iránti elköteleződését tekintette. Ennek érdekében mindig is aktív, kölcsönös előnyökkel járó együttműködést alakított ki az iskolával, de különösen az óvodával. A városi önkormányzattal együttműködésben a város balatoni gyermeküdülőjében évente hagyományörző gyermektábort tartanak a roma gyermekek közösséghez tartozása erősítésére, a cigány kulturális hagyományok továbbadása céljából.

A nemzetiségi önkormányzat a mélyszegénységben élők helyzetét a közfoglalkoztatásba való bekapcsolódásával igyekezett javítani. Amikor erre lehetőség volt, az önkormányzat és a kisebbségi önkormányzat közös programokat szervezett, illetve partnerként működtek közre egymás pályázataiban. Az anyagi-szociális problémákkal küzdők segítésében is megnyilvánul a két önkormányzat együttműködése. A kezdetek óta a képviselő-testület szociális ügyekkel foglalkozó bizottságnak egyik – nem képviselő – tagját a roma önkormányzat jelöli, ezt a feladatot a

nemzetiségi önkormányzat egyik tagja szokta ellátni. A korábban Népjóléti Bizottság, ma Humánügyek Bizottsága hatáskörébe az önkormányzati feladatkörbe tartozó köznevelési, közművelődési, szociális és gyermekvédelmi, valamint az egészségügyi ellátás tervezése, szervezése, ellenőrzése körébe tartozó döntések előkészítése, javaslattevés, valamint a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások megállapítása tartozik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
rossz egészségi állapot, amelyet a helytelen életmód, szenvedélybetegségek tovább rombolnak	Szemléletformáló foglalkozások tartása
fásultság, beletörődés, passzivitás jellemzi a mélyszegénységben élőket, hiányzik a tudatosság, eltökéltség saját helyzetük változtatására	Tudatos életvitel, tervezés kialakítása érdekében szemléletformáló képzések
a rossz életvitel, beszűkült látásmód, a szegénység újratermelődik: a mélyszegénységben élők gyermekeinek nehéz kitörni, a szülői mintát elhagyni	Tudatos életpálya-építésre, kitörésre ösztönözni a gyermekeket

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Magyarország az 1991. évi LXIV. törvényben hirdette ki a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelemben vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelme a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelemben veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelmét szolgálják a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a gyermekvédelmi szolgáltatások. A szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat, személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokat a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a gyámhatóságokról, a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Korm. rendelet, valamint Sásd Város Önkormányzat Képviselő-testületének egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 2/2015.(II.16.) önkormányzati rendelete szabályozza.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, iskoláztatásában, valamint védelmet biztosít megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja.

A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető ez meg.

Városunk demográfiai helyzete továbbra is a lakosság csökkenésével és idősödésével, egyrészt a negatív vándorlási különbözettel (elköltözés) és jelentős mértékben a természetes fogyással írható körül. Folytatódik a népesség elöregedése, bár a születések száma némiképp megemelkedett.

	Állandó lakosság	0-17 éves	20-30 éves	18-59 éves	60 év feletti
2018. január 1.	3087	468	395	1733	886
2017. január 1.	3111	460	400	1769	882
2016. január 1.	3137	446	426	1855	847
2011. január 1.	3344	496	503	2052	796
2002. január 1.	3583	627	587	2196	760

Forrás: MÁK

A település demográfiai mutatói 2002-2018

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok jellemző célcsoportja, a 18 év alatti gyermekek létszáma és aránya 2016 óta kissé nő.

a) Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Az önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladat-ellátási kötelezettségének a Gyvt. alapján

- egyrészt a rászorulóknak nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával,
- másrészt pedig személyes gondoskodást nyújtó ellátások, gyermekvédelmi szolgáltatások fenntartásával tesz eleget.

A gyermekvédelmi alapellátást az önkormányzat 2013-ig a Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás által létrehozott Sásd és Vidéke Vagyonkezelő és Intézményfenntartó Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, mint fenntartóval kötött feladatellátási szerződéssel, a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ (HSZAK), majd a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Társulás tagjaként a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat útján látta el. 2016-tól a komplex család- és gyermekjóléti szolgáltatási tevékenységet a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ végzi.

A sásdi gyermekek ellátásai (fő)

	0-17 évesek száma a népességben	védelembe vett gyermekek száma	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	óvodáztatási támogatásra jogosult gyermekek száma	nyári gyermekétkeztetésben részesülő gyermekek száma
2008	481	7	174	46	0	38
2009	486	7	183	63	5	37
2010	490	8	197	46	8	36
2011	496	11	187	38	7	0
2012	452	4	173	29	8	0
2013	452	0	143	27	4	16
2014	455	0	127	14	4	39
2015	456	0	109	32	2	52
2016	446	5	104	23	0	38
2017	460	0	95	23	0	23
2018	468	n.a.	69	24	0	15

Forrás: Önkormányzat

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet törvényekben rögzített definíciója változott. 2013. szeptember 1-jétől kezdődően **hátrányos helyzetű gyermek**: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül **egy fennáll**:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú (*alacsony iskolai végzettség*)
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (*alacsony foglalkoztatottság*)
- a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (*elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény*)

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) **legalább kettő fennáll**.

2016-ra kialakult a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő, jegyzői megállapítást is kérő sásdi családok száma, aránya. A korábbi nyilatkozat szerinti halmozottan hátrányos helyzetű családok mellett mások, további rászoruló családok is kérték a megállapítást, ők főként a hátrányos helyzet megállapítására lettek jogosultak. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma jelenleg egyaránt 24-24. A gyermekek nagyobb része, 33 gyermek él nagycsaládban, ahol 3 vagy több gyermek eltartásáról gondoskodnak a szülők. A gyermekek közül 20 Hörnyéken él – a szegregátumnak tekinthető nyugati részen 9 gyermek -, a gyerekek nagyobb része általános iskolába jár (28 fő), kisebb része óvodás (5) és középiskolás korú (15). A legjellemzőbb oka a család hátrányos helyzetének a szülők alacsony iskolai végzettsége (44) gyermek, amely az esetek felében egyben a tartós munkanélküliséggel is párosul (24 gyermek).

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2012	4	20
2013	0	0
2014	0	0
2015	0	0
2016	5	0
2017	0	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

A gyámhatóság által védelembe vett gyermekek száma az utóbbi 5 évben jelentősen lecsökkent, a korábbi jellemző problémák szűnőben vannak.

b) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2012	173
2013	143
2014	127
2015	109
2016	104
2017	95

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekvédelmi célú ellátások közül kiemelt szerepet tölt be a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény**, amely többféle kedvezmény igénybe vételére jogosítja a szülőt, illetőleg a gyermeket. A gyermekvédelmi kedvezményre jogosult szülő bölcsődés, óvodás és 1-8. évfolyamos iskolás gyermeke után 100 %, középiskolás gyermekére pedig 50 % kedvezményre jogosult az étkezési térítési díj megfizetésekor. Ezen felül igénybe vehető jelentős kedvezmény még az ingyenes tankönyv-juttatás. Az átalakult szabályozás miatt a zeneiskolai térítési díj mentesség és egyes pályázatokon, főként ösztöndíj-pályázaton való indulás lehetősége már nem a gyermekvédelmi kedvezményhez, hanem a hátrányos helyzethez kötődik. A kedvezmény továbbá együtt jár évente két alkalommal – augusztus és november 1-jén fennálló jogosultság esetén– gyermekenként 5.800,- (hátrányos helyzetű gyermekekre 6.000, halmozottan hátrányos helyzetben 6.500) forint támogatással is. Ezen támogatás évek óta nem pénzbeli, hanem fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány. A szülők tehát célzottan, gyermekeik alapvető igényeinek kielégítéséhez kapnak támogatást. A sásdi szülők – mivel az Erzsébet-utalványokat helyben több élelmiszerüzlet és tanszereket forgalmazó kisbolt elfogadja – helyben is beválthatják élelmiszerre vagy iskolai szerre az utalványokat. A ruházat megvásárlása korlátozott mértékben oldható meg.

2017-ben kedvezményre jogosult gyermekek száma Sásdon 95 fő volt, számuk – a korosztály általános létszámcsökkenésével együtt - tovább csökkent. A gyermekek számának csökkenésén kívül – mivel 2018-ban a jogosultsági feltételek közül a család egy főre jutó jövedelmének határát tovább növelte a törvényhozó, így elméletileg még többen férnének bele a támogatásba – jellemző oka a csökkenésnek a gyermekes családok jövedelemszint emelkedése is: számtalan esetben a lejáró támogatást a munkajövedelmet és/vagy megnövekedett jövedelemszintet elérő kérelmező nem hosszabbította meg, illetve emiatt elutasításra került a kérelem.

c) Gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A korábban a gyermekvédelmi törvényben is szabályozott **rendkívüli gyermekvédelmi támogatás helyébe lépő települési támogatásban** (főként beiskolázási segély, illetve a gyermekes családok sajátos élethelyzete, a gyermekneveléssel összefüggő anyagi problémák figyelembe vételével megállapított általános támogatási lehetőség) is több család részesült az év során.

2017-ben 72 családot segített az önkormányzati rendkívüli települési támogatás, összesen 827 ezer forint értékben. A kifizetett összeg az elmúlt évihez hasonló nagyságrendű.

d) Kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A **gyermek rendszeres étkeztetését** az önkormányzat az oktatási intézményekben működő gyermekétkeztetési formákkal igyekszik elősegíteni. Valamennyi óvodás és az ellátást igénylő tanuló naponta egyszer meleg ételt kap. Az önkormányzat a rászorulóknak számára a gyermekétkeztetési térítési díjat csökkentheti vagy elengedheti. Mivel a normatív kedvezmények (rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, nagycsaládosok, tartós beteg gyermek) a rászorulóknak legnagyobb részét lefedik, a bizottság az utóbbi években már csak rendkívüli esetben, a normatív kedvezmények között nem méltányolható esetben (pl. gyermeket egyedül nevelő vagy idős, beteg szülő) állapított meg térítési díj kedvezményt. Az elmúlt évben 8 gyermek étkezésére 10-50 % közötti kedvezményt állapítottak meg.

Gyermekétkeztetés normatív kedvezményeiben részesülő sásdi gyerekek (fő)

év	Bölcsőde		Óvoda		Általános iskola			Összesen
	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (50 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	Nagycsaládos, tartós beteg (50 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (50 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (50 %)	
2008	0	0	29	5	12	38	29	113
2009	0	0	31	14	0	61	18	124
2010	0	0	32	12	4	65	15	128
2011	6	0	29	11	0	77	21	144
2012	5	0	41	9	0	60	16	131

Forrás: Önkormányzat

Az adatokból megállapítható, hogy a kedvezményesen étkező gyermekek legnagyobb arányban az általános iskolások voltak, a bölcsődés gyermekek kedvezményei az alacsony létszám miatt nem jelentősek. A kedvezményezett körben legnagyobb arányban a gyermekvédelmi kedvezményben, azaz a 100 %-os térítési díjkedvezményben részesülők voltak.

Az intézményi gyermekétkeztetési díjakhoz biztosított normatív kedvezményeket jelentősen módosította a törvény 2015. szeptembertől. Az új rendszerben a sásdi gyermekek a következő kedvezményeket vehetik igénybe.

Gyermekétkeztetés normatív kedvezményeiben részesülő sásdi gyerekek (fő) 2017. december

Bölcsőde				Óvoda				Általános iskola			Össz.
rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (100 %)	jöv. nyilatkozt. (100 %)	nevelés-bevett (100 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (100 %)	jöv. nyilatkozt. (100 %)	nevelés-bevett (100 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (50 %)	nevelés-bevett (100 %)	
0	2	8	0	7	6	56	4	23	15	9	130

Gyermekétkeztetés normatív kedvezményeiben részesülő sásdi gyerekek (fő) 2015. december

Bölcsőde				Óvoda				Általános iskola			Össz.
rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (100 %)	jöv. nyilatkozt. (100 %)	nevelés-bevett (100 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (100 %)	jöv. nyilatkozt. (100 %)	nevelés-bevett (100 %)	rendszeres gyermek-véd. kedv. (100 %)	nagycsaládos, tartós beteg (50 %)	nevelés-bevett (100 %)	

rendszer- gyermek- véd. kedv. (100 %)	nagy - csalá- dos, tartó s beteg (100 %)	jöv. nyilat k. (100 %)	nevel és-be vett (100 %)	rendszer- gyermek- véd. kedv. (100 %)	nagy - csalá- dos, tartó s beteg (100 %)	jöv. nyila tk. 100 %	nevel és-be vett (100 %)	rendszer- gyermek- véd. kedv. (100 %)	nagy - csalá- dos, tartó s beteg (50 %)	nevel és-be vett (100 %)	
0	0	4	0	40	16	12	0	50	25	10	157

Forrás: Önkormányzat

Az eltelt két évben láthatóan lecsökkent a normatív kedvezményben részesülő gyermekek száma és aránya. Ennek kevésbé oka a korosztály létszámának csökkenése, bár bizonyára az is közrejátszik. Az óvoda létszáma nagyjából stagnál, az iskoláé pedig csökken, ez a tendencia jelenik meg itt is, mögötte azonban más folyamatok is lezajlottak. Miközben a kedvezményben részesülő általános iskolások száma szinte megfeleződött - aminek láthatjuk majd, a rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számának általános csökkenése az oka - addig a támogatásban részesülő óvodások és bölcsődések száma – köszönhetően az általánossá válik jövedelemnyilatkozat alapján járó mentességnek – inkább még nőtt is.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv- ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2012	7	9	0	n.a.	8	0
2013	38	53	24	n.a.	4	16
2014	29	39	22	n.a.	4	39
2015	88	60	25	n.a.	2	52
2016	70	52	15	n.a.	0	38
2017	83	32	15	n.a.	0	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Városunkban nem jellemző a magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek jelenléte, ez sem problémakörként, sem statisztikai adatként esetünkben nem merült fel.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregátumnak tekinthető Hörnyék nyugati részen magas a gyermekes családok száma, bár közülük nem kiemelkedő a jegyzői határozattal is megállapított hátrányos helyzetűek aránya: 2 gyermek hátrányos, 7 halmozottan hátrányos helyzetű családban él, esetükben is a jellemző ok a szülők iskolázatlansága, amely egyben együtt jár a munkanélküliséggel, méghozzá tartós munkanélküliségükkel. Ezekben a családokban élő gyermekek kitörési esélyei csekélyek: már a mintaadás és a családi együttműködés is hiányzik a munka becsületének kialakítására, az egyéni teljesítmények elérésére, a tehetségek kibontakoztatására.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) Védőnői ellátás jellemzői

A város 8 települést ellátó, körzeti és iskola-egészségügyi feladatokat vegyesen ellátó két védőnői szolgálat székhelye. Mindkét védőnői státusz betöltött, a két szolgálat leterheltsége azonos: a köznevelési intézmények, illetve az ellátási kötelezettségükbe tartozó 0-7 éves korú gyermekek létszamaránya nagyjából azonos. 2017-ben például a gondozott gyermekek létszáma az egyik körzetben 123 fő, a másikban 129 fő volt, mindkét körzethez tartozik városrészt és kitelepülések is.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma		
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	2	38
2013	2	49
2014	2	48
2015	2	46
2016	2	51
2017	2	51

b) Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Sásdon a három felnőtt háziorvosi körzet mellett egy házi gyermekorvosi szolgálat is működik, amely a város gyermeklakossága mellett 8 kitelepülésre is kiterjedő körzettel rendelkezik. A szolgálat jelenleg nem küzd létszámgondokkal, de a háziorvos korára tekintettel számítani kell a feladat további ellátásának megoldására.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői					
Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
2012	0	n.a.	n.a.	n.a.	1
2013	0	n.a.	n.a.	n.a.	1
2014	0	n.a.	n.a.	n.a.	1
2015	0	n.a.	n.a.	n.a.	1
2016	0	n.a.	n.a.	n.a.	1
2017	0	n.a.	n.a.	n.a.	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településnagyságból adódóan a gyermekek speciális ellátás (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátás iránti igénye csak részben elégíthető ki helyben, a magasabb szintű igényeket a megyeszékhelyen lehet kielégíteni.

A Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sásdon a korábbi sásdi tankerület területére kiterjedő illetékességgel tagintézményt működtet, ahol nevelési tanácsadó és az óvodás és iskolás gyermekek logopédiai ellátása, valamint gyógytestnevelés szervezése történik.

d) Gyermekjóléti alapellátás

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll. A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, melyet a prevenciós munka első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és a problémák mentén történik. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások ún. alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

A gyermekek védelmét szolgálják a

- pénzübeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzübeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a gyámsági hatóságokról, a gyermekvédelmi és gyámsági eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet, valamint a szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 2/2007.(III.06.) önkormányzati rendelet szabályozza;

- gyermekjóléti alapszolgáltatások: 2014-ig a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ Gyermekjóléti Szakmai Egysége, majd a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat gyermekjóléti szakmai egysége, 2016-tól a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ szervezi. A gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkezett kliensek részére nyújt szolgáltatást, végzi az alapellátásos gondozást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában, elősegíti gyógypedagógiai fejlesztéshez, pszichológus és jogi tanácsadáshoz, mediációhoz való hozzájutást, segítséget nyújt a kapcsolattartás kapcsolattartási ügyekben.

e) Gyermekvédelem

Részletes adatokkal az utolsó évről, 2012-ről rendelkezünk az akkor még jegyzői hatáskörébe tartozó gyámsági tevékenységről. A jegyző 2012-ben a sásdi kiskorúak védelmében az alábbi intézkedéseket tette:

23 veszélyeztetett kiskorú ügyében járt el az év során. A veszélyeztetettség okai környezeti, magatartási, anyagi okok. Az év végére e gyermekek száma némiképp csökkent.

5 veszélyeztetett kiskorú ügyében indult védelembe vételi eljárás, melyből négyen saját felróható magatartásuk miatt kerültek védelem alá. Ezzel 11 főre nőtt a gyámsági védelem alatt álló gyermekek száma. Összességében is elmondható, hogy e gyermekek saját magatartása ad okot a védelemre, vezető magatartási probléma az iskolakerülés, amely azonban ritkán jelentkezik önmagában, az egyéb fegyelmezési, viselkedési problémák mellett merül fel.

A védelembe vétel során a gyámsági hatóság a gyermek számára kötelező magatartási szabályokat állapított meg, a szülőt kötelezte arra, hogy gondoskodjon arról, hogy a gyermek a napközbeni

ellátást igénybe vegye. 7 rendszeresen mulasztó gyermek igazolatlan óráinak száma érte el az 50 órát, amely a családi pótlék folyósításának felfüggesztésével járt.
Az utolsó 5 év adatai szerint Sásdon jelentősen csökkentek a védelembe vételi eljárások.

f) Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások – anyaoththon, családok átmeneti otthona - közvetítése a családsegítő szolgálat által történik. Hiányzik a járásban a krízishelyzetben levő családok azonnali megsegítését szolgáló szolgáltatások közül az anyaoththon, illetve a családok átmeneti otthona (CSÁO). Ezeket a szolgáltatásokat lehetne járási szinten is biztosítani, nagy igény lenne rá a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást ellátó szakemberek véleménye és tapasztalatai alapján.

g) Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ által megvalósított nyári szünidős Erzsébet tábor főként hátrányos helyzetű gyermekek számára ad színvonalas programokat.

Az általános iskola is számos szünidei és szabadidős programot kínál. A programok között kiemelt szerepet kap az egészséges életmód megszerettetése, valamint a hátrányos helyzetűek élményekhez juttatása. Programjainkba aktívan bevonódik a szülői közösség is. Rendszeresen keresi az iskola a pályázati lehetőségeket, többnyire eredménnyel.

- évente csatlakozunk az Európai Diáksport napjához-kirándulás, játékos vetélkedők keretében
- 12 órás sportnap
- évfolyambajnokságok
- körzeti kölyökatlétika verseny
- mezei futóverseny
- erdei iskola
- STB túra
- Egészség hete
- diáknapi
- farsangi bál
- adventi vásár
- STB gála
- tanulmányi kirándulások
- napközis táborok (tankerületi pályázat és Erzsébet tábor keretében)
- Zánka-Erzsébet táborok
- Fonyódligeti tábor
- lengyel partnerkapcsolat.

Önkormányzatunk a Humán kapacitások fejlesztése a Hegyháti Járásban címmel az EFOP-3.9.2-16-2017-00044 azonosító számú projekt egyik tevékenységként hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók óvodába/iskolába jutásának támogatása érdekében, a szülők foglalkoztatását támogató időbeosztásban felügyelt/szabadidős programok szervezését határozta el. A helyi tantervhez illeszkedő képzési tematikával a tanulói aktivitásra épülő iskolán kívüli tevékenységként szünidei tematikus programokat szervezünk. Az óvodás korosztály számára az óvodában lesznek sport- és zeneovi programok, az iskolásokat az iskolában tartott szünidei gyermekfelügyelet keretében fejlesztő foglalkozáson, tánc és mozgás témakörben szervezett szabadidős, fejlesztős

foglalkozáson várják minden szünidőben, a nyári szünet és a tanévközi szünetek hétköznapi napjain napi 5 órában. A foglalkozásokon való részvétel ingyenes, a szünidei gyermekétkeztetésben részesülők ebédeltetése is a gyermekfelügyelet keretében történik. A projekt szakmai tartalmának részét képezi a hátrányos helyzetű gyermekek támogatása ösztöndíj formájában, ezáltal segítve és motiválva a tanulmányi előmenetelüket, amely a legtöbb esetben az egyetlen kiugrási lehetőséget jelenti a kialakult és állandósulni látszó negatív helyzetből. A programon belül ösztöndíjban részesítendők száma:

Ösztöndíjasok	fő
Mindszentgodisáról	5,00
Sásdról	11,00
Gödre	5,00
Varga	1,00
Palé	1,00
Ösztöndíjasok	fő
Vázsnok	1,00
Meződ	1,00
	25

Ösztöndíjban kívánunk részesíteni olyan hátrányos helyzetű, 14 év feletti tanulót/hallgatót, aki tanulmányi eredménye vagy más, a helyi közösség számára értéket képviselő területen (pl. művészet, sport, zene, tánc, példamutató viselkedés) támogatásra érdemes, továbbá más helyi ösztöndíj rendszerből támogatásra nem jogosult. Célunk, hogy a projektből min. 25 fő részére átlagosan havi 5.000,- forint támogatást nyújtsunk 10 hónapon keresztül.

h) Gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei), ingyenes tankönyv

Az intézményi gyermekétkeztetést az óvoda saját 200 adagos főzőkonyhával végzi, az általános iskolások számára pedig az iskola mellett található közösségi házban működő 220 adagos konyha biztosítja az ebédet, napközis étkeztetést.

Önkormányzatunk a kezdetek óta részt vesz a nyári gyermekétkeztetés programokban, amikor az ehhez biztosított állami támogatás feltételrendszere lehetővé tette, saját erő nélkül, a legrászorultabb gyermekek számára a nyári szünidőben is biztosította a napi legalább egy ingyenes meleg ételhez való hozzájutást, az iskolai napközi útján. Az állami támogatásból a rászorulóknak számához képest az idei évben már sajnálatosan kevés gyermeknek lehetett ezt az esélyt megadni. 2014-ben és 2015-ben – köszönhetően az önkormányzat által vállalt néhány százezer forintos önerőnek – már jóval nagyobb létszámú gyermeket lehetett támogatni a program során, melyben a meleg étkeztetés mellett szabadidős program biztosítására is sor került.

2016-tól épült ki a szünidei gyermekétkeztetés jogszabályi alapokon nyugvó új rendszere. 2016. január 1-jétől a nyári gyermekétkeztetés pályázati rendszerét felváltotta a kötelező önkormányzati feladatként megszervezett, az ágazati jogszabályban foglaltak szerint működtetett szünidei gyermekétkeztetés. Eszerint a hátrányos helyzetű, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű

a) a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermeknek a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt,

b) az a) pont alá nem tartozó, de 18 év alattiak számára minden munkanapon

a tavaszi, őszi és téli a szünetben, továbbá a nyári szünet alatt legalább 43 munkanapon szülői igénylés esetén biztosítani kell a napi meleg étellel (ebéddel) való ellátást, térítés nélkül.

A 2017. év tapasztalatai ismét lesújtóak: míg 2016-ban az érintett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő családok fele igényelte a meleg ebédet a gyermek számára a tavaszi, a nyári és az őszi meg a téli szünet idejére, ténylegesen alig vették igénybe, addig 2017-ben

pedig már az igénylők száma is csökkent, és továbbra is jellemző volt, hogy a szülői igénylés ellenére a gyermek nem ment el ebédelni. Az igényelt adagok jó részét a többi gyerek között kellett szétosztani, mert a gyermek nem jelent meg a konyhán, hogy helyben fogyassza el az ebédet, hanem a szülő szeretne volna hazavinni az ételt. Mivel erre csak indokkal – a gyermek betegsége, távolléte stb. – van mód, sokan otthagyták a lefőzött ételt. Bár erre nyomatékosan felhívtuk a figyelmet, sok értelme nem volt: a 2017. tavaszi étkezéskor például a konyha az előzetes igény alapján lefőzött 19 adagot, de a két nap egyikén sem fogyasztotta el egyetlen gyermek sem! Mivel a jogszabály szerint semmiféle hátrányos jogkövetkezménnyel ez nem jár, a szülők elmulasztják lemondani az étkezést. Mivel a falvakban – ahol mindössze éthordót kell biztosítani, helyben étkezés feltételei hiányában, ingyen kiviszik a lakásra/faluházhoz az ebédet – 100 %-os az igénylés és fogyasztás, minden valószínűség szerint a gyermekek/szülők hozzáállásán múlik ez a katasztrofális eredmény.

Meg kell fontolni annak érdekében, hogy nagyobb eséllyel jussanak egészséges, meleg ételhez a rászoruló gyermekek, az ebéd elvitelének lehetőségét. A jogszabályi rendelkezések szerint az önkormányzat kötelezettsége az étkezés helyben történő elfogyasztásának megszervezése. Ha a helyben történő elfogyasztásra nincs lehetőség, így különösen erre alkalmas helyiség hiánya esetén, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható.

i) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nincs tudomásunk a gyermekeket érintő egészségügyi, szociális, oktatási stb. ellátások területén hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Óvodai feladat ellátás

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülése alapvető feltétele a sikeres iskolai pályafutásnak. A Köznevelési Törvény 5.§ (1) bekezdése alapján az óvodai nevelés szakasza a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi. Az a tény, hogy a gyermekeknek 3 éves kortól kötelező részt venniük az óvodai nevelésben a hátrányos helyzetű csoportok gyermekei esélyegyenlőségének megteremtése szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	8	
Óvodai férőhelyek száma	120	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):		
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	nincs zárás	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	9	3
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	9	3
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	5	0
Kisegítő személyzet	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 2501)
2012	104	4	100	1	116	0
2013	105	5	120	1	118	0
2014	105	5	120	1	116	0
2015	97	5	120	1	119	0
2016	100	5	120	1	120	0
2017	100	5	120	1	117	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Városunk óvodája 1904. évi megalapítása óta körzeti feladatokat látott el, a települést körülvevő 6-7 kistépülés óvodai alapellátása történik itt. Az önkormányzatok megalakulásakor ezen települések közös tulajdonába is került épületegyüttesben kezdetben közös fenntartásban működött az intézmény. Majd az érintett 7 önkormányzat 1997-ben Települések Oktatási Társulása néven intézményfenntartó társulást hozott létre, amely az óvoda mellett az iskola és a gyermekétkeztetés feladatait is igazgatta. 2009-ben az akkor 11 tagú fenntartói társulás az óvodát, az általános iskolát, a városi zeneiskolát, továbbá a szintén városi művelődési központ és könyvtárat összevonva többcélú intézményt hozott létre Sásdi Általános Művelődési Központ (továbbiakban: ÁMK) néven. Az ÁMK óvodai intézményegységén belül 2010-ben kezdte meg munkáját a szakmailag önálló egy csoportos bölcsőde. 2013. január 1-jétől az ÁMK általános iskolai és zeneiskolai intézményegysége megszűnt, ezen feladatok ellátása az állami köznevelési rendszerben történik. 2013. július 1-től – a társulásokra kedvezőtlenebb szabályozási környezet és a finanszírozási változások miatt – az ÁMK fenntartását Sásd Város Önkormányzata vette át. Az óvodai és bölcsődei feladatellátás azonban továbbra is körzeti jelleggel történik, Sásdon kívül további 7 kistépülés óvodai feladatait látja el az intézmény, a Sásddal kötött feladatátadási szerződés alapján.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma				
Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801) ?	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Nem önkormányzati bölcsődék száma (munkahelyi, magán stb.)
2012	1	12	0	0
2013	1	12	0	0
2014	1	12	0	0
2015	1	12	0	0
2016	1	12	0	0
2017	1	12	0	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés				

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma				
Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2012	12	12	0	0
2013	12	12	0	0
2014	12	12	0	0
2015	12	12	0	0
2016	12	12	0	0
2017	12	12	0	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi				

A kezdetekkor egycsoportos óvoda 1968-ban 3, 1977-ben 6, 1981-ben 7 csoporttal működött. A születések számának fokozatos csökkenése az 1990-es években már éreztette hatását: 1991-96 között 6 csoportot, míg 1999-2005. között már csak 5 csoportot töltöttek meg az óvodás korúak, 2006. és 2012. között pedig a 100 fősre apadt létszám 4 csoporttal működött. 2013 szeptemberétől a néhány fővel megnövekedett igény és az új finanszírozási elvek miatt, a DDOP-3.1.2-12-0006 Óvoda felújítás pályázatnak köszönhetően ismét elindulhatott az 5. csoport, a születésszám stagnálásának és a 3 éves kortól kötelező óvodáztatásnak köszönhetően az óvoda létszáma az elkövetkező években várhatóan 110-120 fő körül alakul.

Az óvoda német nemzetiségi óvodai nevelést is végez, hagyományosan egy önálló német nemzetiségi csoportban magyar-német kétnyelvű nevelés folyik. Ennek célja megalapozni a gyermekekben a nemzetiségi nyelv és kultúra iránti nyitottságot és érzékenységet. Az intézményben halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztő programja működik, a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 173. § szerint.

Az óvoda – a 2013-ban indult felújításnak köszönhetően – 3 db 55 m² nagyságú, egy 54 m²-es és egy 51 m²-es csoportszobával, tornaszobával, a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztéséhez szükséges fejlesztő szobával, tágas, az elkülönült csoporthasználatra is alkalmas, kültéri játékokkal megfelelően felszerelt udvarral rendelkezik.

A bölcsődei feladatellátás szintén korszerűen felszerelt, megfelelő helyiségekkel és saját udvarrészsel rendelkezik, az épület külön bejáratú szárnyában.

Az étkeztetést – szintén felújított – saját főzőkonyha biztosítja, mind az óvoda, mint a bölcsőde számára. Az intézmény berendezései, felszerelése korszerűek és a feladatellátást megfelelően szolgálják.

„A működéshez szükséges alapvető feltételekkel (helyiségek, berendezések, és felszerelések) rendelkezünk. Valamennyi csoportunknak önálló csoportszobája, öltöző és mosdóhelyisége van. A nevelőtestület számítógéppel és internet hozzáféréssel felszerelt nevelői szobával, a dajkák dajkaszobával rendelkeznek. A 6. csoportunk megszüntetése miatt megüresedett csoportszobából tornaszobát, a gazdasági irodából fejlesztőszobát alakítottunk ki. Az elmúlt évek pályázati lehetőségeinek, a szülők segítségének, és a költségvetésünkben biztosított szerény lehetőségeknek köszönhetően az óvoda épülete, külső- belső környezete több területen is megújult.

Környezeti feltételeink nagymértékű változtatását, fejlesztését reméljük a nyár folyamán megvalósuló DDOP infrastruktúra-fejlesztési pályázattól. (mosdó felújítások, tető és falszigetelés, nyílászáró cserék, aljzat burkolat csere, festés, bútorzacscsere, óvodaudvar felújítása és felszerelése az Unió szabványoknak megfelelően)

A nevelőmunkához szükséges alapvető eszközökkel rendelkezünk. Nyertes pályázatok révén, a szülőkkel közösen szervezett rendezvények bevételéből, az informatikai normatíva segítségével, illetve csekély mértékű költségvetési forrásunkból minden évben törekszünk eszközkészletünk pótlására, illetve mennyiségi és minőségi bővítésére.

Kiemelkedően jó az anyanyelvi, zenei neveléshez – és a mozgásneveléshez szükséges eszközellátottságunk.

A tárgyi feltételek megteremtése során kiemelt figyelmet fordítunk az alábbiakra:

- a felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezzük el;
- a lehetőségeinkhez mérten megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvoda valamennyi dolgozójának,
- lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

A gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe vevő, fejlesztő hatású tárgyi-környezeti feltétel megteremtésével segítjük a kompetencia alapú nevelés hatékony megvalósítását.”⁹

Az óvoda 11 óvodapedagógusa – közülük ketten német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségűek -, 5 dajka, óvodatitkár, pedagógiai asszisztens, takarítónő alkalmazottja felkészülten és lelkiismeretesen végzi munkáját.

A mi intézményünket is elérte a szakemberek jelentős hiánya, folyamatosan hirdetünk óvodapedagógus állást, de sajnos eredménytelenül. A jelenlegi nevelőtestületből a következő 4 éven belül 3 óvodapedagógus készül nyugdíjba a jelen jogszabályok szerint adta lehetőségekkel.

Az óvoda integráltan végzi a sajátos nevelési igényű – érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, beilleszkedési zavarokkal vagy az egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő, értelmi, beszéd fogyatékos – gyermekek óvodai nevelését. Az integrált nevelés során célul tűzték ki a gyermekek alkalmazkodó készségének, önállóságának fejlesztését. Az intézmény biztosítja a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Az egyéni fejlesztési programot a gyógypedagógus vezetésével, az óvónők és dajkák aktív közreműködésével valósítják meg.

Az intézmény, érzékelve a társadalmi környezetben bekövetkező változásokat, a családok életében egyre nagyobb számban megjelenő anyagi-szociális nehézségeket, pedagógiai programjában hangsúlyt helyez erre a kihívásra.

Gyakori tapasztalatunk, hogy a megélhetési gondok, vagy éppen az anyagi jólét megteremtése miatt, háttérbe szorul a gyermeknevelés. Szaporodik azon családok száma, ahol egyre kevesebb idő és figyelem jut a gyermekek nevelésére – a szülők elvárják, hogy a gyermeknevelés gondjait, az esetleges hiányosságok pótlását átvállalja az óvoda. Megnőtt a hátrányos helyzetű, a beilleszkedési-magatartási zavarokkal küzdő gyermek száma, szaporodott a cigány etnikumhoz tartozók aránya, több lett a nevelőszülőknél elhelyezett gyermek. Ezek a tényezők felerősítik az óvodai nevelés szerepét. Fokozódtak feladataink az egészséges életmódra nevelés, a viselkedéskultúra alakítása, a hátrányok kompenzálása és kiküszöbölése terén, megnőtt az egyéni fejlesztés és differenciált

⁹ Sásdi ÁMK Óvodája és Bölcsődéje Pedagógiai Programja

nevelés szerepe. Törekszünk arra, hogy az egyes csoportokban arányosan kerüljenek elosztásra a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.”¹¹

Az óvoda pedagógiai programja esélyegyenlőségi programot is tartalmaz, melynek kitűzött célja: „Integrációs programunkkal célunk: az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény szellemében a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteiknek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítése.

Céljaink és feladataink teljesülése érdekében elsődleges kötelezettségünknek tartjuk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatását.”

A program a célt a következő területeken kívánja elérni

- szervezési feladatok a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek minél teljesebb körű és rendszeres óvodáztatása érdekében,
- egyénre szabott, korszerű pedagógiai módszerek a gyermek kommunikációs, érzelmi-szocializációs fejlődése, az egészséges életmódra nevelés érdekében,
- a nevelők együttműködése a kitűzött célok megvalósítása érdekében,
- aktív kapcsolat az egészségügyi és a szociális ellátórendszerrel, az általuk nyújtott szolgáltatások közvetítése a szülő felé,
- óvoda-iskola átmenet biztosítása.
- szülőkkel való kapcsolat, együttműködés.

Általános iskolai feladatellátás

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma					
Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	171	188	359	136	37,9%
2012/2013	161	159	320	139	43,4%
2013/2014	156	146	302	122	40,4%
2014/2015	152	149	301	123	40,9%
2015/2016	162	139	301	151	50,2%
2016/2017	157	135	292	142	48,6%

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek ?			
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	0	16	1
2012/2013	0	16	1
2013/2014	0	16	1
2014/2015	0	16	1
2015/2016	0	16	1
2016/2017	0	16	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	50
2012/2013	45
2013/2014	28
2014/2015	38
2015/2016	33
2016/2017	38

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartó

Általános iskola 1796 óta működik Sásdon, többnyire az óvodához hasonlóan szintén körzeti feladatokat látott el. Az 1990-es állami vagyon átadásakor az óvodához hasonlóan az iskolai ingatlanok is 7 települések közös tulajdonába is kerültek. Néhány éves közös működtetést követően a 7 önkormányzat önálló jogi személyiségű intézményfenntartó társulást hozott létre Települések Oktatási Társulása néven. 2009-ben az akkor 11 tagú fenntartói társulás az óvodát, az általános iskolát, a városi zeneiskolát, továbbá a szintén városi művelődési központ és könyvtárat egy költségvetési szervbe összevonva többcélú közoktatási intézményt hozott létre Sásdi Általános Művelődési Központ (továbbiakban: ÁMK) néven. Az ÁMK általános iskolai intézményegysége látta el a sásdi kistérség pedagógiai szakszolgálati (gyógytestnevelés és logopédia) feladatait is. 2013. január 1-jétől a köznevelés rendszerének alapvető reformja keretében az általános iskolai és zeneiskolai feladatok ellátása az állami köznevelési rendszerben történik. A feladatellátást végző humán erőforrás a feladatellátást szolgáló vagyon használatával együtt a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (a továbbiakban: KLIK) került. Sásdi Általános Iskola, Pedagógiai Szakszolgálat és Alapfokú Művészeti Iskola néven, a KLIK Sásdi Tankerületi Igazgatósága irányítása alatt folyt az általános iskolai, pedagógiai szakszolgálati és zeneiskolai feladatellátás 2013. első félévében. A feladatok átszervezésével a 2013-2014. tanévtől a pedagógiai szakszolgálati feladatellátás – a korábban használt épületrészben, sásdi telephellyel – megyei szervezetben történik. 2015 szeptemberétől az Alapfokú Művészeti Iskola visszanyerve önállóságát, az általános iskolától elkülönült intézményként működik.

A Sásdi Általános Iskola és az Alapfokú Művészeti Iskola mai épületegyüttese Sásd központjában található. A két intézmény épületei egymás mellett, jól megközelíthetően helyezkednek el.

Az általános iskolában rendelkezésre áll 16 osztályterem, 3 kiszolgáló helyiség, 7 szaktanterem, 6 tanári munkaszoba és szertár, valamint 1 tornaterem, 1 tornaszoba, 1 sportpálya. Az alapfokú művészeti iskola tevékenységének ellátásához 7 tanteremmel, igazgatói irodával, titkársággal, hangszerraktárral, előadóteremmel rendelkezik. A zeneoktatás külön épületben folyik.

Az intézmény felszereltsége, pedagógiai munkához szükséges eszközellátottsága jónak mondható. A tantermek mérete megfelelő, esztétikus, ugyanakkor berendezésük, bútorzatuk modernizálására szükség lenne: a tanulók magasságához igazítható iskolapad, a régi falitáblák helyett műanyag táblák kellenének a 21. század iskolájába. A technika szaktanterem rossz felszereltsége, a tornaszoba és a hozzá tartozó öltöző munkaegészségügyi ok miatt nem felel meg a nevelési-oktatási célokra, ezek szükségteremnek minősülnek.

Az iskola épületének állaga folyamatosan romlik, esős időben az épületrészek összeeresztésénél gyakori a beázás, a fűtési és világítási rendszer korszerűsítésre szorul energiahatékonyság

szempontjából, a mosdókban teljes vezetékcserére kellene, hogy az állandó dugulás megszűnjön. Az iskola udvara teljes burkolatcserét igényel.

Jelenleg (2018/2019) az általános iskolában 27 főállású pedagógus lát el 259 iskolást. A feladatellátásban pedagógiai munkát segítő alkalmazottak száma 3 (iskolaittkár, pedagógiai asszisztens, rendszergazda), egyéb munkakörben dolgozók száma 6. A zeneiskola feladatait 5 főállású, 2 félállású és 1 óraadó pedagógus látja el.

Az általános iskola alaptevékenysége

általános iskolai nevelés-oktatás:

- nappali rendszerű iskolai oktatás
- alsó tagozat, felső tagozat
- 1. évfolyamtól 8. évfolyamig
- a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása
- nemzetiségi nevelés-oktatás (nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás (német))
- integrációs felkészítés
- képesség-kibontakoztató felkészítés
- iskolai könyvtár

Az általános iskola nyolc évfolyamos, minden évfolyamon párhuzamos –nemzetiségi németes „a” és angolos „b” – illetve a 2014/2015-ös tanévtől felmenő rendszerben került bevezetésre az emelt szintű testnevelés osztály. Az iskolai tanulólétszám folyamatos csökkenést mutat, ami a demográfiai mutatók alakulásával, valamint a nyolc-és hatosztályos gimnáziumok elszívó hatásával magyarázható, jelenleg 259 fő.

Az általános iskolában heterogén osztályokban integráltan oktatjuk a halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű tanulókat, akik külön gondozás keretében állapotuknak megfelelő ellátásban is részesülnek:

- sajátos nevelési igényű tanulóink rehabilitációja, egyéni fejlesztés - gyógypedagógussal
- gyógytestnevelés – gyógytestnevelővel (BMPSZ Sásdi tagintézménye látja el)
- beszédjavítás – logopédussal (BMPSZ Sásdi tagintézménye látja el)
- átmeneti vagy tartós nevelésbe, valamint védelembe vett, veszélyeztetett gyermekek – gyermekvédelmi felelős segítségével.

Az iskola kínálata – a vállalt alaptevékenységeken túl – a pedagógiai programban és a házirendben foglaltak alapján:

- egész napos oktatás, napközi és tanulószobai ellátás
- informatika és angol nyelvoktatás 4-8. évfolyamon
- emelt szintű testnevelés
- hit- és erkölcstan oktatás
- szakkörök:
 - alsó tagozaton: atlétika, tánc, énekkar, rajz, mese, német tánc, kosárpálánta, informatika, angol, asztalitenisz, madarász, TEIS
 - felső tagozaton: tánc, énekkar, rajz, magyar előkészítő, matematika előkészítő, kézilabda, asztalitenisz, madarász
- iskolai sportkör működtetése
- felkészítő foglalkozások középiskolai továbbtanulás elősegítése érdekében
- tehetséggondozó foglalkozások tartása
- fejlesztő, felzárkóztató foglalkozások a gyenge tanulók számára
- tanulmányi- és sportversenyekre történő felkészítés
- szabadidős programok (tábor, színházlátogatás) szervezése
- ünnepi és hagyományörző programok

Évente két alkalommal visszük Dombóvárra laborgyakorlatra a 7-8. évfolyamot. Évente eredei iskolát szervezünk diákjainknak, akár többnapos élményként.

A pályaválasztás, továbbtanulás megsegítésére évek óta jól működő pályaaorientációs hetet tartunk a 7-8. évfolyam tanulóinak a megyei Iparkamarával együttműködve, melynek keretében sor kerül üzemlátogatásra, szakmák bemutatkozására, pályaválasztási szülői értekezletre.

Az iskola területéhez tartozó épületben, de a 2013. évtől az intézménytől független önálló feladatellátási helyként működik a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat sásdi intézményegysége, mely a sásdi járás köznevelési intézményei (beleértve az óvodákat is) tekintetében látja el a gyógytestnevelés és logopédiai ellátás feladatait.

A városban működött a hegyháti járás tankerületi igazgatósága, majd a szigetvári tankerület – a központtól való nagy távolság miatt – irodát működtet Sásdon. A tankerület vezetése a járási esélyegyenlőségi terv készítésében aktívan vett részt, a köznevelés térségi esélyegyenlőségi programjában már feltárt helyzet bemutatásával, meglátásaival, a problémamegoldás helyi módjaival segítette a munkát.

A tankerület és az iskola meglátása szerint az egyik legfontosabb feladat a lemorzsolódás megakadályozása, és a végzettség nélküli iskolaelhagyás megszüntetése illetve minimálisra csökkentése. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya magas, az ő esetükben a támogató családi háttér is hiányzik, amely segítené, ösztönözné a gyerekeket arra, hogy az életpályájukat tudatosan építve szakmát szerezzenek. Biztos jele ennek az, hogy a már tanulási és/vagy magatartási problémákkal küzdő gyermekek szülei nem tartanak kapcsolatot az iskolával: nem jelennek meg szülői értekezleten, fogadóórán, elutasítóak az iskola problémafelvető jelzéseivel szemben. El kell érni, hogy az intézmény és a család között olyan kapcsolat alakuljon ki, amelyben a szülő az iskolával együttműködve törekszik arra, hogy a gyermek szakképzettséget, minél magasabb iskolai végzettséget szerezzen. Az ezt hátráltató akadályokat (lányok korai gyermekvállalása, szülői közömbösség stb.) kell csökkenteni, melyben az óvodából kezdve az általános iskoláig, majd a középiskoláig több szereplőnek kell összefogni. Jelenleg a városban a képzettség nélküli iskolaelhagyás a 20 év alatti fiatalok közül mintegy 10-15 főt érint, ők azok, akik úgy hagyták abba nappali tagozatos tanulmányaikat, hogy nem szereztek szakképzettséget, így munkába állásuknak csekély esélye van. Közülük néhányan regisztrált munkanélküliek, néhányan szülői támogatással alkalmi munkából, illetve gyermekellátásból élnek.

Az iskolában jelentkező probléma még a jobb tanulók kisgimnáziumokba való viszonylag nagy létszámú átjelentkezése. A legjobb tanulókat a szülők elviszik 8-és 6 osztályos gimnáziumokba: ez elismerése a sásdi iskolában nálunk folyó színvonalas oktatásnak, hisz a felvételin a legjobbak között vannak a diákjaink, csak hogy így lecsökken az osztályok létszáma az 5., illetve 7. osztályra. Emiatt osztályösszevonásra is kényszerül adott esetben az iskola, amely a szülők újabb ellenállását válthatja ki, újabb ösztönzés lehet az egyébként ilyen képzésben nem gondolkodó szülőknek, hogy akkor inkább ő is elviszi a gyereket. A demográfiai változások miatt, a csökkenő létszámú korosztályból adódó létszámcsökkenés mellett évente kb. 10 gyereket íratnak 6-8 osztályos gimnáziumokba, amely jelentősen hozzájárul az évről évre csökkenő iskolai létszámhoz. Ez a probléma aztán települési szinten a városhoz való kötődés hiányát jelzi: minél korábban kerül el a településről a gyermek, annál kevésbé valószínű, hogy a városban fogja életpályáját elképzelni. A gyerekek jó része – a város egyetlen középiskolája szűk lehetőségeket kínál továbbtanulásra – nagyobb városokban tanul tovább, nyilvánvalóan ezeknek a középiskolás, egyetemista éveknek nagy szerepük van a fiatalok elköltöztetésében is.

Középfokú oktatás

Sásd város 1996-ig nem rendelkezett középiskolával. A középfokú oktatás elsőként az 1990-es évek elejének egy kísérleteként, a komlói 501. sz. Szakmunkásképző Intézet kihelyezett tagozata formájában jelent meg a településen. A város vezetése szívügyének tekintette, hogy a városban térségi feladatokat ellátó középfokú oktatási intézmény létesüljön, amely csökkentené a munkanélküliség arányait, megállítaná a fiatalok elvándorlását, ugyanakkor elősegítené a falusi turizmus fellendülését, valamint a vendéglátó-ipari szolgáltatások színvonalának emelkedését. Az anyagi nehézségekkel küzdő önkormányzati testület - bár elvileg maximálisan támogatta a Szakképző Iskola ügyét - kezdetben nem merte felvállalni az iskola alapítását. Az önkormányzati vezetők magánkezdeményezésére megalakult a Sásdi Szakképzésért Alapítvány, amely 1996. szeptemberétől működtette az Alternatív Vendéglátóipari Középiskolát.

Tekintettel arra, hogy az intézmény az önkormányzat épületében és annak aktív támogatásával működött, Sásd Város Önkormányzata két év után az intézmény fenntartását átveszi. Ettől kezdve az intézmény Sásdi Vendéglátóipari Szakképző Iskola néven működik. A tudatos fejlesztésnek köszönhetően növekedésnek indult a tanulói létszám, egyre javultak az oktatás és a szakképzés feltételei. 2000-ben tankonyhával, 2002-ben tanteremmel gazdagodott az iskola. A tanműhelyeket a vállalkozók által felajánlott szakképzési hozzájárulásból évente modernizálták, fejlesztették, nyertes pályázatok révén: az iskola teljes búrortát lecserélték és minden tanterembe interaktív tábla került projektorral és lappal, megkezdtek a kémiai labor kialakítását. Évente bel- és külföldi szakmai kirándulásra utaznak diákjaikkal.

2013-tól az intézmény a KLIK Baranya Megyei Tankerületi Igazgatósága irányítása alatt, állami fenntartásban és működtetésben tevékenykedik. 2015-ben a szakképzés reformja keretében az iskola fenntartása és működtetése a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz, a Pécsi Szakképzési Centrumhoz került. 2018. nyarán a Nemzetgazdasági Minisztériumtól az Innovációs és Technológiai Minisztériumhoz került a szakképző iskolák fenntartása.

Az iskola képzési formái a 2018/2019-es tanévben:

a.) 8. osztályt végzettek részére

- 9-10-11. évfolyamon szakképzés vendéglátás- turisztika szakmacsoportban, cukrász, pincér, szakács szakmákban
- Felvételi követelmény: általános iskola 7. év végi és 8. félévi érdemjegyeinek átlaga matematika, magyar, idegen nyelv, történelem tantárgyakból és egy természettudományos tantárgyból.

Tagozatkód	Szak	Képzési idő	Előképzettség
1301	Cukrász	3 év	8 osztály
1302	Pincér	3 év	8 osztály
1303	Szakács	3 év	8 osztály

Korszerű, jól felszerelt tanműhelyek állnak rendelkezésre a tanult szakmák magas színvonalú elsajátításához.

b.) Szakképzési HÍD program keretében konyhai kisegítő képzés olyan fiatalok részére, akik elmúltak 15 évesek, de még nem töltötték be a 23 évet, valamint legalább 6 osztállyal rendelkeznek. A tanulmányi idő 2 év, mely befejezésével bizonyítványt kapnak: az alapfokú tanulmányok befejezését bizonyító HÍD-tanúsítványt, illetve részsakképesítésről szóló szakközépiskolai bizonyítványt. Tanulmányi ösztöndíjban részesülnek, tanulmányaikat középfokú oktatási intézményekben folytathatják.

- c.) Felnőttoktatás keretében, esti munkarend szerint szakács, valamint szociális gondozó és ápoló képzés, ahol két év tanulmányi idő után szerezhető meg a szakmai bizonyítvány.
- d.) Felnőttoktatás keretében, esti munkarend szerint szakmával rendelkezők részére érettségire felkészítő képzés, szintén két év tanulmányi idővel.

A tanulók osztályok szerinti létszáma 2018. szeptember 3-án (a tanév során folyamatosan változik):

Osztály	Létszám	Szakma	Létszám
9/P	19 fő	pincér	19 fő
9/CSZ	26 fő	cukrász	14 fő
		szakács	12 fő
10/PC	24 fő	pincér	10 fő
		cukrász	14 fő
10/Sz	12 fő	szakács	12 fő
11/PC	18 fő	pincér	6 fő
		cukrász	12 fő
11/Sz	14 fő	szakács	14 fő
12/E	22 fő	érettségire felkészítés	22 fő
KSZ/11/E/Sz	16 fő	szakács	16 fő
KSZ/11/E/SzG	16 fő	szociális gondozó és ápoló	16 fő
SZH/1/KoKi	9 fő	konyhai kisegítő	9 fő

Tanulói létszám: 176 fő, melyből 16 fő SNI-s, így a számított létszám: 192 fő.

A tanulók túlnyomó többsége nem helybeli, hanem vidékről naponta jár be. Sásd és térsége az ország leghátrányosabb helyzetű térségei közé tartozik, ezért a középiskola fontos szerepet játszik a város környékének életében, mivel a közeli középfokú oktatással kitörési lehetőséget nyújt, esélyt ad a szociális felemelkedésre is.

A Pécsi Szakképzési Centrum Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskolája beiskolázási körzete az ország azon területei közé tartozik, amelyet gazdasági-társadalmi válság jellemez. A tanulók jelentős részét szociális hátrányok sújtják. A leggyakoribb hátrányt jelentő okok:

- rendezetlen családi háttér, csonka család
- szegénység, munkanélküliség, alkoholizmus a családban
- bejárási nehézségek
- egészségügyi károsodás
- erkölcsi okok.

Ez a többdimenziós problémahalmaz kihat tanulmányi eredményeikre, társadalmi integrációjukra, magatartásukra. A hátrányos helyzetű tanulók száma 17 fő, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 10 fő. 16 fő sajátos nevelési igényű tanuló, valamint 15 fő BTMN-es tanuló jár az iskolába. A roma származású tanulók aránya iskolánkban magas. Az ő életvitelükből és kultúrájukból adódóan náluk a legmagasabb a lemorzsolódási arány. pl. korai gyermekvállalás, motiválatlanság, jó példa hiánya.

Az iskolában dolgozó 18 pedagógus példamutatása adja elsősorban a nevelés hitelességét. Munkájukat mentortanár segíti. A technikai dolgozók (5 fő) napi feladataikat igyekeznek környezetbarát technikákkal megvalósítani. Munkájukban igényesek, nyitottak az ésszerű változásokra, érdeklődők az iskolai élettel szemben.

A 2018-as tanévben induló Pécsi Szakképzési Centrum GINOP 6.2.3-17-2017-00020 „A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése” elnevezésű projektjében az iskolai lemorzsolódás csökkentése, az iskolát végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése kiemelt feladat.

A középiskola 2011. óta esélyegyenlőségi programmal is rendelkezik. Az oktatási nevelési folyamatban alkalmazott digitális technika és a legújabb kutatásokon alapuló tanulástechnikai módszerek is a tanulási sikereket szolgálják. A digitális tananyagok ma már minden tanuló számára hozzáférhetők.

A náluk végzett diákok a középiskola sokrétű, támogató hozzáállásának köszönhetően magas szintű szakmai tudással rendelkeznek. Felméréseink szerint 80 %-uk a szakmájában el tud helyezkedni. Napjainkban az a legjellemzőbb, hogy külföldre mennek dolgozni, és ott is megállják a helyüket.

b) Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

EFOP -1.4.2-16 Integrált térségi gyermekprogramok pályázat keretében Sásd Város Önkormányzata Gyökerek és szárnyak projektcímmel a korábban már sikeresen lebonyolított Gyerekesély Program folytatásaként 2017-ben új projektet indított. Az itt tervezett tevékenységek a következők.

Az EFOP -1.4.2-16 Integrált térségi gyermekprogramok című pályázatban a konstrukcióban elvártaknak megfelelően olyan komplex tevékenységeket terveztünk projektünkbe, melyek a célok elérését segítik. A tevékenységek tervezésénél figyelembe vettük az elődprojekt tapasztalatait is, és összhangba hoztuk a Gyerekesély Stratégiában megfogalmazottakkal. Az utóbbiban a következő olvasható:

- A kistérségben élő gyermekek, különös tekintettel a szegénységben élő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, tartósan akadályozott és roma gyermekek továbbtanulási esélyeinek javítása a jelenlegihez képest úgy, hogy a megyei, régiós és országos eredményekhez képest is javuljanak az esélyek. A továbbtanulási esélyek javítása az általános iskola befejezésével, a — lehetőség szerint — érettségit adó középiskola elvégzésével, a kompetenciaeredmények javulásával érhető el.
- A gyermeki kirekesztés és lakóhelyi, intézményi szegregáció, valamint az életésélyeket romboló devianciák előfordulásának csökkentése.
- A gyermekek és családjaik számára nyújtott szolgáltatások fejlesztése annak érdekében, hogy érdemben hozzájáruljanak a szegénység és a kirekesztődés újratermelődésének csökkentéséhez.

OP-ban megfogalmazott célok	A felhívásban megfogalmazott tevékenységek	Tevékenységek, s azok projektelemei	A projekt céljai
humán szolgáltatások kapacitásbővítése	1.A járási család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásainak bővítése, erősítése, kiegészítése	A járási család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásainak bővítése, erősítése, kiegészítése a. szociális asszisztens alkalmazása	a rugalmasság, a szükségletekre válaszoló szolgáltatások működtetése

		b. családsegítő munkatárs alkalmazása c. mediator képzésen való részvétel,	
	2. A program helyi megvalósításának és a Gyerekesély Bizottság (a továbbiakban GYEB) működésének adminisztratív és szakmai háttérét biztosító Gyerekesély Iroda működtetése elkülönült szervezeti egységként a család – és gyermekjóléti központban vagy annak fenntartójánál.	<i>A Gyerekesély Iroda és a Gyerekesély Bizottság működtetése</i>	hálózati működés elősegítése
a szegénység csökkentése érdekében családi gazdálkodási stratégiák átalakítása	4. Innovatív módszerek kidolgozása és alkalmazása a rászoruló (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő) gyermekes családok számára, a helyi szakemberek javaslata alapján.	<i>Foglalkoztatási program a járás területén, főleg a hátrányos helyzetű településeken</i>	mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés
a szegény családokban élő gyermekek fokozott támogatása	5. Krízishelyzeteket megelőző és azokat kezelő, esélynövelő megoldások támogatása a GYEB döntése alapján a helyszíni szükségleteknek megfelelően.	<i>Krízishelyzetben lévő családok segítése</i>	mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés
a szociális, pedagógiai, kulturális, egészségügyi ellátórendszer intézményei közötti együttműködések javítása	6. Járási és település szintű a gyermekek, fiatalok és családjaik érdekében működő intézmények és szolgáltatások munkatársainak részvételével az összehangolt, eredményesebb és hatékonyabb működés érdekében.	<i>Szakmaközi hálózatok működtetése</i>	a rutinszerűen működő szakmaközi együttműködés hálózati működés elősegítése
humán szolgáltatások	7. A család- és	<i>A család- és gyermekjóléti</i>	csökkenjen a

kapacitásbővítése	gyermekjóléti szolgáltatások bővítése, erősítése, kiegészítése, szinergiában a hazai forrásokból megvalósuló tevékenységekkel	<i>szolgáltatások bővítése, erősítése</i> a. családmentor alkalmazása b. ingyenes jogi és – c. adósságkezelői tanácsadás	középfokú oktatási intézményekben lemorzsolódók száma, rugalmasság, a szükségletekre válaszoló szolgáltatások működtetése. a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása
továbbtanulás arány növelése, egészségi állapot javítása, egészségtudatos életmód elterjesztése, iskolán kívüli képesség és készségfejlesztés, cselekvőképes helyi közösségek kialakítása	8.A járás területén hiányzó szociális, gyermekjóléti, egészségügyi kulturális, pedagógiai célú /tanulást segítő/ helyi szükségletekre épülő speciális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése, szinergiában a hazai forrásokból megvalósuló tevékenységekkel	<i>A járás területén hiányzó szolgáltatások bővítése</i> a. Baranyajenő Napraforgó-elődprojektben megkezdett tevékenység folytatása, kibővítve a közeli települések célcsoportjára is, b. Nagyhajmáson szabadidős és tanulást segítő programok szervezése, c. szűrésre szállítás – igény szerint- a rászorulóknak számára személyi segítő szolgáltatással	csökkenjen a középfokú oktatási intézményekben lemorzsolódók száma, a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása, növekedjen az iskolaérett gyerekek aránya, cselekvőképes helyi közösségek kialakítása
a szegény családokban élő gyermekek fokozott támogatása, szocializációjuk segítése, Biztos Kezdet szemlélet elmélyítése, korai iskolaelhagyás csökkentése, továbbtanulás arány növelése, egészségi állapot javítása, egészségtudatos	9.Közösségi, gyermek és ifjúsági programok működtetése szegregátumban, vagy szegregált településen, meglévő, vagy új közösségi térben ahol a szülők számára kötelezően kell biztosítani háztartási- -gazdálkodási, pénzkezelési	Közösségi és Szolgáltató Ház Kisvaszaron	mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés, növekedjen az iskolaérett gyerekek aránya, csökkenjen a középfokú oktatási intézményekben lemorzsolódók száma csökkenjen a gyermeki kirekesztés és lakóhelyi

életmód elterjesztése, iskolán kívüli képesség és készségfejlesztés, cselekvőképes helyi közösségek kialakítása	ismeretekkel kapcsolatos foglalkozásokat.		szegregáció, valamint az életesélyeket romboló devianciák előfordulása, a rugalmasság, a szükségletekre válaszoló szolgáltatások működtetése, a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása, a hátrányos helyzetű családok támogatására szerveződő helyi közösségek, alulról jövő kezdeményezések, önkéntes segítségnyújtók támogatása, programba történő bevonása - cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszervezódések ösztönzése és megerősítése.
egészségtudatos életmód elterjesztése, egészségi állapot javítása, tinédzserszülések csökkentése, szenvedélybetegségek, egyéb devianciák csökkentése, korai iskolaelhagyás csökkentése, cselekvőképes helyi közösségek kialakítása	10. Prevenziós és kortárssegítő tevékenységek a deviáns magatartás, a korai iskolaelhagyás, a korai terhességek, káros szenvedélyek stb, megelőzése érdekében	Prevenziós és kortárssegítő tevékenységek <i>a. iskolai szociális munkás alkalmazása,</i> <i>b.kortárs segítőök tréningje, majd segítségükkel prevenciós foglalkozások megtartása</i>	csökkenjen a középfokú oktatási intézményekben lemorzsolódók száma, csökkenjen a gyermeki kirekesztés és lakóhelyi szegregáció, valamint az életesélyeket romboló devianciák előfordulása, a hátrányos

			helyzetű családok támogatására szerveződő helyi közösségek, alulról jövő kezdeményezések, önkéntes segítségnyújtók támogatása, programba történő bevonása - cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszerveződések ösztönzése és megerősítése.
a szegény családokban élő gyermekek fokozott támogatása, szocializációjuk segítése, továbbtanulási arányuk növelése, iskolán kívüli képesség-és készségfejlesztés	11. Iskolai szünetekben és hétvégeken szervezett szabadidős és fejlesztő programok	Iskolai szünetekben és hétvégeken szervezett szabadidős és fejlesztő programok <i>a.Mekényesen és b.Oroszlón szabadidő foglalkozások és tanulást segítő foglalkozások hétvégeken és szünidőben, c.nyári –étkezéshez kötött tábor Mindszentgodisán,Tormáson d.sportverenyekek, e.nyári balatoni táborozás f.úszásoktatás</i>	növekedjen az iskolaérett gyerekek aránya, mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés,
jövőkép kialakítása, korai iskolaelhagyás csökkentése, továbbtanulás arány növelése,	12.Munkaerő-piaci és közösségi részvételre felkészítő tevékenységek a gyermek és ifjúsági korosztálynak	Munkaerő-piaci és közösségi részvételre felkészítő tevékenységek <i>a.,Neked való- életre való” b “Az én pályám” programsorozat</i>	felkészített és tudatos pályaválasztás után csökkenjen a középfokú oktatási intézményekben lemorzsolódók száma,
cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszerveződések ösztönzése és megerősítése.	13. A hátrányos helyzetű gyermekekre és családjaikra irányuló civil kezdeményezések elősegítése, önkéntesek bevonása a programok megvalósításába, a bevontak	<i>Civil és önkéntes tevékenységek fejlesztése</i>	a hátrányos helyzetű családok támogatására szerveződő helyi közösségek, alulról jövő kezdeményezések, önkéntes segítségnyújtók támogatása, programba történő

	felkészítése, szakmai-módszertani támogatása, önkéntesek felkészítése, szakmai-módszertani támogatása.		bevonása - cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszerveződéses ösztönzése és megerősítése.
a szociális, pedagógiai, kulturális, egészségügyi ellátórendszer intézményei közötti együttműködések javítása	14. Járási és települési szintű szakmai műhelyek működtetése, a gyerekekkel és családjukkal foglalkozó azonos szakterületen dolgozó szakemberek számára tapasztalatcserék, tudásbővítés, továbbképzési és képzési tevékenységek megvalósítása céljából	Helyi szakemberek együttműködése, támogatása	hálózati működés elősegítése, közvetve: mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés,
	15.A projekt szakmai megvalósítói, szükség esetén az együttműködő partnerként bevont szervezetek szakemberei számára	<i>Szupervízió Szakmai nap</i>	a résztvevő segítők készségei fejlődnek, ezáltal hatékonyabb segítő munkát tudnak végezni a családokkal
a szegény családokban élő gyermekek fokozott támogatása, szocializációjuk segítése, Biztos Kezdet szemlélet elmélyítése, iskolaérett gyerekek arányának növelése	16.Szülők számára – különösen az óvodáskor alatti gyermekekkel – gyermeknevelést támogató motivációs képzések, rendezvénysorozatok szervezése	<i>Gyermek a családban</i>	növekedjen az iskolaérett gyerekek aránya, csökkenjen az életesélyeket romboló devianciák előfordulása,
a szegény családokban élő gyermekek fokozott támogatása, szocializációjuk segítése, Biztos Kezdet szemlélet elmélyítése, iskolaérett gyerekek arányának növelése	17.A Biztos Kezdet szemlélet megjelenésének elősegítése a szakemberek és a szülők kapcsolata tekintetében a bölcsődékben, óvodákban, iskolák alsó tagozatában és más kisgyermekkorai szolgáltatásokban	<i>Biztos Kezdet szemlélet elterjesztését célzó tevékenységek</i>	a rugalmasság, a szükségletekre válaszoló szolgáltatások működtetése, a hátrányos helyzetű családok támogatására szerveződő helyi közösségek programba történő bevonása -

	(előadások, csoportok, foglalkozások)		cselekvőképes helyi közösségek kialakítása, önszerveződés és megerősítése, a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása, hálózati működés elősegítése,
iskolaérett gyerekek arányának növelése, szakemberek számának növelése, hiányzó szakember kapacitás pótlása	18. A járás területén hiányzó, vagy a szükségletekhez képest nem megfelelő mértékben rendelkezésre álló szaktudás és szakértelem programba vonásának elősegítése	<i>Hiányzó szakemberek pótlása</i> a. iskolapszichológus alkalmazása b. óvodai gyógytestnevelő alkalmazása c. gyógypedagógiai asszisztensi feladatok ellátása	a rugalmasság, a szükségletekre válaszoló szolgáltatások működtetése, a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása növekedjen az iskolaérett gyerekek aránya
	19. A megvalósítók, szükség esetén az együttműködő partnerként bevont szervezetek szakemberinek részvétele a kiemelt projekt által szervezett képzéseken, szakmai műhelyeken, szakmai rendezvényeken.	Az EFOP-1.4.1 Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása c. projekttel való együttműködés	A képzésen résztvevő szakemberek segítő készségei fejlődnek, ezáltal hatékonyabb segítő munkát tudnak végezni a családokkal

1.) A járási család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásainak bővítése, erősítése, kiegészítése

A családok elszegényedése következtében (kapcsán) az intézmény szakmai szolgáltatásainak magasabb szintre emelése, ezáltal a szegénységgel küzdő családok számára magasabb, elérhetőbb színvonalú szolgáltatások nyújtása, biztosítása.

A tevékenység célja a Sásd Város Önkormányzata által fenntartott Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ szükségletorientált kapacitásfejlesztése, valamint a humán erőforrás növelése a létszám minimum normáin felül.

Szociális asszisztens alkalmazása

A szociális asszisztens olyan emelt szintű szakmai végzettségű szakember, aki a család és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők (a továbbiakban: kliensek) problémáinak megoldása érdekében, felsőfokú végzettségű szakember irányításával, szakszerű gyakorlati segítő tevékenységet végez mind az egyéni esetkezelés, mind a szociális csoport-, illetve közösségi munka területén. Tevékenysége során tájékoztatja a klienseket a központ és a szolgálat által biztosított szolgáltatásokról, részt vesz a problémák feltárásában, megoldásában.

Munkájának sajátossága, hogy elsősorban a kliens (rendszer) saját erőforrásainak mozgósítása révén segíti a hozzáfutókat a problémamegoldás legcélravezetőbb módjának kiválasztásában és kivitelezésében. Munkájának szerves része a szociális adminisztrációs feladatok ellátása. A szociális munka etikai normáival összhangban közreműködik a civil társadalom és a társadalmi nyilvánosság szférájának fejlesztésében, valamint a kliensek érdekeinek érvényesítésében. Feladatait jellemzően munkacsoport tagjaként végzi. A segítő folyamat során önálló szociális segítő, szabadidő-szervezési feladatokat lát el.

Családsegítő munkatárs

A járás területén működő szolgálatok közül jelenleg a Vásárosdombói Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál a feladatellátáshoz szükséges szociális szakemberek száma 15/1998 (IV.30) kormányrendelet szerint a létszám minimum normáinak megfelel, azonban a valós szükségleteknek nem. A fenti szolgálathoz 6 település tartozik, melyek többsége 9-10 szegénységi kockázat kódú.

A családsegítő munkatárs a településen tájékoztatja a lakosságot a gyermeki és szülői jogokról és kötelezettségekről, támogatásokról, ellátásokról, amelyek összefüggésben vannak a gyermek egészséges testi-lelki fejlődésével. Támogatja a családokat a gyermeknevelés, ellátása, gondozása terén. Segítséget nyújt a hivatalos ügyek intézésében. Családok számára biztosítja a szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadást, természetbeni és pénzbeli ellátásokhoz való hozzájutás megszervezése az anyagi nehézséggel küzdő családok részére. Rendszeres ügyfélfogadást tart a Kisvaszari Községi Házban.

Mediátor képzés

A járásban jelenleg mediatori szolgáltatás nem működik. A járás lakossága ezt a szolgáltatást a legközelebbi városokban tudja igénybe venni (Dombóvár, Pécs, Komló). Mivel ez hiány szolgáltatás ezért a járás területén működő szolgálatok szakembereinek képzésével biztosítjuk. A vizsga letétele után a járás szakemberei által vehető igénybe.

A Központ és szolgálatok dolgozói közül 10 fő mediatori képzésben vesz részt, melyet 2017-ben tervezünk, a képzés elvégzését követően megkezdődik a szolgáltatás nyújtása.

2.) Gyerekesély Iroda működtetése – 5. Krízisalap működtetése

Az Iroda a pályázat indulásától 1 fő szakmai vezetővel és 5 fő koordinátorral működik. Ide tartozik még a projektmenedzsment is 2 fővel. Legfontosabb feladatuk, hogy a projektet irányítsák, felügyeljék, koordinálják. Az Iroda vezetője a szakmai vezető.

A Gyerekesély Iroda a Sásdi Család-és Gyermekjóléti Központ önálló részeként működik

5). Foglalkoztatási módszerek a járás területén, elsősorban a leghátrányosabb településeken

A tevékenység célja, hogy tervezhető, elérhető, kiegészítő jövedelmet biztosítson a térségben élő, gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekek szüleinek.

A tevékenység egy már ismert, sikeres modellt követ, mely Borsodban és Szabolcs-Szatmárban működik több éve. A lényege, hogy hátrányos helyzetű családoknak biztosít kiegészítő jövedelmet, kétéves munka segítségével, az uborkatermesztés révén.

Terveink szerint a leghátrányosabb helyzetben /kisvaszari térség/ kezdenénk meg a munkát.

6.) Szakmaközi hálózatok működtetése

Elsődleges cél: A szociális, pedagógiai, kulturális, egészségügyi ellátórendszer intézményei közötti együttműködések javítása. Szakmaközi hálózat működtetése intézményi (közoktatási, szociális és gyermekjóléti, védőnők, gyermekvédelmi szolgáltatások, egészségügyi szolgáltatók) együttműködéssel, melynek színterei a szakmai műhelyek. A projekt átfogó szakmaközi hálózatának működtetése révén kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekek és családok szükségleteikhez jobban igazodó feladatellátásra. A szakmaközi hálózat munkájába bevonjuk mindazokat a szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket, hálózatokat, amelyek a szakemberek munkáját hatékonyan segíthetik. /Ez akár a járáson is túlnyúló lehet./ A műhely az általa kidolgozott javaslatokat továbbítja a megfelelő szintű döntéshozói fórum felé.

Másodlagos cél: az adott járás humán szolgáltatói, fenntartói, a Gyerekesély Program és a Gyerekesély Bizottság részvételével a hálózati működés elősegítése, generálása annak érdekében, hogy az egyes települési szinteken túlmutató problémákra közös válaszok és megoldási javaslatok szülessenek.

Az elődprojektben egy térségi rendszert építettünk fel, ennek továbbfolytatása az elődprojekt megszűnése után is működött. /Ezt elősegítette, hogy az akkori szociális koordinátor a család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársa lett./ Az is tapasztalatunk volt, hogy a védőnők és a szociális területen dolgozó szakemberek együttműködése volt a legkevésbé összeszokott.

7.) A család- és gyermekjóléti szolgáltatások bővítése, erősítése

Olyan tevékenységekkel bővítjük a járási családsegítő központ szolgáltatásait, melyek most kevésbé vehetők igénybe. Adósság kezelési tanácsadás és családmentori szolgáltatás a járás területén jelenleg nem működik. Célunk, hogy a lakosság számára ezen szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetővé váljon, minél közelebb érje el a célcsoport a jogász, családmentor, adósságkezelési tanácsadó szolgáltatásait.

Családmentor alkalmazása

A két fő családmentor alkalmazása a következő településeken valósulna meg: Kishajmás, Tékes, Ág, Mindszentgodisa. Gerényes, Tormás.

Ingyenes jogi tanácsadás

A tevékenység célja a család és gyermekjóléti szolgáltatások bővítése, erősítése, kiegészítése.

Célja, hogy az állam mindazok jogérvényesítését biztosítsa, akik arra hátrányos helyzetük miatt egyébként nem képesek. Jövedelmi, vagyoni helyzetűtől és az ügy tárgyától függetlenül a hozzá fordulóknak - egyszerűbb megítélésű ügyekben - jogi tanácsot, illetve hatásköri-, illetékességi útmutatást ad. A szakember összesen havi 6 órában tart jogi tanácsadást Sásdon, s a terepen dolgozó szakemberek feladata lesz, hogy felmérjék az igényeket, s behozzák a településre a jogi segítségnyújtásra rászorulókat.

Ingyenes adósságkezelési tanácsadás

A tevékenység célja a család és gyermekjóléti szolgáltatások bővítése, erősítése, kiegészítése.

A szolgáltatást Sásdon, Mindszentgodisán, Kisvaszaron és Mágocon kerülne bevezetésre.

A szolgáltatás azoknak a lakhatással összefüggésben eladósodott, szociálisan rászoruló családoknak kíván segíteni, akik maguk is képesek és képesek tartozásuk részbeni megfizetésére. Az adósságkezelési szolgáltatás során tanácsadást, információnyújtást és segítő beszélgetést biztosít.

Ez nem a klasszikus értelemben vett adósságkezelés, hanem a kliensek számára biztosított tanácsadás. Kivételes esetekben, amikor az adósságkezelési tanácsadó szaktudása szerint úgy ítéli meg, hogy a hátralék fajtája és összege a család működését és megtartását akadályozza, akkor a krízisállapot értesíti.

8.) A járás területén hiányzó szolgáltatások bővítése

Baranyajenői Napraforgó

Baranyajenőn főleg az iskolabezárás miatt megüresült iskolaépület 2 tantermében indult útjára a Napraforgó Napközi, amely az iskolából hazaérkező gyermekeknek segítséget nyújt a tanulásban, illetve a szabadidő hasznos eltöltésében az iskolai szünetekben.

A Napraforgóban a következő klubokat, tevékenységeket tervezzük az előzetes igények alapján. /Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ezek nem bővíthetők./: íjászat, természetjárás, tanulást segítő hatékonyan számológép használatával, filmklub.

Nagyhajmás

Szeretnénk szabadidős és ehhez kapcsolható tanulást segítő programokat megvalósítani a faluban. Helyet a kultúrház mintegy 25 négyzetméteres termében találtunk. Amennyiben szükség lenne rá, rendelkezésünkre áll egy konyha is.

A tanulást segítő programokon kívül olyan tevékenységeket indítanánk, amelyekre a helyben élőknek szüksége van, illetve igényük van rá. A szabadidős tevékenységek pedig lefednék az év jelentős ünnepeit, szokásait.

Szűrésre való eljutás és az utaztatással kiegészített személyi segítő szolgáltatás

Az utaztatással kiegészített személyi segítő szolgáltatás nem csak szállítást jelent. Fontos részét képezi a szolgáltatásnak, hogy a különböző szolgáltatások elérését külső személy – segítő személy-bevonásával végzi. A segítő személy jelenléte biztosítja, hogy adott esetben nem csak a szolgáltatás épületéig szállítjuk a rászoruló gyermeket és családját, hanem a segítő bemegy velük, megkeresi az intézményben a szolgáltatás nyújtás helyét, végigkíséri annak folyamatát és konzultál a szolgáltatást végzővel, hogy később az instrukciók teljes mértékben érthetőek, értelmezhetőek legyenek a család és a gyermek számára, illetve tartalmát tekintve másik szakember számára érthetően átadható legyen.

A fentebb nevezett személyi szolgáltatást a járás összes településére vezetjük be, egybekötve az orvosi szűrésekkel. /Ez a lesz a feladata többek között a családmentornak is./

9.) Községi és Szolgáltató Ház Kisvaszaron

A járás szegregált településen élők társadalmi beilleszkedésének segítése, a társadalmi és területi egyenlőtlenséget csökkentése a biztosított szolgáltatások segítségével.

Az elődprojekt által biztosított meglévő infrastrukturális lehetőségekre építve, a településen mélyszegénységben élő halmozottan hátrányos helyzetű családok szükségleteire és igényeire építő különböző jellegű szabadidős programok, alacsonyküszöbű szolgáltatások biztosítása, információ nyújtás, közösségi élet fejlesztése, önkéntes és prevenciós tevékenység végzése.

A biztos kezdet szemléletnek megfelelően a korai beavatkozás, a gyermekkel-szülővel való közös munka.

10.) Prevenciós és kortárssegítő tevékenységek

A prevenciós tevékenységek célja, hogy fiatalok minél korábbi életkorban felismerjék a társadalmi normáktól eltérő, deviáns viselkedés lehetséges formáit, megértsék azok veszélyeit, felmérjék hosszú távú következményeit. Fel kell hívni arra a figyelmet, hogy cselekedeteik visszafordíthatatlan következményekkel járhatnak, veszélyeztetve szűkebb ill. tágabb környezetüket.

A hátrányos helyzetű családok segítségnyújtására szerveződő önkéntes munkát végzők támogatása.

Iskolai szociális munkás

Jelen pályázatban az iskolai szociális munka célcsoportjai az általános iskolába járó gyermekek és családjaik és az érintett tantestületek. Az iskolai szociális munkás generálja az iskola és a szülők közti párbeszédet a gyerek érdekében. Az iskolai szociális munka olyan személyes segítő szolgáltatás, amely elsődlegesen találkozik az intézményekbe járó gyermekek problémáival- így a jelzőrendszer része kell, hogy legyen. Az iskolai szociális munkás számon tartja a célcsoport tanulóinak indokolatlan hiányzását, iskolai haladását, után-követi a továbbtanulókat. A gyerekekkel

személyes kapcsolatot alakít, egyéni, csoportos, közösségi szociális munkaformában dolgozik. Segíti a gyerekeket az önismeret- céltudatosság folyamatában, konfliktuskezelési foglalkozásokat tart. A hiányzások, deviancia, káros szenvedélyek megkezdésének időben való felismerése, az időben való beavatkozás segít a lemorzsolás csökkentésében, a gyerekek tanulmányainak folytatásában. Tevékenysége a járás 5 iskolájára terjed ki.

Kortárs segítők

Hatékony módja a prevenciós tevékenységnek a kortárs segítők bevonása. A diákok aktív módon vesznek részt a prevencióban, nem pusztán- szó szerint vett- hallgatóságként. A szokásos, „frontális” előadás helyett az oktató (kortársoktató) a diákokat bevonja a gyakorlatokba, szerepjátékokba; a különböző készségeket gyakoroltatja velük, csoportosan megbeszéli a felmerülő kérdéseket. A szakirodalom szerint az igazi kortársoktató nemcsak „tanít”, hanem „nevel”. A célcsoport (általános iskolák felső tagozatos tanulói) lakóhelyén élő, korábban az általános iskolájába járó középiskolások prevenciós foglalkozásokat tartanak.

2017-ben a közösségek feltérképezése, megismerése zajlik

2018 nyarán maximum 24 fő középiskolás tanuló 3 napos tréningen vesz részt, melynek során elsajátítják a kortárs segítői tevékenység gyakorlatait.

A tréningeken részt vett kortársoktatók környezetükben végzik prevenciós munkájukat. Tevékenységükkel a 10- 17 éves korosztályt tudják elérni. /Az alábbi témák kerülnek feldolgozásra: drogprevenció, feszültségoldás, deviáns, agresszív viselkedés, - interaktív módon. /2018-tól/

Helyszínek az 5 általános iskola, s Kisvaszar, Mekényes, Mindszentgodisa, Baranyajenő, Nagyhajmás, /Oroszló/, azaz azokon a helyeken, ahol a projekt meglévő bázisaira, közösségére építhet.

11.) Iskolai szünetekben és hétvégeken szervezett szabadidős és fejlesztő programok

A tevékenység célja: iskolai szünetekben, hétvégeken hasznos elfoglaltság nyújtani a gyermekek részére. Iskolai felzárkóztatás segítése, képességfejlesztés. Iskolai szünetekben napközbeni ellátás biztosítása szabadidős tevékenységek biztosításával.

Mérséklődjön a gyermekeket sújtó nélkülözés, a résztvevők körében az egészségtudatos életmód elterjesztése. A programok elősegítik a helyi közösségek kialakítását, önszerveződését.

Mekényesi Kölyökkuckó programjai

Oroszló programjai

Az érintett települések gyermekei közötti vetélkedők, túrák, sportversenyek
Sportrendezvényeket az alábbi településeken tervezünk:(az 5 év alatt 6 alkalommal) Oroszló, Nagyhajmás, Tormás, Baranyajenő, Kisvaszar, Mindszentgodisa.

Nyári napközis tábor Tervezett helyszínek: Mindszentgodisa (Godisa) 2017; 2018; 2019; 2020; 2021 nyarán, valamint Tormás 2017; 2018; 2019; 2020; 2021 nyarán

Táborozás a Balatonon A járás hátrányos helyzetű gyermekei közül jutalomként 30 fő táboroztatása a Balatonon 5 napon át. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 év augusztus

Úszásoktatás Sásdon

Elsősorban a nagycsoportos óvodásoknak és az általános iskola alsó tagozatosoknak ajánljuk. Ez a mozgásforma nagymértékben elősegíti az óvodások iskolaérettségét, az egészséges életmód kialakítását, a test egészséges fejlődését. Terveink szerint évente 30 gyermek venne részt úszásoktatáson.

12.) Munkaerő-piaci és közösségi részvételre felkészítő tevékenységek

„Neked való- életre való”

Alapvető célunk, hogy interaktív módszerekkel, már az általános iskola felső tagozatától kezdve szerezzenek használható, praktikus gyakorlati ismereteket, annak érdekében, hogy fiatal felnőtt korukra helytálljanak a mindennapi ügyek intézésében. Ezáltal sokkal jobbak lesznek felnőttként a kilátásaik, mind a munkaerő-piacon, mind az élet különböző területein történő érvényesülésben. Az erre irányuló iskolán kívüli képesség – és készségfejlesztés eredményeként cselekvőképes felnőtté válhatnak.

Hegyháti Járás 5 mikrotérsegre tagolódik, melyeknek központjai: Sásd, Mágocs, Vásárosdombó, Gödre, Mindszentgodisa. Az 5 év alatt minden évben más mikrotérsegi központban kerül megvalósításra a „**Neked való – életre való!**” interaktív műhelymunka sorozat. Minden év első 6 hónapjában történik az előkészítés és toborzás. A második 6 hónapban havi 1 alkalommal, 5 hónapon keresztül interaktív műhelymunka sorozat kerül megrendezésre, havonta más témában, 1-1 alkalommal 4 órában. Az utolsó hónapban a műhelymunka sorozat zárásaként Neked való – életre való vetélkedő szervezésére kerül sor.

Az én pályám! Ösztönző pályaválasztási és pályaaorientációs programsorozat elsősorban arra irányul, hogy különböző eszközökkel segítse a pályaválasztás előtt álló diákokat, akik így könnyebben meg tudják hozni az egész életre kiható döntést a továbbtanuláshoz. Fontos, hogy a diákok olyasmit tanuljanak, amit biztosan tudnak majd használni, és hogy olyan iskolát válasszanak, amely a képességeik kibontakoztatását segíti. A későbbi hatékonyabb munka érdekében végezzük az igényfelmérést.

Annak érdekében, hogy sikerebb és örömtelibb legyen a tanulás és biztosabb az elérhető munkahely megtalálása, rendhagyó pályaválasztási délutánokat tartunk, melyekkel célunk olyan lényeges ismereteket, gyakorlati ötleteket átadni a résztvevőknek, amivel a „valóságban” is megtapasztalhatnak egy-egy szakmát, melyet később talán szívesen választanának. A tanműhely- és üzemlátogatásokkal a gyerekek betekintést nyerhetnek a cégek tevékenységeibe, működésébe, ezáltal szélesebb ismeretekhez juthatnak a cégek munkáját illetően. A munkaügyi központ segítségével történő kompetencia- felmérés által tudatosabban hozhatják meg pályaválasztást érintő döntéseiket. A programsorozat zárásaként „A mesterem” címet viselő alkalom során kiválasztott módszerekkel történő „példakép” bemutatására kerül sor, amely szintén segíti a képességeik kibontakoztatását, továbbá a fiatalabb korosztályra nézve is motiváló erővel hat.

A programsorozat az 5 általános iskolában valósul meg.

13.) Civil és önkéntes tevékenységek fejlesztése

A hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik számára szükséges a civil és önkéntes tevékenység bemutatása. A társadalmi felelősségvállalás szempontjából is fontos a civil kezdeményezések támogatása, a hátrányos helyzetű célcsoportok önálló, független érdekképviselése. Cél, hogy önkénteseket vonjunk be a tervezett programok megvalósításába, ezáltal olyan önkéntes hálózat alakuljon ki, ami motiválhatja a hátrányos helyzetű gyermekeket és családjaikat.

Évente kétféle alkalommal műhelymunka a civil és önkéntes célcsoportokkal. A workshop témája minden alkalommal más, de a civileket érintő jogszabályi és egyéb, fontos változások ismertetése minden alkalommal megvalósul, pályázati lehetőségekkel kiegészítve. Fontos, hogy a roma nemzetiségi, oktatási, ifjúsági, kulturális, polgárőr, szabadidő és sport tevékenységet végző szervezetek elegendő információt kapjanak, és új projekteket generáljanak. Együttműködés erősítése a Baranya Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házszal és a Baranya Megyei Önkéntes Centrummal.

Együttműködés kialakítása elsősorban a hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjaikkal foglalkozó civil szervezetekkel ezen felül olyan szervezetekkel és intézményekkel, amelyek önkéntes munkát igényelnek. A civil szervezetek által végzett tevékenységek lebonyolításához szükséges önkénteseket a hátrányos helyzetű gyermekek családjából is várunk, ezen felül a civil értéktéremtő tevékenység eredményét a hátrányos helyzetű gyermekek is élvezik.

Önkéntesek felkeresése, toborzása, felkészítésük az önkéntes tevékenység ellátására. Együttműködés kialakítása köznevelési intézményekkel. Önkéntesek számára motiváló tájékoztató tréningek szervezése. A projekt megvalósulási helyszínein önkéntes tevékenység igénybevételével, segítségével valósulnak meg a tervezett programok. A fentiekben leírtak megvalósításához 1 fő szakembert alkalmazunk 30 hónapon keresztül.

14.) Helyi szakemberek együttműködése, támogatása

Célja a párbeszédhez szükséges közös platform biztosítása. Célunk, hogy a szakemberek nézőpontjai és tudásai megjelenhetnek, közös tanulságok levonása lehetséges, amely elősegíti a

gyermek és családjaiknak helyzetének javítását. Cél, hogy az aktuális problémák felszínre kerüljenek, és arra megoldás szülessen. Továbbá a szakemberek és döntéshozók között kialakuljon olyan kommunikáció, ami a nagyobb rendszereket átölelő hálózatosodáshoz vezessen.

Óvodai szakmai műhely működtetése a járás óvodapedagógusainak részvételével.

Az első év tematikája ismerkedés a Biztos Kezdet szemlélet filozófiájával és módszereivel. /Részletesebben a 17. számú adatlapon./

Fontosnak tartjuk, hogy a szakmai műhely tagjai közösen döntsenek arról, hogy a felkínált témákból mivel szeretnének foglalkozni: Inkluzív pedagógia, a gyermek személyiségfejlődésének mérésére szolgáló új módszerek és eszközök megismerése, a család és óvoda kapcsolata, esetmegbeszélések

5 alkalommal szakember meghívása

Képzés szervezése 9 óvónő részére: Ritmikus mozgásterápiák szerepe az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlődésében

A szociális szakemberek részére szakmai műhely tervezése pl. a korai iskolaelhagyás, a fiatalok terhesség, a mélyszegény családok helyzetéről

Megoldási lehetőségek keresése a családok helyzetének javítása érdekében a mentor projekt képviselőinek részvételével.

Az 5 év alatt 3 szakmai tanulmányút védőnők, szociális területen dolgozó szakemberek, és óvónők részére. jó gyakorlatok megismerése céljából.

Képzés pedagógusok számára

Az iskolák részéről vetődött fel az ún. 7 szokás c. módszer bevezetése az iskolákban. Ehhez szükséges képzést biztosítjuk az érintett pedagógusok számára. /25 fő/

15.) Szupervízió

Mindazoknak, akik a különböző humán segítői hivatásokban tevékenykednek legfőbb munkaeszközük a személyiségük. Minden segítő alapvető szükséglete a saját személyiségének karbantartása és fejlesztése, ami egyben közvetve hozzájárul a segítő által gondozottak életminőségének javulásához.

A szupervízió, mint programelem a következőképp kapcsolódik a programhoz. A projektben dolgozó szakemberek számára szükséges öt éven keresztül fent tartani a szakmai személyiségfejlődését, dilemmáikon történő átlépést, melynek módszere a szupervízió, mint a segítő segítője. A szakmai nap célja a megvalósításban dolgozó személyek együttműködésének hatékonyabbá tétele.

A projekt öt éve alatt éves szinten 10 alkalom kerül megtartásra, mely az adott akkut igényektől, szükségletektől függően kerül megtartásra.

16.) Gyermek a családban

Célunk a Nemzeti Stratégia prioritásaival összhangban a helyi szükségletekre épülő, a gyermekeket és családjaikat érintő szemléletformálás.

A gyermekek jövőbeni esélyeinek javítása érdekében a családot, mint a szocializációs folyamat elsődleges helyszínét kívánjuk erősíteni. A 0-3 éves gyermeket nevelő szülők aktív részesei legyenek gyermekük harmonikus személyiségfejlődésének, és tevőlegesen tudjanak részt venni saját élethelyzetük megváltoztatásában. A program nyújtson támaszt és segítséget a várandós anyáknak a szülői szerepre való felkészülésben, a gyermek megszületése után a gondozási nevelési feladatokban, az együttműködési funkciókban.

A gyermeknevelést támogató motivációs programok megszervezésére településenként (Nagyhajmás, Mindszentgodisa, Baranyajenő, Kisvaszar, Tormás) évi 6 alkalommal, a segítőszakemberek közös részvételével kerül sor.

17.) Biztos Kezdet szemlélet elterjesztését célzó tevékenységek

A „Biztos kezdet” szemlélet jegyében célunk a hátrányos helyzetű településeken élő gyermekek és családjaik olyan közösségi támogatása, melyben e cél elérése érdekében a helyi szükségletekre

épülő ágazatközi és civil együttműködések alakulnak ki A családot, mint a szocializációs folyamat elsődleges helyszínét kívánjuk erősíteni a személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztésével, elérhetővé tételével az alacsony iskolázottságú szülők és gyermekeik számára is, A járás 5 településén, / Gerényes, Gödre, Kishajmás, Ag, Baranyaszentgyörgy/ Családi délután keretében évente 5 alkalommal szerveződnek a programok

18.) Hiányzó szakemberek pótlása

Célunk a hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek biztosítása.

A szükségletfelmérések és stratégiák alapján, illetve a közösségi tervezés eszközével megállapított szolgáltatások biztosítása a járás területén melyek a gyermekek és családjaik helyzetét javíthatják. A hiányzó vagy a meglévő, de különösen a hátrányos helyzetű lakosság számára nem hozzáférhető szakemberek elérhetőségének biztosítása, ezáltal javuljanak a hátrányos helyzetű, szegénységben élő gyermekek részvételi, tanulási és továbbtanulási, ezen keresztül a szegénységből való kikerülési esélyei egyaránt. El kívánjuk érni, hogy járási szinten javuljon a gyermekeket és családjaikat segítő szolgáltatások minősége, eredményessége és elérhetősége.

Iskolapszichológus

Tevékenysége elsősorban a következőkre irányul: támogató attitűdjével elősegíti és preventív céllal támogatja a pozitív iskolai légkör fenntartását, a nevelési oktatási intézetben folyó pedagógiai munka hatékonyságát. Célja a gyermek fejlődésének nyomon követése, személyiségfejlődésében tapasztalható esetleges zavarok korai felismerése, előrejelzése, súlyos zavarok esetén szakirányú kezelésre, foglalkozásra irányítás; a pedagógusok konfliktuskezelési készségének, megoldási módjának segítése. Tevékenysége a gyermek-szülő-pedagógus hármasával való szoros együttműködésben valósul meg. Utazó szakemberként dolgozik 5 iskolában.

Gyógytestnevelő

Az utazó óvodai gyógytestnevelő alkalmazására is szükség mutatkozik. A gyógytestnevelés célja a mozgásszervi deformitásokkal élő gyermekek panaszainak csökkentése, a panaszok megszüntetése a testnevelés (torna, játék stb.) eszközeivel. Nagyban hozzájárul az iskolaérettség eléréséhez, valamint fő feladata a prevenció. Ötletet ad az óvónőknek, nyáron segítséget nyújt a gyerekek szabadidejének hasznos eltöltésében. Az előzetes igényfelmérés szerint 7 óvodában dolgozna.

Gyógypedagógiai asszisztens

Alkalmazása a Tormási, Baranyajenői, Gödrei Óvodában utazó szakemberként történne.

19.) Az EFOP-1.4.1 Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása c. projekttel való együttműködés

A célcsoporttal foglalkozó szakemberek képzése a programban végzett munkájuk hatékonyságának növelése érdekében. A tervek szerint 84 fő végezné el a képzéseket.

A **Helyi Esélyegyenlőségi Programok** átolvasása megtörtént. Kiemelten figyeltünk azon önkormányzatokra, ahol erőteljesebben jelenik meg egy programelem, vagy új programelem kerül bevezetésre. Egyrészt képet kaptunk a település társadalmi, egészségügyi, stb. helyzetéről, különös tekintettel a gyermekekre vonatkozóan. Érdekesség volt, hogy az MTA által nyújtott adatok a szegregátumokra vonatkozóan nem minden esetben voltak összhangban a HEP-pel.

Az alábbiakban összegyűjtöttük egyes települések Helyi Esélyegyenlőségi Programjából azokat a tényeket, megállapításokat, fejlesztési terveket, amelyekre tud megoldást ajánlani a gyerekesély program. /Zárójelbe kerültek a tevékenységek./

Sásd

A helyi esélyegyenlőségi tervben megfogalmazott cél a mélyszegénység további terjedésének megakadályozása. El kell érni, hogy a roma családok minél nagyobb számban a munkajövedelemből biztosíthassák megélhetésüket. A mélyszegénységben élők, romák iskolázottságát növelő, foglalkoztatást segítő felnőttképzési programok, szűrővizsgálatok, egészségmegőrző programok, gyermekvédelmi jelzőrendszer erősítése, szabadidő hasznos eltöltését szolgáló közösségi terek létrehozása szerepel a tervezett intézkedések között.

Hegyháti JEP intézkedési tervéből:

Gyermekek részére

- Állandó, iskolai háttér-szakemberek biztosítása a tanárok mellé, köztük *pszichológus, logopédus, gyógytestnevelő, pedagógiai asszisztens*
- *Családsegítő szakemberek* biztosítása a hátrányos helyzetű gyerekek és családjuk támogatására
- Tehetséggondozás; esélyteremtés a tanulmányaiban, sportteljesítményében kiemelkedő képességű gyerekek tehetségének kibontakoztatására
- *Iskolaválasztási és pályaválasztási segítség* gyerekeknek és szülőknek
- *Szakemberek a 14-18 éves korosztálynak; közösségteremtő és nevelő céllal; életvezetési, karriertervezési tanácsadás; drogprevenciós és bűnmegelőzési segítség*
- *Nyári szünidei felügyelet*; nyári napközik, nyári táborok szervezésével – akár járási szinten
- Iskolák fogadókészségének kialakítása a fogyatékkal élők esetében, például kortársakkal való közös programok szervezése (kortárs segítők)
- Érzékenyítő programok; az ún. kezelhetetlen gyerekek, romák, fogyatékkal élők integrálásának elősegítésére. Heterogén csoportok alakítása a szegregáció mentesség érdekében.

Romák és mélyszegénységben élők számára:

- Munkahelyek teremtése
- Hosszú távú szocializációs, szemléletformálási folyamat; munkába állítás
- Képzési térkép, a helyi realitásokat figyelembe vevő szakképzési terv
- Anti-szegregációs lépések; szociális bérlakások építése, energetikai fejlesztése, szemléletváltás, példaadás, pozitív minták, jó gyakorlatok átvétele
- *Gazdálkodási, életvezetési, gyermeknevelési felvilágosító munka, szemléletformáló képzések* szervezése roma önkormányzatok bevonásával
- *Egészségügyi és szexuális felvilágosítás, alapvető szűrővizsgálatok megszervezése helyben és hatékony kommunikációja a célcsoportnál*

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
iskolai lemorzsolódás veszélye magas, képzettség nélküli iskolaelhagyás a 20 év alatti fiatalok közül mintegy 10-15 főt érint	megelőzés: iskola/óvoda és családi ház közötti kapcsolat erősítése, ösztöndíj kezelés: Híd-programba való bevonás
a gyermekek, fiatalok gyakran nem is Sásdon fejezik be az általános iskolát, középiskolai képzésük is jórészt nagyobb városokban történik	az iskola elfogadottságát javító intézkedések
a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egészséges életmódra nevelést gyakran nem kapják meg a családban a gyerekek (minőségi éhezés)	a gyermekek, tanulók egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, egészségkultúrájuk fejlesztése
szülői igénylés ellenére a gyermekek tömegesen nem mennek el ebédelni a szünidei gyermekétkeztetésben	annak érdekében, hogy nagyobb eséllyel jussanak egészséges, meleg ételhez a rászoruló gyermekek, az ebéd elvitelének lehetőségét kell biztosítani

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők elleni erőszak a nők elleni diszkrimináció legszélsőségebb formája, ám csak egy azok közül. A nők alacsony részvétele a politikai életben, a munkahelyi "üvegplafon", amely egy bizonyos ponton túl nem engedi a női alkalmazottak előléptetését, a nők férfiakhoz viszonyított alacsonyabb bérezése, néhány más kiemelkedő példája a nők tágabb társadalomban megélt hátrányos megkülönböztetésének.

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest. Nehéz a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni, hiszen ezeket még a nagy adatgyűjtő szervek – munkaügyi központok, KSH, NAV vagy OEP – sem kérik kellő részletességgel.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan (pl. Alaptörvény XV. cikk (3) bek., a Munka Törvénykönyve 12. §), de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály.

Magyarország biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfiakkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére tettünk ígéretet, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának, és meghatározzák a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének nemzetközileg elismert terminológiáját is.

Az önkormányzat a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkezik a gender szempontok és problémák tekintetében.

A nemek szerinti összetétel a megyei és országos mutatókhoz hasonlóan alakul Sásdon is, azaz a társadalomban a nők aránya magasabb, mint a férfiaké, amely az idősebb korosztályban jelentkezik fokozott mértékben.

Gyermekekben és a 18 év alatti lakosság esetében a nemek összetételében a férfiak magasabb aránya a jellemző, ez az eltérés azonban csekély. E korosztályban a nők aránya 49%. Jelentős eltérés a következő életszakaszokban sem mutatkozik. Több éves tendencia, hogy a településen élő, 180 napnál régebben regisztrált munkanélküli nők többen vannak, mint a férfiak.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét tekintve a hagyományos nemi szerepeket érintő felfogás következtében a gyermekvállalás, gyermeknevelés a nők életpályáját kedvezőtlenül befolyásolja, szűkíti térbeni és időbeni mozgásterüket, mivel hazánkban jelenleg még elsősorban a nők vállalnak nagyobb részt a családi és háztartási teendők ellátásában. E felfogás általánossága folytán a munkáltatók esetenként a férfiakénál korlátozottabb rendelkezésre állásukkal számolnak, olykor a toborzásnál, az előmenetelben is a férfiakat részesítik előnyben.

A nemekhez kötődő sztereotípiák, miszerint a nőket tulajdonságaik és motivációik elsődlegesen az otthoni feladatok ellátására predesztinálják, míg a férfiak rendeltetése és célja a családról való anyagi gondoskodás, leginkább a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét, képességeiknek megfelelő

munkahelyi érvényesülését korlátozzák. A sztereotípiák többségében a nőkre vonatkoznak, és úgy családi állapotuk (kisgyerekes, gyermektelen, egyedülálló, családostól, gyermeket egyedül nevelő) mind státuszuk (női vezető) alapján megfogalmazódnak, és rendszerint a nők hátrányos megkülönböztetését eredményezik. A sztereotípiák hatására a nők megbecsültsége alacsonyabb a munka világában, ezért az otthoni helytállást jobban lehetővé tévő szakmát, munkahelyet és munkaidő-beosztást választanak, alacsonyabb presztízsű munkakörökben dolgoznak, alacsonyabb munkabérért, kevésbé vállalnak nagyobb leterheltséggel járó, mobilitást igénylő feladatokat, visszafogják karrier-elképzeléseiket. A nemekhez kötődő előítéletek tudati beágyazottsága, az aránytalan otthoni munkamegosztás társadalmi tény, az ezeket rögzítő normák Magyarországon különösen elterjedtek, így lényeges tudatosítanunk, hogy nem a munkáltató kizárólagos felelőssége, hogy mindez a munkahelyeken nemekhez igazított elvárásokat, eljárásokat és teljesítményértékelést eredményez.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	1160	1142	n.a.	n.a.	113	135
2013	1135	1111	n.a.	n.a.	111	112
2014	1111	1104	n.a.	n.a.	84	91
2015	1098	1073	n.a.	n.a.	56	78
2016	1072	1063	n.a.	n.a.	59	73
2017	1039	1039	n.a.	n.a.	60	60

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljes körűen rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok). A gyermekes családok gazdasági aktivitásáról az önkormányzat nem gyűjtött adatokat, ilyen jellegű felmérés nem készült a településen.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének. Az egyenlő bánásmód érvényesülését saját példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata is magasabb. A településen élő nőket gazdasági szempontból a munkahelyek hiánya és a foglalkoztatási nehézségek különösen sújtják.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyák a munkából való kiesés miatt.

A munkaerőpiacról történő kiesés nem csak és nem elsősorban a szaktudás elavulása miatt jelent nagy hátrányt a kisgyerekes nőknek. Fontos probléma lehet a kapcsolati háló gyengülése, ám a szakmai, munkahelyi kapcsolatok ápolása segítheti a visszatérést. A statisztikai adatokból megállapítható, hogy az alacsony végzettséggel rendelkező nők esélye a legrosszabb a munkaerő

piacon történő elhelyezkedés szempontjából. Elhelyezkedési esélyüket tovább rontja, hogy gyakran vállalnak három vagy több gyermeket az alacsony végzettséggel rendelkező nők.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a gyermekek napközbeni ellátásának színvonala.

A gyermekek napközbeni ellátása a gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését jelenti, amelyet arra az időre kell megszervezni, amíg a szülő munkavégzése, betegség vagy egyéb ok miatt nem tud gondoskodni gyermekéről. A napközbeni ellátás megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - bölcsődében, családi napköziben, házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban vagy napközis táborban, valamint az óvodában és iskolai napköziben.

Míg Sásdon az elmúlt években ez utóbbi – minimálisnak tekinthető - ellátási formákon kívül semmiféle segítséget nem kapott a szülő ilyen jellegű gondjai megoldásában, hatalmas előrelépés történt a bölcsőde 2010. évi ismételt megnyitásával. A településen az 1991-ben bezárt bölcsődét követően bölcsődei csoport 20 évvel később indult ismét, 12 férőhellyel.

Bár az előzetes felmérések szerint a tervezett egy bölcsődei csoport nem tudta volna kielégíteni a jelentkezők igényeit, a tényleges beiratkozáskor azonban lecsökkent ez az igény, elmondhatjuk, hogy az első két év során az igényeket kevés kivételtől eltekintve ki tudta elégíteni az intézmény, és szinte folyamatosan telített létszámmal tudott működni. A gyermekek nagy része sásdi. A bölcsőde a tejkonyha hiánya miatt csak 1 év feletti gyermeket fogadhat, ténylegesen a gyermekek nagy része a 2. életévét is betöltötte a bölcsődébe kerülésekor.

A feladatellátás 3 fővel történik. A szükséges kisgyermeknevelő-gondozó szakképesítéssel rendelkező 2 gondozónő – egyikük a bölcsőde szakmai vezetője – mellett egy dajka végzi a feladatokat.

A bölcsőde a Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje intézményegység keretében működik. A bölcsődei csoport megszervezésével, indításával kapcsolatosan kiváló munkát végeztek, jelzi ezt nemcsak a gondozott gyermekek szüleinek elégedettsége, de pénzügyi és szakmai ellenőrzések pozitív eredménye is.

A bölcsőde jelenleg is telített létszámmal működik, a jelentkezések az utóbbi években meghaladják a felvehető létszámot. 2014 év elején – a gyed extra bevezetésének első pillanatától - jelentkeztek először olyan igények, amelyek jóval meghaladják az egy csoport (12 gyermek) kapacitását. Egyre kevésbé tudja az igényeket kielégíteni az intézmény, a környékbeli kis bölcsődék indításával, az ottani lehetőségek igénybe vételével viszont az a reális veszély fenyeget, hogy a sásdi kisgyermek nemcsak a bölcsődét, de az óvodát, később az iskolát sem a városban fogja igénybe venni. Emiatt a kedvezőtlen tendencia miatt is meg kell fontolni a bölcsőde bővítését. Ehhez a finanszírozás átalakítása megtörtént, fenntartás oldaláról a fejlesztésnek akadálya nincs, a helye viszont kérdéses, mivel a jelenleg használt épületrész nem bővíthető. A fejlesztéshez forrást is kell találni, jelenleg erre pályázati lehetőség nincs.

A bölcsődei, az óvodai és iskolai napközi ellátások mellett továbbra is szükség volna kiegészítő szolgáltatásokra: nyitvatartási időn túl, óvodai-iskolai szünetekben továbbra is megoldatlan a dolgozó szülők kisgyermekének ellátása. Az esetlegesen és részlegesen jelentkező gyermekfelügyeleti igényeknek a kielégítése történhet intézményi ellátási formában (összevont csoportban, kiegészítő jelleggel) vagy családi napköziben, házi gyermekfelügyelet keretében. Az igények kielégítésére többféle megoldás is született:

- A családsegítő szolgálat, valamint az általános iskola 2017-ben és 2018-ban is 1-2 hetes napközis tábort, Erzsébet-tábort szervezett a nyári szünetben. Az önkormányzat az EFOP-3.9.2-16-2017-00044 azonosító számú, Humán kapacitások fejlesztése a Hegyháti járásban című

pályázati projektje keretében a helyi tantervhez illeszkedő képzési tematikával a tanulói aktivitásra épülő iskolán kívüli tevékenységként szünidei tematikus programokat szervez, melynek során 2018. nyaratól 2020. elejéig valamennyi iskolai szünetben az iskolások számára napi 5 órában, a szülői munkavállalást támogató, szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó gyermekfelügyeletet, hátrányos helyzetűek felzárkóztatását célzó szünidei programot szervez.

- Az önkormányzat a jelentkező szülői igények miatt, vállalva az ezzel járó többletterheket, úgy döntött, hogy az óvoda és a bölcsőde sem zár be nyáron, összevont csoportban ugyan, de folyamatosan fogadják a gyermekeket.

A GYES utáni visszatérést nehezíti a bölcsődei férőhelyek korlátozottsága, a vidéki munkavállalást az óvodai nyitva tartás korlátozottsága.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

Házasságkötések és válások számának alakulása

Év	Házasságkötések száma (eset)	Válások száma (eset)
2008	15	8
2009	2	14
2010	15	10
2011	9	11
Összesen	41	43

Forrás: KSH

A házasságkötések számának és gyakoriságának alakulását vizsgálva elmondható, hogy a házassági kedv hektikusan alakul, inkább csökken, a házasulandók életkora pedig egyre magasabb. Általánossá vált a 25-30 évesen megkötött első házasság – nem ritkán akár több éves élettársi kapcsolatot követően. Emellett a válások száma tartósan magas, elérte, a vizsgált időszakon belül pedig meg is haladta az ugyanezen időszak alatt megkötött házasságok számát.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	2	76	38
2013	2	97	49
2014	2	95	48
2015	2	92	46
2016	2	102	51
2017	2	101	51

Forrás: TeIR és helyi
adatgyűjtés

A születések számában évek óta lassú csökkenés tapasztalható. A jelenség mögött a gyermekvállalás idősebb korban való áttolódása is állhat. Okkal feltételezhető, hogy az utóbbi években társadalmi szinten változott a gyermekvállalási attitűd.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. Magyarországon hetente hal meg egy nő társa általi bántalmazástól. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része Sásdon is felderítetlen marad. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján derülhet erre fény, illetve ha már egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

A nők elleni erőszak, brutalitás nyíltan és látens formában egyaránt jelen van, ugyanakkor a nőket érő erőszak, a családon belüli erőszak (CSBE) statisztikai nem kiugróak. A megtörtént esetek következetes kivizsgálása, a gyermekvédelmi, családsegítő szervezetek, szolgálatok azonnali intézkedése jelent előrelépést.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások – anyaothton, családok átmeneti otthona - közvetítése a családsegítő szolgálat által történik. Hiányzik a járásban a krízishelyzetben levő nők és családok azonnali megsegítését szolgáló szolgáltatások közül az anyaothton, illetve a családok átmeneti otthona (CSÁO). Ezeket a szolgáltatásokat lehetne járási szinten is biztosítani, nagy igény lenne rá a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást ellátó szakemberek véleménye és tapasztalatai alapján.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzati képviselő-testületünk 7 tagjából 2 nő, azonban közülük került ki a város polgármestere. Az önkormányzati bizottságok két nem képviselő tagja egyaránt nő. A két nemzetiségi önkormányzatban ennél is jelentősebb a nők aránya, 75, illetve 50 %-os. Az önkormányzati hivatal középvezetőinek harmada nő. Az önkormányzati intézmények vezetői, (ÁMK, szociális intézmények) igazgatója, helyettese és intézményegység-vezetője is nő, és az állami köznevelés rendszerében a tankerületi irodavezető és az intézményvezetők úgyszintén. A helyi civil szervezetek aktív tagjai valamivel nagyobb részben a nők. A városban azonban a nők érdekvédelme nem tudatos, tervszerű módon történik, nem működik olyan szervezet sem, amely a női érdekvédelmet tűzte volna célul.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon.

Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez állami probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. A kisgyermekes anyák életét igyekszik segíteni a védőnői szolgálat által patronált, civil kezdeményezésként létrejött Baba-Mama Klub is, amely a hasonló élethelyzetben, azonos kihívásokkal rendelkező anyák önszerveződő csoportja.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
bölcsődei férőhely-hiány, amely miatt a munkahellyel nem rendelkező, de aktívan munkát kereső anyának kevés esélye van az ellátás igénybe vételére	Bölcsődei férőhely-bővítés
játszóterek száma, állapota nem kielégítő	Játszóterek kisgyermekeknek
részmunkaidős foglalkoztatás iránti igény, amely segíthetné a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását, a friss nyugdíjas nők nyugdíj melletti aktivitását,	Családbarát Vállalkozás

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A népesség öregedésével járó társadalmi demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. 2025-re Európa népességének mintegy egyharmada eléri, vagy meghaladja a 60. életévet, ezen belül is a 80 évesnél idősebbek száma különösen jelentős mértékben nő majd. A jövőben az idős emberek az európai népesség növekvő részarányát fogják képezni. Ezt a hatást csak fokozza, hogy az orvostudomány fejlődésével, növekszik a várható élettartam is. Ez a tendencia óriási hatást gyakorol Európa egész társadalmára.

A demográfiai tendenciák és a megélhetési viszonyok arra hívják fel figyelmünket, hogy a társadalom számára komoly kihívás, hogy miképpen kezelje az idősödés problémáját. A társadalmi szerepek közötti differenciálódás, a jövedelemolló egyre erőteljesebb kinyílása, a munkanélküliség magas aránya és a munkajövedelmek reálértékének csökkenése növeli a szociális támogatásra szorulókat.

A mai magyar társadalomban jelentős többlet terhet ró egy családra, ha idős beteg hozzátartozójáról gondoskodni kell. A havi biztos munkabért nem pótolja semmilyen ápolásból származó jövedelem, valamint a munkaerőpiacra visszajutás esélye is igen csekély azok számára, akik akár több évet ápolják idős szerettüket. A jelenlegi idős korosztály emlékszik még, mikor a többgenerációs háztartás volt jellemző társadalmunkra, a nők szerepe a gyermek nevelése, a ház körüli munka elvégzése és az idős hozzátartozók ápolása-gondozása volt. Nehéz elfogadni a megváltozott helyzetet, hiszen mára a nők helyzete megváltozott, a család mellett nagy szerepe van a munkavállalásnak.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

Az idősök életminőségének javítását célzó társadalmi programok a szociális segítség feladatai mellett újszerű kihívásokkal is szembe találják magukat. Demográfiai előrejelzések szerint valamennyi időskorú csoport aránya növekedni fog, de a legidősebbek, azon belül pedig a nők részaránya emelkedik legintenzívebben. A nemek aránya fokozatosan a nők felé tolódott el: 1980-ban ezer férfira 1064, 2001-ben 1102, 2005-ben 1107 nő jutott. Fontos körülmény, hogy a nők várható átlagos élettartama hosszabb, halandósága alacsonyabb, mint a férfiaké. Ennek következtében a 40 évesnél-idősebb korosztályokban nőtöbblet alakul ki, és a kor előre haladtával növekszik.

Az idős korban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

A fogyatékos-ügy és az idős ügy összekapcsolása indokolt – bár természetesen ennek vannak vitatható része(i) –, mert a fogyatékos emberek iránti érdeklődés, elfogadás vagy befogadás és figyelem, csak akkor emelhető a társadalmi érdeklődés középpontjába, ha az emberek egyre nagyobb része látja be, hogy ő maga személyesen is érintetté válhat.

Az országos trenddel egyezően városunkban is jellemző a lakónépesség előregeredése. Jelenleg az össznépesség 28,3 % 882 fő tartozik a 60 évnél idősebb korosztályba (5 éve ez az arány még 27,4 % volt). A mai egészségügyi, tudományos, technológiai lehetőségek már biztosítják az időskor jobb egészségben történő megélését. Az időskorúak aktívabban vállalnak részt a közéletben, hatékonyabban járulnak hozzá a saját közösségeik alakításához.

Az öregedő népesség mellett az aktív korúak állásnélkülisége, az alacsony keresettel és nyugdíjjal rendelkezők arányának növekedése jellemző. Az időskorúak anyagi, fizikai, egészségügyi, szellemi állapota nagyon heterogén képet mutat. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint Sásdon 330 egyszemélyes háztartás volt. Ez nagyrészt az időskorúakat érinti, hiszen közülük élnek legtöbben egyszemélyes háztartásban, magányosan, akik nélkülözik a családi gondoskodást. Jellemzően alacsony jövedelemmel rendelkeznek, a megélhetési és gyógyszerköltségeik magasak, önálló képességük korlátozott, segítségre, támogatásra szorúlnak. Egy kisebb rétegük számára biztosított a családi gondoskodás, az anyagi biztonság, elérhetőek számukra a fizetős jóléti és kulturális szolgáltatások.

„Növekszik azoknak az idős emberek száma, akinek a nyugdíja, nyugdíjszerű ellátása rendkívül alacsony, és messze elmarad a mindenkori minimálbértől. A jelenleg Magyarországon működő foglalkoztatási rendszer nem kedvez a nyugdíjasok foglalkoztatásának, gyakori érv, hogy a nyugdíjas egy aktív korútól veszi el a munkahelyet, másrészt nyugdíjasként nehéz úgy munkát vállalni, hogy az a nyugdíjat ne veszélyeztesse. Már 45-55 éves korban jelentkeznek elhelyezkedési nehézségek.”¹⁰

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	439	631	1 070
2013	420	609	1 029
2014	396	586	982
2015	380	581	961
2016	382	578	960
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nyugellátások alakulása Sásdon

A sem munkajövedelemmel, sem nyugdíjszerű ellátással nem rendelkezők a szociális ellátások rendszerében kapnak rendszeres pénzellátást. Közülük a még aktív korú, de tartósan állástalanok – ha családjuk alacsony jövedelme ezt indokolja – egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást (EGYT) kapnak. Sásdon 2012-ben rendszeres szociális segélyben részesülő, a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betöltők száma 7 fő volt, mára az az új rendszerben ezek a személyek eltűntek, az EGYT-ben nem részesül senki.

A szociális törvény értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Évek óta 5 ilyen személy él városunkban.

¹⁰ Hegyháti Esélyteremtő Programterv

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	5
2013	5
2014	5
2015	3
2016	5
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Időskorúak járadékában részesülők Sásdon

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma ?	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	247	23	9%	na.	na.	#ÉRTÉK!
2013	223	30	13%	na.	na.	#ÉRTÉK!
2014	175	23	13%	na.	na.	#ÉRTÉK!
2015	134	20	15%	na.	na.	#ÉRTÉK!
2016	132	25	19%	na.	na.	#ÉRTÉK!
2017	120	25	21%	na.	na.	#ÉRTÉK!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély a munkaerő-piacon kevés van, kivéve ha speciális tudással rendelkezik. Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Jellemzően azonban ezek az esetek nem kapnak nagy visszhangot. A társadalmi megítélése azonban még gyakran az, hogy az idősödő ember igyekezzék minél előbb, a rá vonatkozó szabályok szerint az első alkalommal nyugdíjba, ne „vegye el” a lehetőséget, munkahelyet a fiatalok elől. Ezt a megközelítést sokszor maguk az érintettek is magukévá teszik, manapság a társadalmi igazságosság elvévé kezd válni – annak ellenére, hogy valójában nem szolgálja sem a nemzetgazdaság fejlődését, sem pedig az egyén számára az egészséges, aktív időskor megélését.

Nem rendelkezünk adatokkal az idősek foglalkoztatottsága, a még dolgozni akaró, illetve munkahellyel rendelkező nyugdíjasok pontos számáról. Az azonban elmondható, hogy az egyre bővülő álláshelyek, a munkáltatók jól átgondolt érdeke a tapasztalt, megfelelő hozzáállással rendelkező munkavállalók értékelése, a nyugdíjas szervezetben rejlő lehetőségek stb. a jelenleginél is nagyobb arányban eredményezhetik a nyugdíj melletti foglalkoztatást.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősokkal való foglalkozás vegyes képet mutat. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része minden állampolgár részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. A szociális szolgáltatások köre egyre teljesebb, főként az idősök nappali ellátása beindításával.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma			
Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	567	0	0,00%
2013	574	0	0,00%
2014	572	0	0,00%
2015	584	33	5,65%
2016	601	82	13,64%
2017	617	82	13,29%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzat az idősök közösségi életben való részvételét, civil szerveződését, közösségépítését, mentális állapotának javítását az alábbi intézkedésekkel segíti

- Az önkormányzat támogatja a város nyugdíjas szervezetének működését. A támogatás egyrészt a működési feltételek, keretek (Művelődési Központ) biztosításával, másrészt közösségépítő utazás, kirándulás, rendezvényszervezés költségeinek átvállalásában jelenik meg.
- A város időskorú lakosságát évente idősök bálja rendezvényen látja vendégül az önkormányzat.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai				
Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2012	1	55019	0	1
2013	1	55019	0	1
2014	1	54860	0	1
2015	1	54408	0	1
2016	1	54259	0	1
2017	1	54259	0	1

Forrás: TEIR

A Városi Könyvtár és Művelődési Központ szolgáltatásai között megtalálható az internet elérés, amely lehetőséget nyújt a korosztálytól független, széleskörű információk megismeréséhez és kicseréléséhez.

a) Az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A háziiorvosi alapellátást 3 körzetben, 3 háziiorvosi szolgálatnál vehetik igénybe az idősök. A harmadik felnőtt háziiorvosi körzet kialakítására, a szolgáltatás színvonalának növelése érdekében, 1998-ban került sor. Mind a 4 háziorvos 1992, illetve 1998. óta vállalkozásban látja el feladatait. Az önkormányzat a saját tulajdonú rendelőköt folyamatosan eladta a szolgáltatóknak, illetve a háziorvosok saját fejlesztést is végrehajtottak, így mára valamennyien saját tulajdonú rendelőben fogadják a pácienseket. A háziiorvosi rendelők többsége akadálymentesített.

A háziiorvosi ellátás keretében történik az idősök vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotuk ellenőrzése, orvosi rehabilitációjuk, szükség esetén szakorvosi, vagy fekvőbeteg gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalásuk. A szolgálatok a napi betegforgalom ellátása mellett jelentős szerepet vállalnak az idősök gondozásában, felvilágosításában.

A leggyakoribb betegségek a magas vérnyomás, melyben a 65 évesnél idősebb korosztály közel fele szenved, a szívizombetegségek, mely a népesség negyedét érinti. Az orvosi szakellátást 3 felnőtt háziorvos biztosítja.

Az alapellátáson túl az önkormányzat az időskorúak egészségmegőrzése érdekében az állam által biztosított alanyi jogosultság mellett méltányosságból is támogatást nyújt a gyógyszerköltségekhez, gyógyászati segédeszközök kiváltásához rendszeres pénzbeli támogatás útján.

A szakrendelések dombóvári elérhetősége időskorban korlátozott, nehézséget jelent. Éppen ezért lenne célszerű legalább a rendszeresen általánosan végzett laborvizsgálatokhoz a helyi vérvétel lehetőségének megteremtése, hogy legalább ezért ne kelljen utazni.

Az önkormányzat az időskorúak szociális problémájának kezelése, segítése érdekében a helyi ellátórendszerét – az anyagi források szűkössége adta keretek között - folyamatosan az időskorúak szükségleteihez, igényeihez igazítja a pénzbeli ellátások és a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások tekintetében egyaránt. Ennek érdekében a szociális ellátás keretében az önkormányzat átvállalja a 70 éven felüli, egyedülálló idősök hulladékszállítási díjának felét (114 fő számára), és a rászoruló, 85500 forintnál alacsonyabb jövedelemmel rendelkező 70 éven felüli egyedülállók kommunális adójának (évi 5.500 forint, mintegy 20 fő számára) összegét.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerint a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások célja, hogy az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújtson a saját otthonukban az önálló életvitelük fenntartásában azoknak a szociálisan rászorulóknak, akik egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában egyedül nem képesek boldogulni. Az idősök koruk és a gyakran ezzel együtt járó egészségromlás miatt kiemelt célcsoportja a helyi alapellátásnak.

Szakosított ellátás keretében, tehát magasabb fokú, otthon nyújtó, azaz bentlakásos formában azokról a szociálisan rászorult személyekről kell gondoskodni, akiknek az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Településünkön az intézményesített idős gondozásnak vannak hagyományai. Az Öregek Napközi Otthona 1992-ig 20 fő nappali ellátását végezte, ezt követően a házi segítségnyújtás 2 gondozóval, és az étkeztetés 60-80 fővel, segítette az idősök megszokott környezetükben való önellátását.

Városunkban jelenleg az időskorúak részére az alábbi kötelezően nyújtandó szociális szolgáltatások hozzáférhetőek:

- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Családsegítés

- legújabb szolgáltatásként a nappali ellátás.

A városban civil fenntartó által nyújtott jelzőrendszeres házi segítségnyújtás érhető még el.

Házi segítségnyújtás. Ez a szolgáltatás segítséget nyújt azok számára, akik otthonukban önmaguk ellátására nem, vagy csak részben képesek. Az ellátást igénybe vevők saját környezetükben az életkoruknak megfelelően, egészségi állapotuk figyelembevételével, meglévő képességeihez mérten kapnak segítséget.

A szolgáltatást 2012 évben összesen 51 sásdi rászoruló vette igénybe.

Házi segítségnyújtás során nyújtott segítség típusai illetve azok igénybevételének százalékos megoszlása:

- Orvos által előírt ápolási, gondozási feladatok ellátása 33 %
- Segítségnyújtás a higiénia megtartásában 24 %
- Bevásárlás, mosás, takarítás 37 %
- Meleg étel biztosítása 2 %
- Ügyintézés, érdekképviselet 4 %

A fenti százalékos arányszámok jól tükrözik, hogy a házi gondozásban a bevásárlás, mosás, takarítás a meghatározó tevékenységi forma. Jól mutatják az adatok, hogy a segítséget inkább az önálló életvitel fenntartása érdekében kérik az ellátottak. A gondozók együttműködnek a háziorvosi szolgálattal, gyakran helyettük dolgoznak. A nagyszámú ellátott életkorából is adódóan egyre több és összetettebb betegségek miatti gondozást kell biztosítani s a gondozók jelzései alapján szembe kell nézni a demenciát okozó idős emberek helyzetével.

Az idős emberek nappali ellátása a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes idős emberek, illetve 18. életévet betöltött, egészségi állapota miatt támogatásra szoruló személy napközbeni ellátására, gondozására szolgál. 75 főnek nyújt ellátást a társulási intézmény, a Sásdi Szociális Szolgálat, az igénybe vevők javarészt sásdiak. Itt demens idős emberek ellátására is lehetőség van, mely tovább növeli az esélyek egyenlőségét.

„A folyamatosan növekvő átlagéletkor miatt az időskori demenciával élők számának emelkedése jellemző a járásra. Ezt a mentális egészségromlást (demencia, mint időskori elbutulás) természetes folyamatként értelmezik a szociális területen dolgozó járási szakemberek - a nemzetközi tendenciákkal összhangban. Alapellátásként is nagy szükség van a közösségi pszichiátria visszaállítására járási szinten, sokat javítana mind a házi segítségnyújtás, mind a szakellátás helyzetén és működési hatékonyságán.”¹¹

Étkeztetés. Sásd Város Önkormányzata a környékbéli kistelepülésekre (Felsőegerszeg, Meződ, Palé, Varga, Vázsnok) is kiterjedően szervezte meg az étkeztetés feladatellátást. Az ebéd beszerzése a napközi konyháról (ÁMK) történik, a szolgáltatás megszervezéséhez szociális segítő, a kiszállításhoz gépkocsivezető és gépkocsi áll rendelkezésre. A szolgálat nem intézményi keretben, hanem az önkormányzat által közvetlenül, szakfeladaton került megszervezésre.

Az étkeztetést az igénybevevők szükségleteinek megfelelően, az ebéd elvitelének lehetővé tételével vagy lakásra kiszállítással biztosítják. Az étkezés keretében főétkezésként hétköznapi napokon napi egyszeri meleg ebédet nyújtanak. A személyi térítési díj az alacsony jövedelmű igénybe vevők számára csökkentett összegben, támogatással kerül megállapításra.

2009-ben az igénybe vevők jogosultsági ok szerinti megoszlása

	férfi	nő
betegek, szenvedélybetegek és fogyatékosok	10	4
hajléktalanok	3	-
idősök: 65-69 évesek	7	3
70-74 évesek	12	12

¹¹ Hegyháti Esélyteremtő Programterv

75-79 évesek	11	15
80 év feletti	10	27
Összesen:	53	61

A Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft. fenntartásában 2014. november 30-tól működő **Hegyháti Szociális Alapellátási Központ** biztosítja a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtást** a Hegyháti járás 26 településének közigazgatási területén, valamint 45 önkormányzat közigazgatási területén a Szigetvári járásban.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

400 készülékre van engedélye az intézménynek, amiből jelenleg 393 készülék van kihelyezve 27 településen.

Ellátási területe a működési engedély szerint: 27 hegyháti település, Ág, Alsómocsolád, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Bikal, Felsőegerszeg, Gerényes, Gödre, Kisbeszterce, Kishajmás, Kisvaszar, Mágocs, Mekényes, Meződ, Mindszentgodisa, Nagyhajmás, Oroszló, Palé, Sásd, Szágy, Tarrós, Tékes, Tormás, Varga, Vásárosdombó, Vázsnok a támogató szolgáltatás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás vonatkozásában.

A biztosított szolgáltatások:

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenése
- a segélyhívás okául szolgáló okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtétele
- szükség esetén további, az egészségügyi és szociális ellátás illetve rendőrség körébe tartozó ellátás kezdemény

Az 1/2000 (I.7.) SZCSM rendelet 28/A. §. által meghatározott feladatokat látja el:

- **felügyelet** szolgáltatási elemet biztosít.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás munkatársai a fenti szolgáltatásokat az ellátott otthonában személyesen biztosítják illetve (diszpécser központ) közvetítéssel, szervezéssel, tanácsadással segítik az azokhoz való hozzájutást.

Ezen túl a város még az alábbi módokon segíti a rászoruló időseket:

- egyedül élő 70. életévüket betöltött idősök hulladékszállítási díjának 25 %-át az önkormányzat fizeti meg,
- átvállalja az általa lakott lakás után fizetendő magánszemélyek kommunális adójának megfizetését az önkormányzat annak a 70 éven felüli egyedül élő személynek, akinek a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át,
- a szociális étkeztetés térítési díjának megfizetéséhez kedvezményt biztosít az alacsony jövedelemmel rendelkezők részére.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 86.§ szerint a 30 000 főt meghaladó lakosságszámú településnek, illetve megyei fenntartó útján kötelező szakosított ellátást fenntartaniuk.

Sásd az 1990-es években tett kísérletet idősök otthona működtetésére. Átvette és néhány évig működtette a szomszédos Vásárosdombó külterületén található 100 férőhelyes margitmajori szociális otthont. A finanszírozási nehézségek miatt az intézményt 1999-ben a római katolikus egyháznak adta át az önkormányzat. Sásdon nem működik otthont nyújtó ellátás, az igényeket a Skóciai Szent Margit Gondozóotthon (Margitmajor), illetve az alsómocsoládi és szakcsi idősök otthonai tudják részben kielégíteni. A várakozási idő nagy, szükség volna helyben erre a szolgáltatásra, azonban a jelenlegi fejlesztési lehetőségek erre nem engednek teret.

b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Sásdi ÁMK Városi Könyvtár és Művelődési Központ intézményegysége keretében működő városi könyvtár, a művelődési központ kulturális programjai és az intézményben működő Őszidő Nyugdíjas Klub állandó és aktív látogatói, a közművelődési szolgáltatások leghűségesebb igénybe vevői mindig is az érettebb korosztály volt.

c) Idősek informatikai jártassága

Településünk idősei körében nem készült felmérés, így teljes körű adatokkal nem rendelkezünk az idősek informatikai jártasságáról.

Országos statisztikák szerint az 50-60 éves korosztály nagy lemaradásban van az internet használat terén, ezeknek a hátrányoknak a leküzdése, az egyénben ösztönösen működő gétek lerombolása, és a megfogalmazódó igények kielégítése érdekében országosan olyan kezdeményezés, képzés indult útjára, amelynek célja a szenior korosztály számítástechnikai oktatása.

A könyvtár szolgáltatásai között megtalálható az internet elérés, amely lehetőséget nyújt a korosztálytól független, széleskörű információk megismeréséhez és kicseréléséhez. Az itt dolgozó könyvtáros információs-technikai segítséget nyújt az érdeklődőknek.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A települési önkormányzat kiemelt kapcsolatot tart fenn a Sásdi Őszidő Nyugdíjas Klubbal, rendszeres együttműködés keretében, az ÁMK Városi Könyvtár és Művelődési Központ útján támogatja a szervezet programjait, célkitűzéseit, illetve a programokon az önkormányzat is képviselteti magát.

Az önkormányzat a nemzedékek közötti szolidaritás, az elfogadás, tolerancia fejlesztését azzal is segíti, hogy a település kulturális rendezvényein állandó vendégek, aktív szereplők voltak az idősek klubja tagjai. Így az óvodás és iskolás gyermekek, a zeneiskolások, a város felnőtt amatőr előadói kölcsönösen megismerhették és elismerhették egymást, gyakorolhatták egymás elfogadását, a toleráns viselkedést. A városi rendezvényeken különböző korú, foglalkozású, érdeklődési körű embereknek biztosított lehetőséget az önkormányzat bemutatkozásra, kézműves munkáik, termékeik kiállítására (nemzeti ünnepek, Pite- és Borfesztivál, adventi vásár stb.). Ezek a rendezvények egyúttal ismerkedési, kapcsolatépítési lehetőséget is biztosítanak számukra.

Az általunk is támogatott aktív idősödés koncepciójában nemcsak arra nyílik lehetőség, hogy a szociális védelmi kiadásokat csökkentjük, és minőséget adjunk az emberi életnek idős korban is, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy megoldást találjunk azokra a társadalmi étellel kapcsolatos követelményekre, amelyeket egy idősödő társadalom állít elénk.

Az idős korra való felkészülésnek még nem alakultak ki hagyományai. A nyugdíjba vonulás után megmaradó több szabad idő depresszív tünet-együttest generál. A megbirkózási stratégiák megismerésével, mind szélesebb ismeretterjesztő programok keretében kell segítséget adni az időskori problémák megoldására. Ennek formája a támogató kisebb közösségek létrehozása, mely egyben véd az elmagányosodástól, a fölöslegesség érzésétől is.

Szükség van az alábbi gyakorlatok fejlesztésére, erősítésére:

- rendszeres beszélgetések az időseket érintő témákról;
- fiatalokkal való találkozások, közösségi kapcsolatok kialakítása;

- olyan programokba való bevonás, amely a csoportkohéziót erősíti;
- színházi előadások látogatása, illetve kirándulások szervezése;
- klubfoglalkozások, társas programok, képzőművészeti körök szervezése;
- igény szerint mentálhigiénés gondozás, valamint lelki segélyszolgálat biztosítása.

Az idősebb korosztály egyrészt nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkezik, másrészt sokan keresik az aktív elfoglaltság és szabadidő-eltöltés lehetőségeit, így az önkéntességben fontos szerepet játszhatnak.

Önkéntes tevékenység keretében az idősek tudásuk és tapasztalataik révén nagy segítséget nyújthatnak a civil szervezetek működéséhez is.

Fontos feladatunk a közeljövőben a társadalom különböző partnereinek bevonása. Szoros együttműködésre van szükség az időügyi szervezettel, a szociális szolgáltatókkal, egészségügyi partnerekkel, hiszen a hazai idős-politika célkitűzései hosszú távúak, a jelenre és a jövőre is fókuszálnak. Legfőbb céljaink között szerepel a generációk együttműködését elősegítő programok bevezetése, együttműködés kialakítása a civil és önkormányzati, más-más generáció érdekeit képviselő intézmények között.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
közzolgáltatások elérése idősebb korban nehézséget okoz	Szolgáltatások felmérése
informatikai eszközök használata idősebb korban nehezebb	Netnagyi
egészségi állapot fenntartása rendszeres szűrésekkel érhető el	Egészségmegtartó programok
mentális problémák, elmagányosodás	Generációk együttélése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékossgal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni. Az Országgyűlés a fogyatékossgal élő emberek hátrányainak enyhítésére, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében elfogadta a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt.

A törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

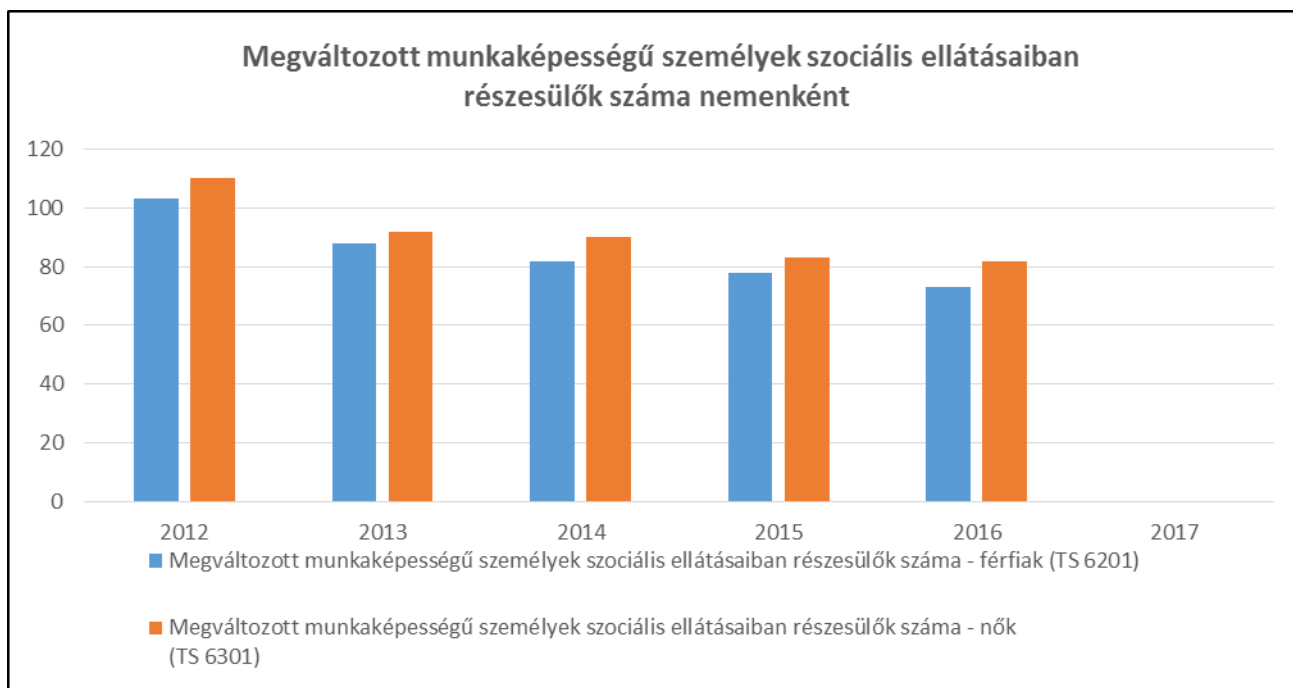
A fogyatékkal élő személyek számára vonatkozóan helyi adat nem áll rendelkezésre. A 2001. évi népszámláláskor Magyarországon 577 ezer fő volt a fogyatékkal élők száma, ez a népesség 5,7%-át tette ki. Az adatfelvétel - a KSH szerint is - alulbecsüli a fogyatékos népesség adatait, így a létszám 600 ezer főre becsülhető.

A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, mivel a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, hanem életkora előre haladtával betegség vagy baleset következtében vált azzá. A fogyatékos személyek között a 60 évnél idősebbek aránya 44,8 %, több mint kétszerese a népesség egészében képviselt arányhoz viszonyítva. A fogyatékossgat leginkább valamilyen tartós betegség idézi elő (53,8 %). A fogyatékos személyek 17 %-a szenved születése óta fogyatékossgban.

A 2001. évi népszámlálás kategóriái szerint megállapítható, hogy a fogyatékos személyek közül legnagyobb arányt a testi fogyatékosok és a mozgássérültek képviselik együttesen (43,6%), míg az értelmi fogyatékosok aránya megközelítőleg 10 %, a vakok és gyengén látók aránya 14,4 %. Az egyéb fogyatékossgban szenvedők aránya 21,6 %. Hallás-, beszédzavar fogyatékossgban kb. 10%-uk szenved.

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint a fogyatékos személyek 13,2%-a valamilyen speciális általános iskolában végezte tanulmányait. Az általános iskolánál magasabb fokú végzettséggel legnagyobb számban a mozgássérültek rendelkeznek, kisebb arányban a vakok és a hallássérültek, az értelmi fogyatékos tanulók pedig ebből szinte teljesen kirekesztődnek. A fogyatékos személyek iskolai végzettsége összességében alacsonyabb, mint a népesség egészéé. A népszámlálás adatai szerint a fogyatékos személyek 32%-a nem fejezte be az általános iskolát, s befejezett alacsony iskolázottsággal csak 39%-uk rendelkezett. Ez a nem fogyatékos személyek iskolai végzettségének arányától messze elmarad. Szakképesítéssel, illetve érettségivel 25%-uk rendelkezik, míg egyetemi, főiskolai végzettsége a fogyatékos személyek 5%-ának van.

Sáson a fogyatékossgal élők számára a célcsoport részére juttatott szociális ellátások számából következtethetünk.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

A vizsgált célcsoport száma és aránya némiképp csökkent az utóbbi 5 évben.

a) Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- rehabilitációs ellátásban részesül,
- aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §.)

A fogyatékos személyek esetében gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben.

A 2001. évi népszámlálás szerint a fogyatékos személyek foglalkoztatási mutatója 9%-os volt az 1990. évi 16,6%-hoz képest. Ezzel párhuzamosan a munkanélküli fogyatékos személyek 0,7 %-os aránya 2%-ra emelkedett. Ez azzal magyarázható, hogy az érintettek inaktív keresővé (57,5%-ról 76,7%-ra) váltak.

A fogyatékossgal élő emberek még a kevés számú akkreditált foglalkoztatóknál sem tudnak elhelyezkedni, a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésük szinte lehetetlen. Ráadásul a fogyatékossgal élő foglalkoztatottak egy része:

- nem rendelkezik képesítéssel, szaktudással,
- mentális és fizikai képessége alacsonyabb szintű,
- munkateljesítménye jelentősen elmarad a kívánt normáktól.

A célcsoport foglalkoztathatósági dimenziói:

- nem jelennek meg a helyi munkaügyi kirendeltségeken, ahol az átképzéseket biztosítanák számukra,
- nem jutnak el a segítő szolgáltatások igénybevételéhez (pl. életvezetés, rehabilitációs tanácsadás stb.),
- többségük immobil, azaz fizikálisan is nehezen mozdul el lakóhelyéről.

Fogyatékossgal élők foglalkoztatásának intézményi formája a szociális foglalkoztatás. Környékünkön szociális foglalkoztató nincs.

Fogyatékos személyek önkormányzati (köz)foglalkoztatásba történő bevonására 2014-ben történt először kezdeményezés. A rehabilitációs célú, állami támogatással történt foglalkoztatásuk sikeres volt mind az önkormányzat, mind a foglalkoztatottak részéről. Az első évben 4, a következő évben már 5 fő munkába való bevonása történt meg, főként intézményi kisegítő munkakörökben tudtuk őket alkalmazni. Az önkormányzat folytatni kívánja ezt a programot, mellyel olyan személyek jutni munkajövedelemhez és a jól elvégzett munka nyújtotta megelégedettséghez, akiknek ez már évek óta nem adatott meg.

b) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs információnk arra vonatkozóan, hogy éri-e és milyen mértékben hátrányos megkülönböztetés a Sásdon lakó fogyatékkal élőket a foglalkoztatás terén.

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékossgal jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősök), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép- és hosszú távú terveinek elkészítése. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába.

A foglalkoztatás akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálattól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni foglalkoztatási kilátásaik is csökkennek.

c) Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A saját lakókörnyezetében élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a támogató szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad segítséget, emellett az igénybevevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az ön-érdekérvényesítést.

A **támogató szolgáltatás** célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A szolgáltatásban 2018-ban 39 fő, ebből 9 fő sásdi lakos ellátott vett részt.

Az 1/2000 (I.7.) SZCSM rendelet 39/B. §. által meghatározott feladatokat látja el:

- a) gondozás,
- b) készségfejlesztés,
- c) tanácsadás,
- d) szállítás,
- e) felügyelet,
- f) gyógypedagógiai segítségnyújtás,
- g) háztartási segítségnyújtás és
- h) esetkezelés

A volt sásdi kistérség 27 településén lát el feladatokat, amelyek

- **Gondozás:** Általános életviteli segítségnyújtás: gyalogos kísérés, lakáson belüli személyi segítség, ügyintézési segítség, közszolgáltatáshoz való hozzáférés segítése, lakásfenntartással kapcsolatos segítségnyújtás, gondozottal közös bevásárlás.

- **Speciális szállítás személyi segítségnyújtással:** rámpával, kerekesszékekben történő szállítás, kísérő személyi segítséget biztosító személyzettel.

Nem kizárólag fogyatékkal élők számára létrehozott, de más célcsoportok mellett számukra is elérhető alap- és szakosított szociális szolgáltatási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek egészségi állapotából adódó hátrányok és többletkiadások leküzdéséhez, többféle támogatás vehető igénybe.

- Magasabb összegű családi pótlék a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos kiskorú, illetőleg a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos nagykorú személy részére

- Fogyatékosági támogatás: a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől független anyagi segítség a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék a 25. életévének betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80%-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett 18 éven felüliek ellátása
- A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány adható ki. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott
- járóbeteg-ellátás keretében rendelhető gyógyszerekre - ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is - gyógyszerkerete erejéig, (az egyéni gyógyszerkeret legfeljebb 12.000,- Ft, az éves eseti keret 6.000,- Ft)
- gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá
- az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.
- A súlyos mozgáskorlátozott személyeket közlekedési kedvezmények, gépkocsi szerzési és gépkocsi átalakítási támogatás illeti meg, mely felhasználható személygépkocsi vásárlásához, segédmotoros kerékpárnak minősülő, három- vagy négykerekű jármű, vagy járműnek nem minősülő, sík úton önerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes gépi meghajtású kerekesszék vásárlásához. További közlekedési kedvezmény a parkolási igazolvány.
- Személyi jövedelemadó kedvezményre jogosult a súlyosan fogyatékos személy.
- Gépjárműadó mentességre jogosult a súlyos mozgáskorlátozott személy (a súlyos mozgáskorlátozott kiskorút vagy cselekvőképességet korlátozó (kizáró) gondnokság alatt álló súlyos mozgáskorlátozott nagykorú személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő szülő) egy darab, 100 kW teljesítményt el nem érő, nem személytaxiként üzemelő személygépkocsija után legfeljebb 13.000,- forint erejéig.
- Helyi és helyközi utazási jegy- és bérlet kedvezmények (vasúti személyszállítás, helyközi autóbusz közlekedés, helyi közúti közlekedés)
- A fogyatékos gyermek korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítését nyújtó intézmény igénybevételeivel kapcsolatban felmerült utazási költségekhez támogatás jár. Mértéke a menetrend szerinti közforgalmú közlekedési eszközök menetjegy ára.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. Az információs társadalom nyújtotta lehetőségek erősítik az esélyegyenlőséget a fogyatékos személyek számára. A fogyatékos személyt az információs esélyegyenlőség megilleti az információs társadalmi szolgáltatások igénybevételekor. A fizikai akadálymentesítés mellett szükség van a kommunikációs akadálymentesítésre is, hogy látványosan csökkenjen a társadalom közönye, idegenkedése a fogyatékosággal élőkkel szemben.

Amíg a kommunikációs, komplex akadálymentesítés nem történik meg, a fogyatékosággal élők hozzáférése a közszolgáltatásokhoz, információkhoz, kulturális és sportprogramokhoz korlátozott, nehézkes. Ennek leküzdéséhez olyan komplex tervezés és szemlélet szükséges, amellyel már kiinduláskor figyelembe veszik a fogyatékosok igényeit (pl. épületek, járdák, parkok, beszerzett járművek esetében).

Közlekedési nehézségek miatt az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe, az ide történő eljutásuk (eljuttatásuk) megoldandó feladat. Fogyatékkal élő gyerekek és fiatalok eljutása az iskolába, középiskolába is problémás. A nehézségek leküzdéséhez a támogató szolgálatot kell megerősíteni, annak hatékonyságát kell javítani. Az önkormányzat pedig ehhez nem rendelkezik közvetlen eszközökkel, lévén civil szolgáltató biztosítja ezt az ellátást.

a) Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A fogyatékkal élők egészségügyi alapellátásokhoz való hozzáférése részben valósult meg a városban. A háziorvosi és házi gyermekorvosi rendelők között van olyan, amelyik akadálymentesen megközelíthető. A teljeskörű infokommunikációs akadálymentesítés azonban még nem megoldott. Alakul a szociális alapellátáshoz való hozzáférés, és vannak előrelépések a köznevelési intézmények tekintetében is. A kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés még ennél is kedvezőbb képet mutat. Legfontosabb közművelődési és művészeti színterünk, a közösségi ház épülete akadálymentesen látogatható. Ezzel az itt található sportlétesítmény, a sportcsarnok is megközelíthető akadálymentesen. A közigazgatási szervek teljes körű akadálymentesítése is megvalósult a városháza felújított épületében. Az itt kialakított járási hivatal újabb fejlesztése, a kormányablak kialakítása során ismételten elsőrendű szempont volt a különböző fogyatékkal élő ügyfelek akadálymentes hozzáférésnek biztosítása.

A rendőrségnek és a tankerületi igazgatóságnak helyet adó épület alapvető akadálymentesítése sem történt még meg, ez a következő időszak feladata lesz majd.

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés

		Igen/nem							
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozott mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztató	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség
köznevelési intézmények	alapfok	igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem
	középfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
egészségügyi szolgáltatók		n.r.	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem
kulturális, művelődési intézmények		igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény		igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem
rendőrség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények		n.r.	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat

Az akadálymentesítés folyamatának jelen állása Sásd közintézményeiben

b) Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

A városban 5, akadálymentes gyalogátkelőhely segíti a fogyatékos személyek közlekedését. A közintézmények közúton jól megközelíthetőek, közelükben a parkolás is biztosított, többségükben kijelölt parkolóhelyek segítik a mozgásukban akadályozottakat.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
közüntézmények komplex akadálymentesítése nem teljes	Akadálymentesítés
információhiány nehezíti a fogyatékkal élőköt segítő szolgáltatások elérését	Tájékoztatónap
a sportra, mozgásra többféle fogyatékkal élő számára szükség lenne, hogy állapotát fenntartsa, de sokan (pl. autizmussal élők) nem tudják nagyobb, idegen közösségben tenni	fogyatékosok részére mozgási lehetőség biztosítása
4-5 fő jelentkezik évente, hogy megváltozott munkaképességüként nem jut munkához	rehabilitációs foglalkoztatás

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Önkormányzatunk kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít is a civil szervezetek közreműködésére. A közfeladat ellátás civil szervezetekkel való együttműködés útján történő megvalósulását erősíti, hogy néhány jelentős, az önkormányzatok feladatait meghatározó törvény kifejezetten ajánlja a szerződéses feladatellátást.

Jelenleg városunk az alábbi területeken működő civil szervezetek tevékenységére számíthat.

Szociális és gyermekvédelmi ellátás:

Faodú Egyesület

Köznevelés:

Engedd, hogy segíthessünk! Közalapítvány

Kultúra, közművelődés, sport:

Deutsch Klub Magyar-Német Barátság Egyesület

Sásdi Baráti Kör Egyesület,

Sásdi Vegyeskar Kulturális Egyesület,

Hegyhát Fúvós Egyesület

Hegyhát Ifjúságáért Egyesület

Őszidő Nyugdíjasklub

Levendula Nyugdíjasklub

Honismereti Szakkör

Sásd Városi Sportkör

Pons Sociorum Egyesület

Nyílzápor Hagyományőrző Íjász Egyesület

Közbiztonság:

Sásdi Polgárőr Egyesület

A civil szervezetek az év folyamán számos programot szerveznek a település lakói számára. Ezen programok, események nagy fontossággal bírnak a települési identitás és ezen keresztül a település jövőbeni fejlődése szempontjából. Itt alakulnak ki és fejlődnek azok az emberi kapcsolatok, amelyek összekötik a város lakóit. A programok egy része a helyi hagyományok ápolását tűzi ki célul, más része a környező települések bevonásával, vagy akár az egész megyére kiterjedően kerül megrendezésre.

A településen a kulturális sokszínűség mellett jelen van a sportélet is. A számos szakosztállyal rendelkező sportegyesület a megyei bajnokságokban képviselteti magát.

A településen együttműködik a város önkormányzata és intézményei, önkormányzati társulás és intézményei, a Német Nemzetiségi Önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Római Katolikus Egyház és a civil szervezetek. Egyes programokat, feladatköröket közösen szerveznek és bonyolítanak, partneri kapcsolatban állnak. Az önkormányzat elismeri és tiszteletben tartja a civil szervezetek függetlenségét.

a) A célcsoportokat érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

A Sásdi Faodú Egyesület az elmúlt több mint 10 éves működése során a hátrányos helyzetű, csellengő és veszélyeztetett gyermekek segítségét tűzte ki célul. A szervezet 2013.10.31-én zárta az "Adj, 1 órát!"- önkéntesség elterjesztése a sásdi kistérségben című Uniós projektjét, amelyben 100 fő önkéntes bevonását és foglalkoztatását vállalta szociális, oktatási és egészségügyi területen. Ez szórólapok terjesztése, fiataloknak klubfoglalkozás tartása senior önkéntesekkel és egyéb, idősgondozás területén kisegítő tevékenységet láttak el önkénteseink. A 100 vállalt fővel szemben 114 fő vonódott be a programba. Volt aki az önkéntes tevékenység végzéséért járó igazolásért vett a programba részt, de legtöbben a szabadidejük terhére végeztek önkéntes tevékenységet.

Másik nagy projekt a Faodu - Tanoda, amelybe 30 fő tanulót vontunk be. A sásdi iskola mint együttműködő partner vesz részt a programban. A 30 fő tanulót, akik elsősorban HH-s és HHH-stanulók s nagyrészüket roma származású illetve nevelőszülőknél nevelkedő fiatalok. A programot csapatkohéziót elősegítő táborral kezdtük a Fonyódligeten, majd szeptemberben bemeneti mérésen vettek részt a bevont tanulók. Ennek célja, felmérni a jelenlegi tantárgyi tudásukat, képességeiket, készségeiket és minden tanulóról, portfólió keretében fejlesztési terv készül, amit időközönként ismétlő méréssel ellenőrzünk. Iskolai esélyegyenlőségük elősegítése, és sikerességük támogatása az elsődleges cél, ezenkívül szabadidő hasznos eltöltésével igyekszünk csellengésüket megelőzni. A munkát főállású tanár és mentor is segíti.

Az Engedd, hogy segíthessünk! Alapítvány a sásdi általános iskola tanulóinak szabadidős, kulturális, tehetséggondozó és sporttevékenységét támogatja. „A szervezet küldetése: A .. Sásdi Általános Iskolával jogviszonyban álló tanulók tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, énekkari bemutatókon, rajz és egyéb kulturális pályázatokon, tehetséggondozó szaktáborokban, hazai és nyelvi táborokban való részvételének költségeihez való hozzájárulás, illetve fedezet biztosítása. Tagjai szülők, pedagógusok, helyi vállalkozók.”

Pons Sociorum Egyesület bemutatkozása:

„Küldetésünket és céljainkat összefoglalva az alábbiakat emelnénk ki:

Sásd és térsége történelmi értékeinek, hagyományainak, kultúrájának felelevenítése, ápolása. A sásdi polgárok tájékoztatása a város és térségének közéleti, kulturális eseményeiről, mindennapjairól, valamint a város, a kistérség, illetve a civil szféra számára hozzáférhető forrásokról és azok felhasználásáról. Sásd és térsége fenntartható fejlődésének, gazdaságos fejlesztésének támogatása. A várost és környékét érintő környezeti hatások feltárása, az információk megosztása és a környezeti hatások kezelése. Helyi és kistérségi szinten a számonkérhetőség, a nyilvánosság kultúrájának elterjesztése, valamint a demokratikus értékek és az állampolgári részvétel gyakorlatának támogatása. A határokon átívelő, regionális együttműködés támogatása, mindenek előtt a magyar-magyar kapcsolatok ápolása által. A Kárpát-medencei magyarság kulturális és ifjúsági életének, illetve idegenforgalmának fejlesztése.

Összefoglalva tehát a hatékony, a XXI. század kihívásainak megfelelő lokálpatriotizmus és egy élhetőbb, kiterjedt kapcsolatokkal rendelkező szűkebb pátria kialakítása és fenntartása.

Néhány éves működésünk során úgy gondoljuk, hogy sikerült a sásdi és kistérségi civil élet egyik meghatározó szereplőjévé válnunk, amit rendezvényeink száma és akcióink sikere is bizonyítanak. Különösen büszkék vagyunk a gyorsan hagyománnyá vált jótékonyági akcióinkra, illetve a rendezvényeinken résztvevők számának folyamatos és látványos emelkedésére.”

A kistérség társulásával és önkormányzataival szorosan együttműködő ifjúsági civil kezdeményezés, a SIPKA egyesület 2012-ben átalakult, új neve: Hegyhát Ifjúságáért Egyesület. 2012-ben lebonyolított programjai: februárban közösségi programok TÁMOP pályázat, június:

plébániai napközis tábor gyermekek számára, augusztus: grúziai ifjúsági csere. Sásdi huszoneves fiatalokból álló önkéntes csoportjuk valamennyi, az ÁMK Művelődési Központja által szervezett rendezvényen részt vettek akár szervező tevékenységről, akár anyagi hozzájárulás gyűjtésről volt szó. Szoros kapcsolatban állnak a Honismereti Szakkörrel, az ő munkájukban is aktív segítőként jelennek meg. Közreműködnek az InfoPont munkájában, a dokumentumaik előkészítésében, kommunikációs tevékenységében.

2012. évi önálló programjaik: március-májusban Kisebbségek Nyomában a Sásdi Kistérségben projekt, 1.600.000 Ft értékben. A projekt keretében 15 hátrányos helyzetű fiatal olyan településekre látogatott el, ahol csángó, cigány, illetve sváb kisebbség él. A kisebbségekhez tartozó idősekkel és fiatalokkal interjúkat készítettek a jelentősebb szokásaikról, hagyományaikról, élettörténetük fordulópontjairól. Az összegyűjtött anyagokból dokumentumfilm és kiadvány készült, a projektet pedig egy kiállítással és nemzetiségi ételkóstolással egybekötött rendezvény zárta. Áprilistól ez év márciusig zajlott a külföldi önkéntes programjuk. Spanyol, német, litván nemzetiségű fiatalok Sásdon végeztek önkéntes munkát, főként az óvodában segítettek, illetve részt vettek a városi rendezvények lebonyolításában. 2012 áprilisában szervezésükben 16 középiskolás tanuló vehetett részt konfliktuskezelő, csapatépítő, együttműködés és interkulturális tanulás témákban tartott képzésen. Augusztusban 9 ország 25 fiatalja vett részt egy 10 napos ifjúsági találkozón, melynek témája a globális klímaváltozás volt. A fiatalok tavaly is megrendezték a már hagyományosnak számító Halloween partyt.

A Sásdi Őszidő Nyugdíjasklub a város idősei által több mint 20 éve létrehozott és a művelődési központ támogatásával működő közművelődési és érdekvédelmi szerveződés. Jelenlegi tagságuk mintegy 40 fős. Közművelődési tevékenységük keretében férfikart hoztak létre, amely rendszeresen fellép a város helyi rendezvényein és különböző megyei, főként nyugdíjas rendezvényeken. A klub évente nyugdíjnapot tart, aktív kapcsolatot ápol más környékbeli nyugdíjas szervezetekkel, a megyei nyugdíjasszervezetekkel, más helyi civilekkel. Havi névleges, önkéntes hozzájárulásból, illetve az önkormányzat támogatásából működtetik programjaikat.

b) Önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

A civil szervezetek, egyházak önkormányzati kapcsolattartása egyrészt a polgármester személyén keresztül, a programok szervezésébe, lebonyolításába való bevonás útján, másrészt – főként a kulturális tevékenységet végző szervezetek esetében – a Sásdi ÁMK közművelődési intézményegysége, a Városi Könyvtár és Művelődési Központ útján történik. A Művelődési Központ szakmai háttérrel, technikai és egyéb segítséget nyújt és helyszínt biztosít több civil szerveződés részére: pl. nyugdíjasklub, fűvőszeneke stb. Legszervezettebb kapcsolata a Honismereti Szakkörrel van, amely számára önálló épületet (TÉKA) tart fenn.

Sajátosan fonódott össze a helyi német nemzetiség közösségi életében a nemzetiségi önkormányzat és a nemzetiségi civil szervezet. Az elmúlt 20 évben az önkormányzati és az egyesületi forma párhuzamos működése, egymás támogatása kiváló eredményeket hozott a nemzetiségi hagyományok fennmaradása, az önazonosság őrzése, a nemzetiségi értékek elfogadtatása terén.

c) Önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Önkormányzatunk a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) alapján, a köznevelés új rendszerében mint az általános iskolának, zeneiskolának, pedagógiai szakszolgálatnak és a középiskolának helyet adó ingatlanok tulajdonosa, együttműködik a fenti

köznevelési feladatok ellátása érdekében az állami fenntartóval. A Szigetvári Tankerületi Központtal, annak sásdi irodájával és az iskolaigazgatókkal a köznevelési feladatokon túl közművelődési téren is kölcsönös együttműködés alakult ki, rendezvények közös szervezése, helyiség biztosítása érdekében. A Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Deutsch Klub által létrehozott német nemzetiségi tájszoba például – amely egyben a klub közösségi helyisége is – az általános iskolában kapott helyet, egyszerre szolgálva a nemzetiség hagyományörző, kulturális tevékenységét és a nemzetiségi oktatás céljait.

Sásd 1997. év 2013 júliusa között közoktatási intézményei, az óvoda és az iskola, majd az ezek és a zeneiskola, könyvtár, művelődési központ összevonásával létrejött ÁMK közös fenntartására a környékbeli 11 önkormányzattal társulást működtetett. A köznevelésben és a társulások finanszírozásában végbement változások hatására az önkormányzatok a társulást megszüntették. Az óvodai és bölcsődei feladatok Sásd által történő ellátásáról feladatátadási megállapodást kötött a város 7 községgel (Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Meződ, Oroszló, Palé, Varga és Vázsnok).

A szociális étkeztetés feladatairól 2013-ig társulásban, majd feladat-ellátási szerződéssel gondoskodik a város további 5 településen: Felsőegerszeg, Meződ, Palé, Varga és Vázsnok.

A Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás, majd a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Társulás feladatkörébe adta a város a családsegítést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a gyermekjóléti szolgáltatást.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége főként a hagyományörző, kulturális feladatok ellátása, egyenlő esélyű biztosítása terén nyilvánul meg. A német nemzetiségi önkormányzat hagyományápoló, nemzetiségek közötti együttélést segítő rendezvényei (Grossmutterküche stb.) és a helyi német nemzetiségi civil szervezet támogatásával fejt ki nagy hatást a kulturális, közösségi életre. Mivel a nemzetiségi hagyományápolásban nagy szerepet szán az azokat még máig őrző, de aktív közösségi életet élő idősebb korosztályra, de a hagyományok továbbadásával a korosztályok közötti híd kiépítésében is jelentős szerepe van, főként az idősek és a gyermekek célcsoportját érintő, az ő esélyeiket növelő tevékenységet fejt ki.

A roma nemzetiségi önkormányzat a roma közösség kulturális életének szervezése, a nemzetiségek érdekeinek védelme és képviselése mellett a legfontosabb feladatának a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, a gyermekek nemzetiségi nevelése és a nemzetiségi kultúra iránti elköteleződését tekintette. Ennek érdekében mindig is aktív, kölcsönös előnyökkel járó együttműködést alakított ki az iskolával, de különösen az óvodával. A városi önkormányzattal együttműködésben a város balatoni gyermeküdülőjében évente hagyományörző gyermektábor tartanak a roma gyermekek közösséghez tartozása erősítésére, a cigány kulturális hagyományok továbbadása céljából.

A nemzetiségi önkormányzat a mélyszegénységben élők helyzetét a közfoglalkoztatásba való bekapcsolódásával igyekezett javítani. Amikor erre lehetőség volt, az önkormányzat és a kisebbségi önkormányzat közös programokat szervezett, illetve partnerként működtek közre egymás pályázataiban. Az anyagi-szociális problémákkal küzdők segítése érdekében kötött együttműködés szerint a képviselő-testület szociális ügyekkel foglalkozó bizottságának egyik – nem képviselő – tagját a roma önkormányzat jelöli. A Humánügyek Bizottsága hatáskörébe az önkormányzati feladatkörbe tartozó köznevelési, közművelődési, szociális és gyermekvédelmi, valamint az egészségügyi ellátás tervezése, szervezése, ellenőrzése körébe tartozó döntések előkészítése, javaslattétel, valamint a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások megállapítása tartozik.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítéséhez szükséges adatszolgáltatásban részt vettek a településen dolgozó szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, köznevelési, közművelődési szakemberek. A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal interjú készítésével jutottunk adatokhoz. A többi szakemberrel online és a személyes kapcsolattartás útján tártuk fel az esetleges, az egyes esélyegyenlőségi csoportokat érintő problémákat. A program tervezet és az intézkedési terv véleményezésére a HEP Fórumon koncentrálódott. A HEP tervezet az Önkormányzat honlapján, www.sasd.hu. közzétételre kerül, így a programról és az intézkedési tervről a települési állampolgárok is véleményt mondhatnak.

b) Az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása

A képviselő-testületi döntést követően a városi honlapon az elfogadott dokumentum és intézkedési terv hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatok, intézkedések megismerhetők lesznek, amellyel biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése. A lakosság a végrehajtással kapcsolatos észrevételeit online, illetve személyesen teheti meg, melyet a HEP fórumokon lehet megvitatni. A terv készítésébe be nem folyt szervezetek ugyanezen úton, a HEP Fórum munkájában résztvevő szervezetek a legalább évente megtartott értékelő ülésen tehetnek észrevételt, javaslatot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	rossz egészségi állapot, amelyet a helytelen életmód, szenvedélybetegségek tovább rombolnak fásultság, beletörődés, passzivitás jellemzi a mélyszegénységben élőket, hiányzik a tudatosság, eltökéltség saját helyzetük változtatására a rossz életvitel, beszűkült látásmód, a szegénység újratermelődik: a mélyszegénységben élők gyermekeinek nehéz kitörni, a szülői mintát elhagyni	1. Szendélybetegek klubja 2. Saját életed – saját akaratod 3. Az iskolád, a munkád, az életed – tervezd és valósítsd meg
Gyermekek	iskolai lemorzsolódás települési kötődés gyengülése (városi iskolák) egészséges életmódra nevelés hiányosságai szünidei gyermekétkeztetés anomáliái	1. Menjünk együtt 2. Mi iskolánk 3. Menő menza 4. Szünidei gyermekétkeztetés kísérleti fejlesztése
Idősek	közfoglalkoztatások elérése idősebb korban nehézséget okoz informatikai eszközök használata idősebb korban nehezebb egészségi állapot fenntartása rendszeres szűrésekkel érhető el mentális problémák, elmagányosodás	1. Szolgáltatások felmérése 2. Netnagyi 3. Egészségmegtartó programok 4. Generációk együttélése
Nők	bölcsődei férőhely-hiány, amely miatt a munkahellyel nem rendelkező, de aktívan munkát kereső anyának kevés esélye van az ellátás igénybe vételére játszóterek száma, állapota nem kielégítő részmunkaidős foglalkoztatás iránti igény, amely segíthetné a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását, a friss nyugdíjas nők nyugdíj melletti aktivitását,	1. Bölcsődei férőhely-bővítés 2. Játszóterek kisgyermekeknek 3. Családbarát Vállalkozás
Fogyatékkal élők	közütemények komplex akadálymentesítése nem teljes információhiány nehezíti a fogyatékkal élőket segítő szolgáltatások elérését a sportra, mozgásra többféle fogyatékkal élő számára szükség lenne, hogy állapotát fenntartsa, de sokan (pl. autizmussal élők) nem tudják nagyobb, idegen közösségben tenni 4-5 fő jelentkezik évente, hogy megváltozott munkaképességüként nem jut munkához	1. Akadálymentesítés 2. Tájékoztatónap 3. Fogyatékos sport 4. Rehabilitációs foglalkoztatás

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Szenvedélybetegek klubja 2. Saját életed – saját akaratod 3. Az iskolád, a munkád, az életed – tervezd és valósítsd meg	1. Felelős: önkormányzat, partnerek: Városi Könyvtár és Művelődési Központ, iskolák, védőnői szolgálatok, háziorvosi szolgálatok, családsegítő szolgálat 2. Felelős: önkormányzat, partnerek: Városi Könyvtár és Művelődési Központ, családsegítő szolgálat, 2. Felelős: Sásdi Család- és Gyermejjóléti Központ (gyermekjóléti szolgálat), önkormányzat, partnerek: Sásdi Általános Iskola, PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskolája, Sásdi ÁMK Óvodája
Gyermekek	1. Menjünk együtt 2. Mi iskolánk 3. Menő menza 4. Szünidei gyermekétkeztetés kísérleti fejlesztése	1. Felelős: Sásdi Család- és Gyermejjóléti Központ (gyermekjóléti szolgálat), önkormányzat, partnerek: Sásdi Általános Iskola, PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskolája, Sásdi ÁMK Óvodája 2. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Általános Iskola, Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája 3. Felelős: Engedd, hogy segíthessünk Alapítvány, partnerek: Sásdi Általános Iskola, önkormányzat 4. Felelős: önkormányzat, jegyző, partner: Sásdi ÁMK napközi konyha
Idősek	1. Szolgáltatások felmérése 2. Netnagyi 3. Egészségmegtartó programok 4. Generációk együttélése	1. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Szociális Szolgálat, Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal 2. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Szociális Szolgálat, Városi Könyvtár és Művelődési Központ 3. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Szociális Szolgálat, háziorvosi szolgálatok, nyugdíjasklubok 4. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Szociális Szolgálat, középiskola, általános iskola, óvoda
Nők	1. Bölcsődei férőhely-bővítés 2. Játsszótérek kisgyermekeknek 3. Családbarát Vállalkozás	1. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi ÁMK, Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal 2. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Család- és Gyermejjóléti Központ, Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal, Sásdi Városgazdálkodási Nkft. 3. Felelős: önkormányzat, partnerek:

		védőnői szolgálat, munkavállalók, munkáltatók
Fogyatékkal élők	1. Akadálymentesítés 2. Tájékoztatónap 3. Fogyatékos sport 4. Rehabilitációs foglalkoztatás	1. Felelős: önkormányzat, partnerek: az érintett közintézmény 2. Felelős: önkormányzat, partnerek: Sásdi Szociális Szolgálat, mozgáskorlátozott egyesület 3. Felelős: önkormányzat, partnerek: Városi Könyvtár és Művelődési Központ 4. Felelős: önkormányzat, partnerek: önkormányzati intézmények

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák és a többségi közösség tagjai együtt tudnak élni.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők száma és aránya ne növekedjen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek képzését, azt, hogy szakmát szerezzenek, továbbá a településhez való kötődésük erősödjön.

Folyamatosan odafigyelünk az idők egészségügyi állapotára.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a családban betöltött szerepük megerősítését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esetében az akadálymentesítés minél teljesebb kiépítésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Célcsoport: mélyszegénységben élők, romák

Intézkedés címe:	Szenvedélybetegek klubja
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	rossz egészségi állapot, amelyet a helytelen életmód, szenvedélybetegségek tovább rombolnak
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid távon: a szenvedélybetegségekre irányítani a figyelmet, a kialakulásukat kiváltó okokra, körülményekre, a betegségek felismerésére, a felmerülő megoldásokra a megelőzéstől a rehabilitációig
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	18 szemléletformáló előadás, beszélgetéssorozat megtartása, (pl. internet-, játékfüggőség, dohányzás, arról való leszokás, mindennapi függőségeink, droprevenció stb.) A meghívott szakemberek, előadók segítségével az érdeklődők megismerhetik a szenvedélybetegségek fajtáit, a kémiai szerek által kiváltott függőségeket (addikciók): drogok, alkoholfüggőség, dohányzás, gyógyszer-függőség, a viselkedési függőségeket: játékszenvedély, kényszervásárlás, munkamániák, számítógép, internetfüggőség, társ- és kapcsolati függőség, evési zavarok, stb. Az előadások szerves részét képezik az érdeklődők által az adott témával kapcsolatos kérdések felvetése, megvitatása, a közös beszélgetés.
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Sásdi ÁMK Városi Könyvtár és Művelődési Központ, iskolák, védőnői szolgálatok, háziorvosi szolgálatok, családsegítő szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	2020. április 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	18 alkalmas rendezvénysorozat megtartása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely több partner bevonásával csökkenthető
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás: 2,1 millió forint a pályázati projektben (EFOP 153) rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Saját életed – saját akaratod
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	fásultság, beletörődés, passzivitás jellemzi a mélyszegénységben élőket, hiányzik a tudatosság, eltökéltség saját helyzetük változtatására
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	munkaerő-piaci esélyt javító, szemléletformáló képző programokkal javítani a tudatos életvitel kialakítását
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Alacsony iskolai végzettségű lakosság munkaerő-piaci esélyeinek javítása szemléletformáló felnőttképzési tevékenységekkel: 200 fő részére fejlesztő foglalkozások, képzések tartása különböző témakörökben: Tudatos gyermekvállalás, Kapcsolatépítés, Lehetőségeim és korlátaim, Munka és család, Önismereti kerék, Munkaerő-piaci felkészítő tréning, Vállalkozóvá válási ismeretek, Motiváció és képességfejlesztési ismeretek, Pénzügy és gazdálkodás, Digitális írástudás, IKT-Excel, Házi praktikák.
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	családsegítő szolgálat, Sásdi ÁMK Városi Könyvtár és Művelődési Központ,
Határidő(k) pontokba szedve	2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	200 fő képzése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely több partner bevonásával csökkenthető
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás: 3,6 millió forint a pályázati projektben (EFOP 392) rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Az iskolád, a munkád, az életed – tervezd és valósítsd meg
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a rossz életvitel, beszűkült látásmód, a szegénység újratermelődik: a mélyszegénységben élők gyermekeinek nehéz kitörni, a szülői mintát elhagyni
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a mélyszegénységben élő gyermekek, fiatalok számára a tanulással, a munkához való másféle hozzáállással kitörési lehetőséget mutatni
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. A szülői rossz mintákkal ellentétes pozitív életpálya építő program: életpálya-minták bemutatása, beszélgetések, felvilágosító előadások stb. osztályfőnöki órák keretében az általános iskolásoknak. 2. Ösztöndíj-program: központi programokba való bevonás, helyi ösztöndíj alapítása (Hegyhát Ösztöndíj)
Résztevők és felelős	Sásdi Család- és Gyermejjóléti Központ (gyermekjóléti szolgálat), önkormányzat
Partnerek	Sásdi Általános Iskola, PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskolája, Sásdi ÁMK Óvodája
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	az ösztöndíj programban támogatásban részesített diákok száma, legalább 10 fő
Kockázatok és csökkentésük eszközei	szülői motiválatlanság, mely az anyagi ösztönzőkkel (ösztöndíj) csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, mely rendelkezésre áll, illetve helyi ösztöndíj, kb. 500 ezer forint évente, az önkormányzat éves költségvetéséből

Célcsoport: gyermekek

Intézkedés címe:	Menjünk együtt
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	iskolai lemorzsolódás veszélye magas, képzettség nélküli iskolaelhagyás a 20 év alatti fiatalok közül mintegy 10-15 főt érint
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid távon: a szülő tartsa a kapcsolatot az iskolával, működjön együtt a gyermeke iskoláztatása érdekében Hosszú távon: A fiatalok szakképesítést szerezzenek tanulmányaik végeztével.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. megelőzés: iskola/óvoda és családi ház közötti kapcsolat erősítése érdekében az iskola (általános iskola és középiskola) jelzésére a gyermekjóléti szolgálat felkeresi a szülőt, és a szülői értekezletre meghívja, annak fontossága tudatosításával, az óvoda a mulasztásokat jelzi a gyermekjóléti szolgálatnak, akik a szülő felkeresésével tájékoznak a probléma okáról. A korai gyermekvállalás megelőzése érdekében pozitív életpálya építő program: életpálya-minták bemutatása, beszélgetések, felvilágosító előadások stb. osztályfőnöki órák keretében. Ösztöndíj-program: központi programokba való bevonás, helyi ösztöndíj alapítása (Hegyhát Ösztöndíj) 2. kezelés: Híd-programba való bevonás a gyermekjóléti szolgálat és a középiskola szorosabb együttműködésével
Résztvevők és felelős	Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ (gyermekjóléti szolgálat), önkormányzat
Partnerek	Sásdi Általános Iskola, PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskolája, Sásdi ÁMK Óvodája
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid távon: az iskolák jelzésére a szülők nagyobb arányban vesznek részt a szülői értekezleteken, fogadóórákon, az iskolák tapasztalatai alapján Hosszú távon: a szakképzettséget nem szerzett 20 év alattiak létszámát 5 fő alá csökkenteni.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	szülői motiválatlanság, mely az anyagi ösztönzőkkel (ösztöndíj, illetve családi pótlék megvonás) csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, mely rendelkezésre áll, illetve helyi ösztöndíj, kb. 500 ezer forint évente, az önkormányzat éves költségvetéséből

Intézkedés címe:	Mi iskolánk
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a gyermekek, fiatalok gyakran nem is Sásdon fejezik be az általános iskolát, képzésük jórészt nagyobb városokban történik, évente kb. 10 gyereket íratnak 6-8 osztályos gimnáziumokba
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	az iskola elfogadottságát javító, imázsjavító intézkedések
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. az önkormányzat és az iskola jó kapcsolatát jelző bemutatkozó anyag, tudnivalók megjelenítése a város honlapján az általános iskoláról 2. díjalapítás 7. és 8. évfolyamos sásdi iskolába járó sásdi jó tanulók számára
Résztevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Sásdi Általános Iskola, Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2019. január 31. 2. 2019. május 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a szülői megítélés javuljon, a közbeszéd változzon az iskoláról
Kockázatok és csökkentésük eszközei	figyelman kívül hagyják a szülők, mely az iskola facebook oldala bejegyzéseivel csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, mely rendelkezésre áll, illetve néhány tízezer forint a díjra, az önkormányzat éves költségvetésében

Intézkedés címe:	Menő menza
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egészséges életmódra nevelést gyakran nem kapják meg a családban a gyerekek (minőségi éhezés)
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	a gyermekek, tanulók egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, egészségkultúrájuk fejlesztése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Egészséges életmód, egészséges táplálkozás témában előadások, foglalkozások tartása a sásdi általános iskola tanulóinak, 2. Szűrővizsgálatok, felmérések készítése, amelyek szaktanácsadással, konzultációs lehetőséggel összekötve közvetlenül szolgálják a gyermekek egészséges fejlődését. 3. A szemléletformálás, az egészséges táplálkozás és életmód népszerűsítése érdekében: kreatív ételkészítési programok, szülő bevonásával. Egészség hét: sportvetélkedők, közismert ember bevonásával. Tájékoztató napokon a gyermekek és családjaik számára lehetőség nyílna a közösen elkészített ételek kóstolására. Az egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok között szerepel rajzpályázat, plakáttervező verseny, valamint kvízverseny.
Résztevők és felelős	Engedd, hogy segíthessünk Alapítvány
Partnerek	Sásdi Általános Iskola, önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	2019. június 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a programokon részt vett tanulók és szülők létszáma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely a programok színességével, a lebonyolítók aktív toborzó, bevonó tevékenységével csökkenthető
Szükséges erőforrások	17.604.004 Ft áll rendelkezésre az alapítvány által megnyert EFOP-1.8.5 pályázaton

Intézkedés címe:	Szünidei gyermekétkeztetés kísérleti fejlesztése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	szülői igénylés ellenére a gyermekek tömegesen nem mennek el ebédelni a szünidei gyermekétkeztetésben, jelenleg a gyerekek közel fele nem eszi meg a szülő által igényelt ebédet
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	annak érdekében, hogy nagyobb eséllyel jussanak egészséges, meleg ételhez a rászoruló gyermekek, akár csak kísérleti jelleggel az ebéd elvitelének lehetőségét kell biztosítani, majd egy teljes év (nyári, tanévközi szünetek) tapasztalatai alapján a képviselő-testület tekintse át az intézkedés eredményre vezetett-e, és döntsön véglegesen arról, hogy milyen módon biztosítja az ellátást
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a képviselő-testület a szünidei gyermekétkeztetést a következő nyári szünettől kezdődően szervezze át úgy, hogy a szülő maga dönthesse el, hogy éthordóban elviszi az ebédet vagy pedig a gyermek helyben fogyasztja el
Résztvevők és felelős	önkormányzat, jegyző
Partnerek	Sásdi ÁMK napközi konyha
Határidő(k) pontokba szedve	döntésre a képviselő-testületnek 2019. április 30., közzétételre, szülői tájékoztatásra a jegyzőnek 2019. május 15.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a szünidei gyermekétkeztetés igénylők 100 %-a vegye igénybe az igényelt és lefőzött adagot, a konyha tapasztalata szerint,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem ismert, minden valószínűség szerint ez a szülői igényekkel találkozni fog
Szükséges erőforrások	nem igényel többletmunkát, csak a jelenleg is végzett tevékenységek átszervezését

Célcsoport: nők

Intézkedés címe:	Bölcsődei férőhely-bővítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	bölcsődei férőhely-hiány, amely miatt a munkahellyel nem rendelkező, de aktívan munkát kereső anyának kevés esélye van az ellátás igénybe vételére
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	férőhely-bővítéssel lehetősége legyen minden igénylőnek az ellátás igénybe vételére
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	pályázat benyújtása a bölcsőde további 1 csoporttal, 12 fővel történő bővítésére
Résztvevők és felelős	önkormányzat, Sásdi ÁMK
Partnerek	Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal
Határidő(k) pontokba szedve	pályázat benyújtására 2019. március 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	sikeres pályázati projekt
Kockázatok és csökkentésük eszközei	amennyiben a pályázat nem nyer, önerőből az önkormányzat nem tudja megteremteni a szükséges infrastrukturális feltételeket
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás, mintegy 100 millió forint a pályázatból biztosítható csak

Intézkedés címe:	Játszóterek kisgyermeknek
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	játszóterek száma, állapota nem kielégítő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hosszú táv: az anya és a kisgyermek mentális állapotának fenntartása, kiegyensúlyozott családi légkör, a kisgyermek szocializálódása, testi fejlődése, a gyermeknevelés segítése Rövid táv: a kisgyermeknevelés beszükkült élethelyzetében a kismamák rekreációs igényeinek kielégítésére, a kisgyermek egészséges fejlődése érdekében mindenki számára elérhető szabadidő lehetőségei
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	zöldterületek, közparkok, játszóterek fejlesztése, fenntartása: 1. újtelepi sportpálya területén játszódvar kiépítése, amely a kisgyermek számára is megfelelő játszószerkezeteket kínál 2. Fáy utcai játszótér folyamatos karbantartása, szükséges felújítása
Résztvevők és felelős	önkormányzat, Sásdi Család- és Gyermekegészségügyi Központ
Partnerek	Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal, Sásd Városgazdálkodási Nkft.
Határidő(k) pontokba szedve	játszódvar létesítésére: 2020. június 30. Fáy utcai játszótér folyamatos karbantartására 2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	újonnan létesített, a kisgyermekesek igényeinek is megfelelő játszótér
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a létesítendő új játszótér, illetve a felújított, karbantartott régi játszótér felügyelet nélkül újra a vandalizmus áldozata lesz, ennek megakadályozása érdekében térfigyelő kamerákat kell kihelyezni
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás a GYEP infrastruktúra pályázatból 13 millió forint erejéig biztosítható, karbantartás: saját költségvetésből

Intézkedés címe:	Családbarát Vállalkozás
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	részmunkaidős foglalkoztatás iránti igény, amely segíthetné a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását, a friss nyugdíjas nők nyugdíj melletti aktivitását
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hosszú táv: részmunkaidős foglalkoztatás elismertté tétele, Rövid táv: a munkáltatók ösztönzése a nők részmunkaidős foglalkoztatása érdekében
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	munkavállalók, kisgyermekes anyukák ajánlására (védőnői szolgálat felmérésével) Családbarát Vállalkozás díj odaítélése, az Év Vállalkozója Díjjal egyidejű átadása, évente,
Résztevők és felelős	önkormányzat,
Partnerek	védőnői szolgálat, munkavállalók, munkáltatók
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	címben részesült vállalkozók száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a díj társadalmi elismertsége érdekében az érintettek – munkavállalók, különösen a kisgyermekes édesanyák véleménye alapján – a képviselő-testület ítéli oda, átadása az éves vállalkozói estélyen történik
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, mely rendelkezésre áll

Célcsoport: idősök

Intézkedés címe:	Szolgáltatások felmérése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	közszolgáltatások elérése idősebb korban nehézséget okoz
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	felmérni a központtól távolabb lakó (Hörnyék, Újtelep) idősök közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) esetleges rendszeres szállítás iránt
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	kérdőívvel keressük fel a 65 éven felülieket, hogy felmérjük a Hörnyéken, Újtelepen élő idősök közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) szállítási igényét, annak rendszerességét
Résztvevők és felelős	önkormányzat, Sásdi Szociális Szolgálat
Partnerek	Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal
Határidő(k) pontokba szedve	2019. július 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	kérdőívet kitöltő személyek száma, legalább 100 fő
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem ismert
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Netnagyi
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	informatikai eszközök használata idősebb korban nehezebb
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	az idősebbek is legyenek nyitottak a modern informatikai eszközök, szolgáltatások önálló használatára
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	idősek számára szervezett informatikai tanfolyam, egyedi segítségnyújtás, tájékoztatás
Résztvevők és felelős	önkormányzat, Sásdi Szociális Szolgálat
Partnerek	Városi Könyvtár és Művelődési Központ
Határidő(k) pontokba szedve	2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	programokon résztvevő idősek száma, a szolgálat beszámolója alapján
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely a partnerek, lebonyolítók aktív toborzó, bevonó tevékenységével csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Egészségmegtartó programok
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	egészségi állapot fenntartása rendszeres szűrésekkel érhető el
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	minél többen vegyenek részt az idősök a helyben elérhető szűrővizsgálatokon
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a háziorvosi, védőnői szolgálatok és az önkormányzat által szervezett szűrővizsgálatok népszerűsítése, tájékoztatás
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Sásdi Szociális Szolgálat, háziorvosi, védőnői szolgálatok, nyugdíjasklubok
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	évente szervezett szűrőprogramok száma legalább 2
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely a partnerek, lebonyolítók aktív toborzó, bevonó tevékenységével csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Generációk együttélése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	mentális problémák, elmagányosodás
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	bezárkózás, mentális problémák kialakulásának megelőzése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Fiatalok segítségnyújtása az idősek részére, generációk közötti kapcsolatot fejlesztő rendszeres programok, találkozók, kirándulások, önkéntességre való buzdítás, és az ebből származó előnyök előtérbe helyezése a közösségépítés egyik meghatározó pilléréként, Sásdi Szociális Szolgálat (nappali ellátás) Levendula Klubja és a sásdi középiskola közötti együttműködés keretében is.
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Sásdi Szociális Szolgálat, középiskola, általános iskola, óvoda
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	idősek számára gyermekek bevonásával szervezett programok évente 10 alkalommal
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely a partnerek, lebonyolítók aktív toborzó, bevonó tevékenységével csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, rendelkezésre, anyagi erőforrás a pályázati projektben rendelkezésre áll

Célcsoport: fogyatékkal élők

Intézkedés címe:	Akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	közüintézmények komplex akadálymentesítése nem teljes
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	akadálymentes közszolgáltatások
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. a fizikai akadálymentesítés megoldása: Kossuth L. u. 1. Rákóczi F. út 38. 2. hiányos akadálymentesítés teljessé tétele (indukciós hurok, vakok, gyengén látók szolgáltatásai stb.): Arad utca 1. Dózsa Gy. u. 32. Szent Imre út 25-27.
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	az érintett közintézmény
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	komplex akadálymentesítésben érintett közintézmények
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pályázati lehetőség híján nem teremthető elő a szükséges anyagi forrás
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás, amely csak pályázatból teremthető elő

Intézkedés címe:	Tájékoztatónap
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	információhiány nehezíti a fogyatékkal élőket segítő szolgáltatások elérését
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	állandó tájékoztatás legyen elérhető a településen a fogyatékkal élők, mozgáskorlátozottak számára elérhető támogatások, szolgáltatások elérhetősége érdekében
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A Szociális Szolgálat állandó helyet biztosít a Mozgáskorlátozottak Egyesülete Baranya Megyei szervezete sásdi kihelyezett csoportjának, akik havi rendszerességgel tartanak tájékoztató napot.
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Sásdi Szociális Szolgálat, mozgáskorlátozott egyesület
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	tájékoztató napok éves száma, a szolgálat éves beszámolója alapján
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, mely a partnerek, lebonyolítók aktív tájékoztató tevékenységével csökkenthető
Szükséges erőforrások	infrastruktúra biztosítása, rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Fogyatékosport
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a sportra, mozgásra többféle fogyatékkal élő számára szükség lenne, hogy állapotát fenntartsa, de sokan (pl. autizmussal élők) nem tudják nagyobb, idegen közösségben tenni
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	fejlesztő lehetőség, sportolási lehetőség biztosítása fogyatékkal élők számára
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a közösségi ház sportcsarnoka havi több alkalommal fogyatékkal élő fiatalokat vár, önszerveződő csoportként, térítésmentes használatot biztosítunk számukra
Résztevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	Városi Könyvtár és Művelődési Központ
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	sportolási alkalmak kifejezetten fogyatékkal élők számára, könyvtár éves beszámolója alapján
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem ismert
Szükséges erőforrások	infrastruktúra, rendelkezésre áll

Intézkedés címe:	Rehabilitációs foglalkoztatás
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	4-5 fő jelentkezik évente, hogy megváltozott munkaképességüként dolgozni szeretne
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	az önkormányzat a rehabilitációs foglalkoztatási pályázati lehetőséggel élve évente 2-3 fő számára részmunkaidős foglalkoztatást biztosít, amely kiegészítve a megváltozott munkaképességű személy ellátását jobb megélhetést, az elvégzett munka pedig jobb önbecsülést jelent számukra
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	önkormányzati intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	sikeres pályázattal foglalkoztatottak száma évente legalább 2
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pályázati lehetőség hiányában az önkormányzat saját erőből nem lenne képes a többletfoglalkoztatásra
Szükséges erőforrások	pályázati forrásból biztosított a foglalkoztatás költsége

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)
3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sor száma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés és összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Szenvedélybetegek klubja	rossz egészségi állapot, amelyet a helytelen életmód, szenvedélybetegségek tovább rombolnak	a szenvedélybetegségekre irányítani a figyelmet, a kialakulásukat kiváltó okokra, körülményekre, betegségek felismerésére, felmerülő megoldásokra megelőzéstől rehabilitációig	EFOP 153 pályázati projekt	18 szemléletformáló előadás, beszélgetéssorozat megtartása, (pl. internet-, játékfüggőség, dohányzás, arról való leszokás, mindennapi függőségeink, drogreprevenió stb.)	önkormányzat, Sásdi ÁMK	2020. április 30.	18 alkalmas rendezvénysorozat megtartása	anyagi erőforrás: 2,1 millió forint a pályázati projektben rendelkezésre áll	nem fenntartható
2	Saját életed – saját akaratod	fásultság, beletörődés, passzivitás jellemzi a mélyszegénységben élőket, hiányzik a tudatosság, eltökéltség saját helyzetük változtatására	munkaerő-piaci esélyt javító, szemléletformáló képző programokkal javítani a tudatos életvitel kialakítását	EFOP 392 pályázati projekt	Alacsony iskolai végzettségű lakosság munkaerő-piaci esélyeinek javítása szemléletformáló felnőttképzési tevékenységekkel: 200 fő részére fejlesztő foglalkozások, képzések tartása különböző témakörökben.	önkormányzat	2019. december 31.	200 fő képzése	anyagi erőforrás: 3,6 millió forint a pályázati projektben rendelkezésre áll	nem fenntartható

3	Az iskolád, a munkád, az életed – tervezd és valósítsd meg	a rossz életvitel, beszűkült látásmód, a szegénység újratermelődik: a mélyszegénységben élők gyermekeinek nehéz kitörni, a szülői mintát elhagyni	a mélyszegénységben élő gyermekek számára a tanulással, a munkához való másféle hozzáállással kitörési lehetőséget mutatni		pozitív élet-pálya építő program, ösztöndíj,	gyermek jóléti szolgálat , önkormányzat	2022.12.31.	az ösztöndíj programban támogatásban részesített diákok száma, legalább 10 fő	humán erőforrás rendelkezésre áll, helyi ösztöndíj, kb. 500 ezer forint évente, az önkormányzat éves költségvetésében	hosszú távon is fenntartható
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Menjünk együtt	iskolai lemorzsolódás	szülői együttműködés, szakképzettség szerzése		kapcsolat erősítése, pozitív élet-pálya építő program. ösztöndíj, Híd-program	Sásdi Család- és Gyermek jóléti Központ (gyermek jóléti szolgálat), önkormányzat	2022.12.31.	szülői aktivitás a kapcsolattartásban, az iskolák tapasztalatai alapján szakképzettséget nem szerzett fiatalok száma 5 fő alá csökkenjen	humán erőforrás rendelkezésre áll, helyi ösztöndíj, kb. 500 ezer forint évente, az önkormányzat éves költségvetésében	hosszú távon is fenntartható
2	Mi iskolánk	települési kötődés gyengülése (városi iskolák)	a sásdi általános iskola elfogadottsága		az iskola megjelenítése a város honlapján, díjalapítás	önkormányzat,	2019.01.31. 2019.05.30.	a szülői megítélés javuljon, a közbeszéd változzon az iskoláról	humán erőforrás rendelkezésre áll, illetve néhány tízezer forint díjra a város költségvetésében	hosszú távon is fenntartható
3	Menő menza	egészséges életmódra nevelés hiányosságai	egészséges életmód	pályázati projektleírás	egészségnevelő programok a sásdi iskolában	Engedd, hogy segíthessünk Alapítvány,	2019.06.30.	programokon részt vett tanulók és szülők létszáma	17.604.004 Ft EFOP-1.8.5 pályázat költségvetésében	hosszú távon nem tartható fenn
4.	Szünnidei gyermekétkeztetés kísérleti fejlesztése	szünnidei gyermekétkeztetés anomáliái	naponta meleg ebéd		az ebéd elvitelének lehetővé tétele	önkormányzat, jegyző	2019.04.30.	a lefőzött adagok jussanak el a gyerekekhez	humán erőforrás rendelkezésre áll	hosszú távon is fenntartható

III. A nők esélyegyenlősége										
1	Bölcsődei férőhely-bővítés	bölcsődei férőhelyhiány, amely miatt a munkahellyel nem rendelkező, de aktívan munkát kereső anyának kevés esélye van az ellátás igénybe vételére	férőhely-bővítéssel lehetősége legyen minden igénylőnek az ellátás igénybe vételére		pályázat benyújtása a bölcsőde további 1 csoporttal, 12 fővel történő bővítésére	önkormányzat	pályázat benyújtás ára 2019. március 31.	sikeres pályázati projekt	anyagi erőforrás a pályázatból biztosítható csak	fenntartható
2	Játszóterek kisgyermekeknek	játszóterek száma, állapota nem kielégítő	játszóterek fejlesztése, felújítása	GYEP infra, költségvetési rendelet	sportpálya mellett játszóudvar kiépítése Fáy utcai játszótér folyamatos karbantartása	önkormányzat	játszóudvar kialakítás ára: 2019.	újjonnan kialakított játszótér,	anyagi erőforrás a pályázatból biztosítható, karbantartás: saját költségvetésből	fenntartható
3	Családbarát Vállalkozás	részmunkaidős foglalkoztatás iránti igény, amely segíthetné a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását, a friss nyugdíjas nők nyugdíj melletti aktivitását,	részmunkaidős foglalkoztatás elismertté tétele, a munkáltatók ösztönzése		munkavállalók, kisgyermekes anyukák ajánlására Családbarát Vállalkozó díj odaítélése, évente,	önkormányzat, védőnői szolgálat	2022. december 31.	címben részesült vállalkozók száma	humán erőforrás	fenntartható
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Szolgáltatások felmérése	közszolgáltatások elérése idősebb korban nehézséget okoz	felmérni a központtól távolabb lakó (Hörnyék, Újtelep) idősek közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) esetleges rendszeres szállítás iránt,		kérdőívvel keressük fel a 65 éven felülieket, hogy felmérjük a Hörnyék, Újtelep) idősek közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) iránti igényét, annak rendszerességét	önkormányzat, Szociális Szolgálat, Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal	2019. július 31.	kérdőívet kitöltő személyek száma, legalább 100 fő	humán erőforrás	fenntartható
2	Netnagyi	informatikai eszközök használata idősebb	az idősebbek is legyenek nyitottak		idősek számára szervezett informatikai tanfolyam,	önkormányzat,	2019. december	programokon résztvevő idősek	humán erőforrás, rendelkezésre áll,	fenntartható

		korban nehezebb	a modern informatikai eszközök, szolgáltatások önálló használatára		egyedi segítségnyújtás, tájékoztatás	Sásdi Szociális Szolgálat , könyvtár ,	31.	száma, a szolgálat beszámolója alapján		
3	Egészségmegtartó programok	egészségi állapot fenntartása rendszeres szűrésekkel érhető el	minél többen vegyenek részt az idősök a helyben elérhető szűrővizsgálatokon		a háziorvosi, védőnői szolgálatok és az önkormányzat által szervezett szűrővizsgálatok népszerűsítése, tájékoztatás	önkormányzat, háziorvosi szolgálatok, Sásdi Szociális Szolgálat , nyugdíjasklubok	2022. december 31.	évente szervezett szűrőprogramok száma legalább 2	humán erőforrás, rendelkezésre áll	fenntartható
4	Generációk együttélése	mentális problémák, elmagányosodás	bezárkózás, mentális problémák kialakulásának megelőzése	pályázati projektleírás	Fiatalkorúak segítségnyújtása az idősök részére, generációk közötti kapcsolatot fejlesztő rendszeres programok, találkozók, kirándulások, önkéntességre való buzdítás, és az ebből származó előnyök előtérbe helyezése a közösségépítés egyik meghatározó pilléréként, Sásdi Szociális Szolgálat (nappali ellátás) Levendula Klubja és a sásdi középiskola közötti együttműködés keretében is.	önkormányzat, szolgálat , középiskola, általános iskola, óvoda	2022. december 31.	idősök számára szervezett programok évente 10 alkalommal	humán erőforrás, rendelkezésre, anyagi erőforrás a pályázati projektben rendelkezésre áll	részben fenntartható
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Akadálymentesítés	közüintézmények komplex akadálymentesítése nem teljes	akadálymentes közszolgáltatások		a fizikai akadálymentesítés megoldása: Kossuth L. u. 1. Rákóczi F. út 41. hiányzó	önkormányzat	2022. december 31.	komplex akadálymentesítésben érintett közintézmények	anyagi erőforrás, amely csak pályázatból teremthető elő	fenntartható

					akadálymentesítés (indukciós hurok, vakok, gyengén látók szolgáltatásai stb.): Arad utca 1. Dózsa Gy. u. 32. Szent Imre út 25-27.					
2	Tájékoztatónap	információhiány nehezíti a fogyatékkal élőket segítő szolgáltatások elérését	állandó tájékoztatás legyen elérhető a településen a fogyatékkal élők, mozgáskorlátozottak számára elérhető támogatások, szolgáltatások elérhetősége érdekében		A Szociális Szolgálat állandó helyet biztosít a Mozgáskorlátozottak Egyesülete B.M. szervezete sásdi kihelyezett csoportjának, akik havi rendszerességgel tartanak tájékoztató napot		2002. december 31.	tájékoztató napok éves száma, a szolgálat éves beszámolója alapján	infrastruktúra biztosítása, rendelkezésre áll	fenntartható
3	Fogyatékosport	a sportra, mozgásra többféle fogyatékkal élő számára szükség lenne, hogy állapotát fenntartsa	fejlesztő lehetőség, sportolási lehetőség biztosítása fogyatékkal élők számára		a közösségi ház sportcsarnoka havi több alkalommal fogyatékkal élő fiatalokat vár, önszerveződő csoportként	önkormányzat, Városi Könyvtár és Művelődési Központ	2022. december 31.	sportolási alkalmak kifejezetten fogyatékkal élők számára, könyvtár éves beszámolója alapján	infrastruktúra, rendelkezésre áll	fenntartható
4	Rehabilitációs foglalkoztatás	4-5 fő jelentkezik évente, hogy megváltozott munkaképességüként dolgozni szeretne	megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése		az önkormányzat a rehabilitációs foglalkoztatási pályázati lehetőséggel élve évente 2-3 fő számára részmunkaidős foglalkoztatást biztosít, amely kiegészítve a megváltozott munkaképességű személy ellátását jobb megélhetést, az elvégzett munka pedig jobb önbecsülést jelent számukra	önkormányzat, intézmények		foglalkoztatottak száma évente legalább 2	pályázati forrásból biztosított a foglalkoztatás költsége	fenntartható

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony alapján kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményétől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokat szakmai programjukban, éves munkatervükben részletesen kifejtve szerepeltessék, illetve javasolja, hogy ezek megvalósítása érdekében intézményi szintű akcióterveket, cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot (a továbbiakban: HEP Fórum) hoz létre és működtet. A Sásdon működő HEP Fórum sajátossága, hogy a településünk a közös feladatellátás tekintetében szorosan együttműködő 7 önkormányzat: Sásd, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Meződ, Palé, Varga és Váznok települések önkormányzatai által alkotott helyi esélyegyenlőségi programok közös megvalósítására, ezen önkormányzatok közös szervezeteként működik.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy a HEP IT-ben vállalt feladatok településeinken maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre, melynek tagjai:

Sásd Város Önkormányzata

Baranyaszentgyörgy Község Önkormányzata

Felsőegerszeg Község Önkormányzata

Meződ Község Önkormányzata

Palé Község Önkormányzata

Varga Község Önkormányzata

Váznok Község Önkormányzata

Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje

Sásdi Általános Művelődési Központ Városi Könyvtára és Művelődési Központja

Sásdi Szociális Társulás

Sásdi Szociális Szolgálat

Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ
Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája
Sásdi Általános Iskola
Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola
PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskola
Közös Jövőért Egyesület (Baranyaszentgyörgy)
Meződért Egyesület
Paléért Egyesület
Vargáért Egyesület
Váznokért Egyesület
Sásdi Őszidő Nyugdíjas Klub
Levendula klub
Sásdi Faodú Egyesület
Védőnői szolgálatok
Engedd, hogy segíthessünk! Alapítvány
Hegyhát Ifjúságáért Egyesület
Sásd és Térsége Nkft.
Baranyaszentgyörgy, Varga és Váznok falugondnoki szolgálatának
egy-egy képviselője.

A HEP Fórum feladatai:

- a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselőtestületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaira, az egyes településekre és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthat a HEP Fórum, az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról a HEP Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

Az Önkormányzat biztosítja, hogy a település minden lakója, az önkormányzat intézményei és azok munkatársai, valamint az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program, ennek módja a város honlapján történő közzététel, illetőleg a papír alapú dokumentumba való betekintés lehetősége az önkormányzat hivatalában.

A program eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e a program végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) bevonni a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum rendszeres összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a Polgármester felel. Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása. Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével. Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program. Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat. Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához. Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni.

A településközi szervezésre tekintettel a HEP Fórum tagjai sorából vezetőt választ. A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen,
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői – ha szükséges, intézményi akciótervben - gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén a HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

A HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Sásd város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

Ezt követően Sásd Város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 138/2018.(XI.29.) KTH számú határozatával elfogadta.

Sásd, 2018. november 30.

Rabb Gyözőné
polgármester

Sásd Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

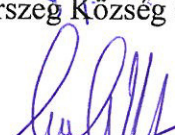
2018. 11.30.

Baranyaszentgyörgy Község Önkormányzata

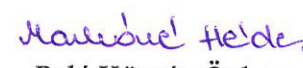
2018. 12.06.

Felsőegerszeg Község Önkormányzata

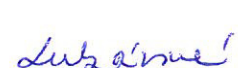
2018. 9.01.07.

Meződ Község Önkormányzata

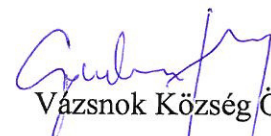
2018. 12.05.

Palé Község Önkormányzata

2018. 9.01.29.

Varga Község Önkormányzata

2018. 12.19.

Váznok Község Önkormányzata

2018. 12.22.

Sásdi Szociális Társulás

2018. 12.07.

Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

2018. 12. 05.

Orsós Éva

Sásdi Szociális Szolgálat

2018. 12. 13.

Weges Á

Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ

2018. 12. 14.

Gémesi Sándor János

Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje

2018. 12. 13.

Megyeri Katalin

Sásdi Általános Művelődési Központ Községi Könyvtára és Művelődési Központja

2018. 12. 13.

Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája

Szigetvári Tankerületi Központ
Sásdi Irodája
7370 Sásd, Rákóczi u. 41.

Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája

2018. 9. 01. 21.

Sásdi Általános Iskola

2018. 9. 01. 13.

Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola

Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola

2018. 12. 13.

PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskola

PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskola

2018. 12. 20.

Közös Jövőért Egyesület

Közös Jövőért Egyesület

2018. 9. 01. 25.

Meződért Egyesület

Meződért Egyesület

2018. 12. 06.

Paléért Egyesület

Paléért Egyesület

Paléért Egyesület
7370 Palé, Árpád u. 25.
Adószám: 18844458-1-07

2018. 9. 01. 29.

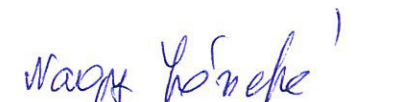
Vargáért Egyesület

Vargáért Egyesület

2018. 12.05.

Vázsnokért Egyesület

2018. 9. 01. 28.

Sásdi Őszidő Nyugdíjas Klub

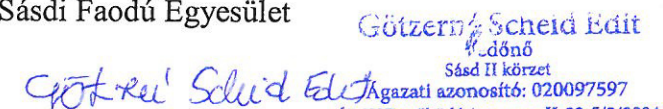
2018. 12.05.

Levendula Klub

2018. 9. 02. 07.

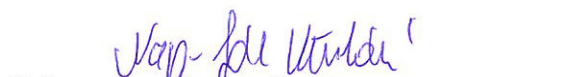

Sásdi Faodú Egyesület

2018. 12.03.

Götzer Scheid Edit
Sásd II körzet
Védőnő
Agazati azonosító: 020097597
ÁNTSZ működési eng. sz.: II-23-5/2/2004
Tel.: 72/ 475-259 06 20 475 6977

Védőnői szolgálatok

2018. 9. 01. 07.

Falugondnoki szolgálat Baranyaszentgyörgy

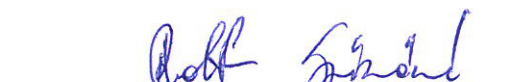
2018. 9. 01. 22.

Falugondnoki szolgálat Varga

2018. 9. 01. 16.

Falugondnoki szolgálat Vázsnok

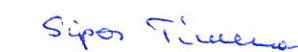
2018. 12.05.

Engedd, hogy segíthessünk! Alapítvány

2018. 12.12.

Hegyhát Ifjúságáért Egyesület

2018. 12.10.

Sásd és Térsége Nkft.

Sásd és Térsége Nonprofit Kft.
7370 Sásd, Rákóczi út 41.
Adószám: 22787484-1-02
Cégnyilvántartási szám: 0209076105

HEP elkészítési jegyzék¹²

NÉV ¹³	HEP részei ¹⁴					Aláírás ¹⁵
	A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	A nők helyzete, esélyegyenlősége	Az idősök helyzete, esélyegyenlősége	A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	
Baranyaszentgyörgy Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Felsőegerszeg Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Meződ Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Palé Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Varga Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Váznok Község Önkormányzata	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

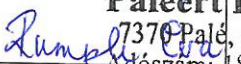
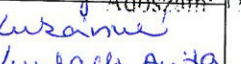
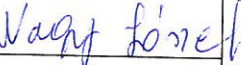
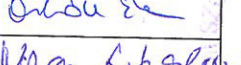
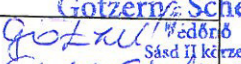
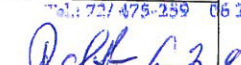
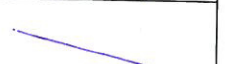
¹² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

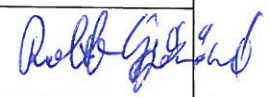
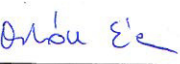
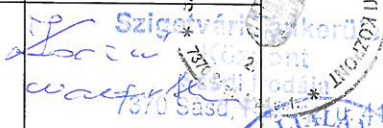
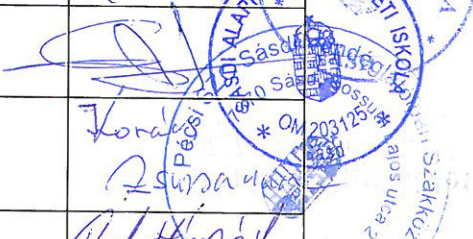
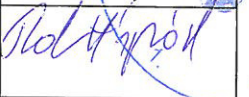
¹³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

¹⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

¹⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

Meződért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Paléért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Paléért Egyesület 7370 Palé, Árpád u. 25. Adószám: 18944459-1-07
Vargáért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	 Lukács Anita
Vázsnokért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Öszidő Nyugdíjas Klub	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Levendula klub	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Faodú Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	 Götzern Scheid Edit Sásd II körzet Adószám: 020097597 NTSZ működési engedély: II-23-5/2/2004 Tel.: 72/ 475-259 06 20 475 6977
Védőnői szolgálatok	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Engedd, hogy segíthessünk! Alapítvány	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Hegyhát Ifjúságáért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
falugondnoki szolgálat	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Baranyaszentgyörgy	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Hegyhát Ifjúságáért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi ÁMK Óvodája és Bölcsődéje	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi ÁMK Városi Könyvtára és Művelődési Központja	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Szociális Társulás	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Szociális Szolgálat	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Szigetvári Tankerületi Központ Sásdi Irodája	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Általános Iskola	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
PSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakközépiskola	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Közös Jövőért Egyesület	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

falugondnoki szolgálat Baranyaszentgyörgy	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	<i>van...</i>
falugondnoki szolgálat Varga	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	<i>K...</i>
falugondnoki szolgálat Vázsnok	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	<i>Baranyás...</i>
Sásd és Térsége Nkft.	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	<i>Sásd és Térsége</i>

Sásd és Térsége Nonprofit Kft.
7370 Sásd, Rákóczi út 41.
Adószám: 22787484-1-02
Cégjegyzékszám: 0209076105

Sásd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

K I V O N A T

Készült Sásd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2018. november 29. napján tartott testületi ülésének jegyzőkönyvéből.

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása

Sásd Város Önkormányzata Képviselő-testülete 5 igen szavazattal - ellenszavazat és tartózkodás nélkül - az alábbi határozatot hozta:

Sásd Város Önkormányzat Képviselő-testületének

138/2018.(XI.29.) KTH. számú határozata

Sásd Város Önkormányzata Képviselő-testülete megtárgyalta a 2013-2018. évi Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásának tapasztalatait, a program megvalósítását.

A Képviselő-testület az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaknak megfelelően a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum által előkészített, 2018-2023. évi Helyi Esélyegyenlőségi Programot és az abban foglalt Intézkedési Tervet elfogadja.

Határidő: közlésre azonnal

Felelős : Rabb Győzőné polgármester

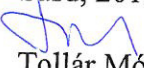
Kmft.

Rabb Győzőné s.k.
polgármester

Dr. Kajdon Béla s.k.
jegyző

Kivonat hitelélül:

Sásd, 2018. november 30.

Tollár Mónika
titkársági főelőadó

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Szenvedélybetegek klubja	rossz egészségi állapot, amelyet a helytelen életmód, szenvedélybetegségek tovább rombolnak	Rövid távon: a szenvedélybetegségekre irányítani a figyelmet, a kialakulásukat kiváltó okokra, körülményekre, a betegségek felismerésére, a felmerülő megoldásokra a megelőzéstől a rehabilitációig		18 szemléletformáló előadás, beszélgetéssorozat megtartása, (pl. internet-, játékfüggőség, dohányzás, arról való leszokás, mindennapi függőségeink, drogprevenció stb.) . A meghívott szakemberek, előadók segítségével az érdeklődők megismerhetik a szenvedélybetegségek fajtáit, a kémiai szerek által kiváltott függőségeket (addikciók): drogok, alkoholfüggőség, dohányzás, gyógyszer-függőség, a viselkedéses függőségeket: játékszenvedély, kényszervásárlás, munkamánia, számítógép, internetfüggőség, társ- és kapcsolati függőség, evési zavarok, stb. Az előadások szerves részét képezik az érdeklődők által az adott témával kapcsolatos kérdések felvetése, megvitatása, a közös beszélgetés.	önkormányzat	2020. 04. 30. (csütörtök) Elvégezve Az eredmények fenntarthatóak.	18 alkalmas rendezvénysorozat megtartása		
2	Saját életed – saját akaratom	fásultság, beletörődés, passzivitás jellemzi a mélyszegénységben élőket, hiányzik a tudatosság, eltökéltség saját helyzetük változtatására	munkaerő-piaci esélyt javító, szemléletformáló képző programokkal javítani a tudatos életvitel kialakítását		Alacsony iskolai végzettségű lakosság munkaerő-piaci esélyeinek javítása szemléletformáló felnőttképzési tevékenységekkel: 200 fő részére fejlesztő foglalkozások, képzések tartása különböző témakörökben: Tudatos	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	200 fő képzése		

					gyermekvállalás, Kapcsolatépítés, Lehetőségeim és korlátaim, Munka és család, Önismereti kerék, Munkaerő-piaci felkészítő tréning, Vállalkozóvá válási ismeretek, Motiváció és képességfejlesztési ismeretek, Pénzügy és gazdálkodás, Digitális írástudás, IKT-Excel, Házi praktikák.					
3	Az iskolád, a munkád, az életed – tervezd és valósítsd meg	a rossz életvitel, beszűkült látásmód, a szegénység újratermelődik: a mélyszegénységben élők gyermekének nehéz kitörni, a szülői mintát elhagyni	a mélyszegénységben élő gyermek, fiatalok számára a tanulással, a munkához való másféle hozzáállással kitörési lehetőséget mutatni		1. A szülői rossz mintákkal ellentétes pozitív életpálya építő program: életpálya- minták bemutatása, beszélgetések, felvilágosító előadások stb. osztályfőnöki órák keretében az általános iskolásoknak. 2. Ösztöndíj- program: központi programokba való bevonás, helyi ösztöndíj alapítása (Hegyhát Ösztöndíj)	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	az ösztöndíj programban támogatásban részesített diákok száma, legalább 10 fő		

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Menjünk együtt	iskolai lemorzsolódás veszélye magas, képzettség nélküli iskolaelhagyás a 20 év alatti fiatalok közül mintegy 10-15 főt érint	Rövid távon: a szülő tartsa a kapcsolatot az iskolával, működjön együtt a gyermeke iskoláztatása érdekében Hosszú távon: A fiatalok szakképesítést szerezzenek tanulmányaik végeztével.		1. megelőzés: iskola/óvoda és családi ház közötti kapcsolat erősítése érdekében az iskola (általános iskola és középiskola) jelzésére a gyermekjóléti szolgálat felkeresi a szülőt, és a szülői értekezletre meghívja, annak fontossága tudatosításával, az óvoda a mulasztásokat jelzi a gyermekjóléti szolgálatnak, akik a szülő felkeresésével tájékozódhatnak a probléma okáról. A korai gyermekvállalás megelőzése érdekében pozitív életpálya építő program: életpálya- minták bemutatása, beszélgetések, felvilágosító előadások stb. osztályfőnöki órák keretében. Ösztöndíj-	önkormányzat, gyermekjóléti szolgálat	2022. 12. 31. (szombat)	Rövid távon: az iskolák jelzésére a szülők nagyobb arányban vesznek részt a szülői értekezleteken, fogadóórákon, az iskolák tapasztalatai alapján Hosszú távon: a szakképzettséget nem szerzett 20 év alattiak létszámát 5 fő alá csökkenteni.		
---	----------------	--	---	--	---	---	----------------------------	---	--	--

					program: központi programokba való bevonás, helyi ösztöndíj alapítása (Hegyhát Ösztöndíj) 2. kezelés: Híd-programba való bevonás a gyermekjóléti szolgálat és a középiskola szorosabb együttműködésével					
2	Mi iskolánk	a gyermekek, fiatalok gyakran nem is Sásdon fejezik be az általános iskolát, képzésük jó részét nagyobb városokban történik, évente kb. 10 gyereket íratnak 6-8 osztályos gimnáziumokba	az iskola elfogadottságát javító, imázsjavító intézkedések		1. az önkormányzat és az iskola jó kapcsolatát jelző bemutatkozó anyag, tudnivalók megjelenítése a város honlapján az általános iskoláról 2. díjalapítás 7. és 8. évfolyamos sásdi iskolába járó sásdi jó tanulók számára	önkormányzat	2019. 05. 30. (csütörtök) Elvégezve Az eredmény fenntartható.	a szülői megítélés javuljon, a közbeszéd változzon az iskoláról		
3	Menő menza	a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egészséges életmódra nevelést gyakran nem kapják meg a családban a gyerekek (minőségi éhezés)	a gyermekek, tanulók egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, egészségkultúrájuk fejlesztése		1. Egészséges életmód, egészséges táplálkozás témában előadások, foglalkozások tartása a sásdi általános iskola tanulóinak, 2. Szűrővizsgálatok, felmérések készítése, amelyek szaktanácsadással, konzultációs lehetőséggel összekötve közvetlenül szolgálják a gyermekek egészséges fejlődését. 3. A szemléletformálás, az egészséges táplálkozás és életmód népszerűsítése érdekében: kreatív ételkészítési programok, szülő bevonásával. Egészséghét: sportvetélkedők, közismert ember bevonásával. Tájékoztató napokon a gyermekek és családjaik számára lehetőség nyílna a közösen elkészített ételek kóstolására. Az egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok között szerepel rajzpályázat, plakáttervező	Engedd, hogy segíthessünk Alapítvány	2019. 06. 30. (vasárnap) Elvégezve Az elért eredmények fenntarthatóak.	a programokon részt vett tanulók és szülők létszáma		

					verseny, valamint kvízverseny.					
4	Szünidei gyermekétképzés kísérleti fejlesztése	szülői igénylés ellenére a gyermekek tömegesen nem mennek el ebédelni a szünidei gyermekétképzésben, jelenleg a gyerekek közel fele nem eszi meg a szülő által igényelt ebédet	annak érdekében, hogy nagyobb eséllyel jussanak egészséges, meleg ételhez a rászoruló gyermekek, akár csak kísérleti jelleggel az ebéd elvitelének lehetőségét kell biztosítani, majd egy teljes év (nyári, tanévközi szünetek) tapasztalatai alapján a képviselő-testület tekintse át az intézkedés eredményre vezetett-e, és döntsön véglegesen arról, hogy milyen módon biztosítja az ellátást		a képviselő-testület a szünidei gyermekétképzést a következő nyári szünettől kezdődően szervezze át úgy, hogy a szülő maga dönthesse el, hogy éthordóban elviszi az ebédet vagy pedig a gyermek helyben fogyasztja el	önkormányzat	2019. 05. 15. (szerda) Elvégezve Az eredmény fenntartható.	a szünidei gyermekétképzés igénylők 100 %-a vegye igénybe az igényelt és lefőzött adagot, a konyha tapasztalata szerint,		
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Bölcsődei férőhely-bővítés	bölcsődei férőhely-hiány, amely miatt a munkahellyel nem rendelkező, de aktívan munkát kereső anyának kevés esélye van az ellátás igénybe vételére	férőhely-bővítéssel lehetősége legyen minden igénylőnek az ellátás igénybe vételére		pályázat benyújtása a bölcsőde további 1 csoporttal, 12 fővel történő bővítésére	önkormányzat	2021. 12. 31. (péntek)	sikeres pályázati projekt		
2	Játszóterek kisgyermekeknek	játszóterek száma, állapota nem kielégítő	Hosszú táv: az anya és a kisgyermek mentális állapotának fenntartása, kiegyensúlyozott családi légkör, a kisgyermek szocializálódása, testi fejlődése, a gyermeknevelés segítése Rövid táv: a kisgyermeknevelés beszűkült élethelyzetében a kismamák rekreációs igényeinek kielégítésére, a kisgyermek egészséges fejlődése érdekében mindenki számára elérhető szabadidő lehetőségek		zöldterületek, közparkok, játszóterek fejlesztése, fenntartása: 1. újtelepi sportpálya területén játszóudvar kiépítése, amely a kisgyermek számára is megfelelő játékoszközöket kínál 2. Fáy utcai játszótér folyamatos karbantartása, szükséges felújítása	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)			
3	Családbarát Vállalkozás	részmunkaidős foglalkoztatás iránti igény, amely segíthetné a gyermeknevelés és a munkavállalás	Hosszú táv: részmunkaidős foglalkoztatás elismertté tétele, Rövid táv: a munkáltatók ösztönzése a nők		munkavállalók, kisgyermekes anyukák ajánlására (védőnői szolgálat felmérésével) Családbarát Vállalkozás díj odaítélése, az Év Vállalkozója	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	címben részesült vállalkozók száma		

		összehangolását, a friss nyugdíjas nők nyugdíj melletti aktivitását	részmunkaidős foglalkoztatása érdekében		Díjjal egyidejű átadása, évente,					
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Szolgáltatások felmérése	közszolgáltatások elérése idősebb korban nehézséget okoz	felmérni a központtól távolabb lakó (Hörnyék, Újtelep) idősek közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) esetleges rendszeres szállítás iránt		kérdőívvel keressük fel a 65 éven felülieket, hogy felmérjük a Hörnyéken, Újtelepen élő idősek közszolgáltatások (bevásárlás, hivatali ügyintézés, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi szolgáltatás stb.) szállítási igényét, annak rendszerességét	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	kérdőívet kitöltő személyek száma, legalább 100 fő		
2	Netnagyi	informatikai eszközök használata idősebb korban nehezebb	az idősebbek is legyenek nyitottak a modern informatikai eszközök, szolgáltatások önálló használatára		idősek számára szervezett informatikai tanfolyam, egyedi segítségnyújtás, tájékoztatás	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	programokon résztvevő idősek száma, a szolgálat beszámolója alapján		
3	Egészségmegtartó programok	egészségi állapot fenntartása rendszeres szűrésekkel érhető el	minél többen vegyenek részt az idősek a helyben elérhető szűrővizsgálatokon		a háziorvosi, védőnői szolgálatok és az önkormányzat által szervezett szűrővizsgálatok népszerűsítése, tájékoztatás	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	évente szervezett szűrőprogramok száma legalább 2		
4	Generációk együttélése	mentális problémák, elmagányosodás	bezárkózás, mentális problémák kialakulásának megelőzése		Fiatалok segítségnyújtása az idősek részére, generációk közötti kapcsolatot fejlesztő rendszeres programok, találkozók, kirándulások, önkéntességre való buzdítás, és az ebből származó előnyök előtérbe helyezése a közösségépítés egyik meghatározó pilléréként, Sásdi Szociális Szolgálat (nappali ellátás) Levendula Klubja és a sásdi középiskola közötti együttműködés keretében is.	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	idősek számára gyermekek bevonásával szervezett programok évente 10 alkalommal		
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Akadálymentesítés	közüntézmények komplex akadálymentesítése nem teljes	akadálymentes közszolgáltatások		1. a fizikai akadálymentesítés megoldása: Kossuth L. u. 1. Rákóczi F. út 38. 2. hiányos akadálymentesítés teljessé	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	komplex akadálymentesítésben érintett közintézmények		

					tétele (indukciós hurok, vakok, gyengén látók szolgáltatásai stb.): Arad utca 1. Dózsa Gy. u. 32. Szent Imre út 25-27.					
2	Tájékoztatónap	információhiány nehezíti a fogyatékkal élőket segítő szolgáltatások elérését	állandó tájékoztatás legyen elérhető a településen a fogyatékkal élők, mozgáskorlátozottak számára elérhető támogatások, szolgáltatások elérhetősége érdekében		A Szociális Szolgálat állandó helyet biztosít a Mozgáskorlátozottak Egyesülete Baranya Megyei szervezete sásdi kihelyezett csoportjának, akik havi rendszerességgel tartanak tájékoztató napot.	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	tájékoztató napok éves száma, a szolgálat éves beszámolója alapján		
3	Fogyatékosport	a sportra, mozgásra többféle fogyatékkal élő számára szükség lenne, hogy állapotát fenntartsa, de sokan (pl. autizmussal élők) nem tudják nagyobb, idegen közösségben tenni	fejlesztő lehetőség, sportolási lehetőség biztosítása fogyatékkal élők számára		a közösségi ház sportcsarnoka havi több alkalommal fogyatékkal élő fiatalokat vár, önszerveződő csoportként, térítésmentes használatot biztosítunk számukra	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	sportolási alkalmak kifejezetten fogyatékkal élők számára, könyvtár éves beszámolója alapján		
4	Rehabilitációs foglalkoztatás	4-5 fő jelentkezik évente, hogy megváltozott munkaképességűként dolgozni szeretne	megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése		az önkormányzat a rehabilitációs foglalkoztatási pályázati lehetőséggel élve évente 2-3 fő számára részmunkaidős foglalkoztatást biztosít, amely kiegészítve a megváltozott munkaképességű személy ellátását jobb megélhetést, az elvégzett munka pedig jobb önbecsülést jelent számukra	önkormányzat	2022. 12. 31. (szombat)	sikeres pályázattal foglalkoztatottak száma évente legalább 2		

SÁSD VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

7370 Sásd, Dózsa György utca 32., Tel.: 72/576-520, fax: 72/576-522

Tárgy: Sásd Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata

158/2020.(XI.24.) számú HATÁROZAT

Sásd Város Önkormányzatának polgármestereként a képviselő-testület hatáskörében eljárva áttekintettem a település Helyi Esélyegyenlőségi Programját, azt felülvizsgálva, a HEP Fórum tagjaival egyeztetve a következő döntést hoztam:

Sásd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 138/2018.(XI.29.) számú határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot. A képviselőtestület nevében az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaknak megfelelően, a kétévente előírt áttekintésnek eleget tettem, a program határidejére megvalósult intézkedéseinek teljesítését elfogadom, a folyamatban lévő intézkedések határidejét a pandémiás helyzet korlátaira is tekintettel 2022. december 31. napjáig módosítom. Az áttekintett Helyi Esélyegyenlőségi Programot a felülvizsgált Intézkedési Tervvel egységes szerkezetben elfogadom.

Magyarország Kormánya a 478/2020. (XI.3.) Korm. rendeletével az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése szerint veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének a feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja.

Határidő: közlésre azonnal

Felelős: Dr. Jusztinger János polgármester
Koszorus Tímea aljegyző/HEP referens

Sásd, 2020. november 24.

Dr. Jusztinger János
polgármester